

3. ULUSLARARASI
YARATICI VE ELEŞTİREL
DÜŞÜNCE KONGRESİ
09-10 MAYIS 2024

BİLDİRİ ÖZETLERİ KİTABI
ABSTRACTS BOOK

 ANKARA BİLİM
ÜNİVERSİTESİ

www.ankarabilim.edu.tr

III. ULUSLARARASI YARATICI VE ELEŞTİREL DÜŞÜNCE KONGRESİ

9 – 10 Mayıs 2024

Ankara Bilim Üniversitesi, Maltepe Kampüsü

BİLDİRİ ÖZETLERİ KİTABI

ISBN

978-605-71213-7-0

Editörler

Dr. Öğr. Üyesi Yeliz Dede Özdemir
Arş. Gör. Cansu Yılmaz

Ankara @ 2024

Bu kitap, III. Uluslararası Yaratıcı ve Eleştirel Düşünce Kongresi bildiri özetlerinden derlenmiş olup metinlerde yer alan her görüş, düşünce, hata, anlam bozukluğu ve yanlışların sorumluluğu bildirinin yazar(lar)ına aittir.

Kongremize destek ve katkılarından dolayı Cerebrum Tech, Gürbağ Group ve Türk Hava Yolları'na teşekkür ederiz.

Ankara Bilim Üniversitesi

www.ankarabilim.edu.tr

info@ankarabilim.edu.tr

Maltepe Mahallesi, Şehit Gonenç Caddesi No: 5
Çankaya/Ankara

III. INTERNATIONAL CREATIVE AND CRITICAL THINKING CONGRESS

9 - 10 May 2024

Ankara Bilim University, Maltepe Campus

ABSTRACTS BOOK

ISBN

978-605-71213-7-0

Editors

Dr. Öğr. Üyesi Yeliz Dede Özdemir
Arş. Gör. Cansu Yılmaz

Ankara @ 2024

This book is compiled from the abstracts of the proceedings of the III. International Creative and Critical Thinking Congress and the responsibility for any opinions, thoughts, errors, ambiguities and mistakes in the texts belongs to the author(s) of the paper.

We would like to thank Cerebrum Tech, Gürbağ Group and Turkish Airlines for their support and contribution to our congress.

Ankara Bilim University
www.ankarabilim.edu.tr
info@ankarabilim.edu.tr
Maltepe Mahallesi, Şehit Gönenc Caddesi No: 5
Çankaya/Ankara

Düzenleme Kurulu // Regulatory Board

Prof. Dr. Yavuz Demir (Ankara Bilim Üniversitesi)
Prof. Dr. Özlem Erdoğan (Ankara Bilim Üniversitesi)
Dr. Öğr. Üyesi Yeliz Dede Özdemir (Ankara Bilim Üniversitesi)
Dr. Öğr. Üyesi Burak Özdemir (Ankara Bilim Üniversitesi)
Arş. Gör. Cansu Yılmaz (Ankara Bilim Üniversitesi)
Arş. Gör. Murat Özdemir (Ankara Bilim Üniversitesi)
Arş. Gör. Ayşe Gülce Karakaya (Ankara Bilim Üniversitesi)

Bilim Kurulu // Science Board

Prof. Dr. Yavuz Demir, Ankara Bilim Üniversitesi, Güzel Sanatlar ve Tasarım Fakültesi
Prof. Dr. Özlem Erdoğan Erkarıslan, Ankara Bilim Üniversitesi, Güzel Sanatlar ve Tasarım Fakültesi
Prof. Dr. Önder Erkarıslan, Ankara Bilim Üniversitesi, Güzel Sanatlar ve Tasarım Fakültesi
Prof. Dr. Mutlu Binark, Hacettepe Üniversitesi, İletişim Fakültesi
Prof. Dr. Günseli Bayraktutan, Tirebolu Üniversitesi, İletişim Fakültesi
Prof. Dr. Çiler Dursun, Ankara Üniversitesi, İletişim Fakültesi
Prof. Dr. Deniz Sezgin, Ankara Üniversitesi, İletişim Fakültesi
Prof. Dr. Bedriye Poyraz, Ankara Üniversitesi İletişim Fakültesi
Prof. Dr. Serdar Pehlivan, Hacettepe Üniversitesi, Güzel Sanatlar Fakültesi
Prof. Dr. Murat Burak Altınışık, Pamukkale Üniversitesi, Mimarlık ve Tasarım Fakültesi
Prof. Dr. Nazan Kırıcı, Gazi Üniversitesi, Mimarlık Fakültesi
Prof. Dr. Semra Arslan Selçuk, Gazi Üniversitesi, Mimarlık Fakültesi
Prof. Dr. Cem Sefa Sütçü, Marmara Üniversitesi, İletişim Fakültesi
Prof. Dr. Bilge Sayıl Onaran, Hacettepe Üniversitesi, Güzel Sanatlar Fakültesi
Doç. Dr. Kylie Jarrett, Maynoot University, Department of Media Studies
Doç. Dr. Anastasia Karandinou, University Of East London, Department of Architecture & Visual Arts
Doç. Dr. Kutay Güler, Kansas State University, Interior Architecture an Industrial Design
Doç. Dr. Ece Kumkale Açıkgöz, Ankara Bilim Üniversitesi
Doç. Dr. Gülsüm Depeli Sevinç, Hacettepe Üniversitesi, İletişim Fakültesi
Doç. Dr. Gülüm Şener, 15 Kasım Kıbrıs Üniversitesi, İletişim Fakültesi
Doç. Dr. Alev Aslan, İstanbul Üniversitesi, İletişim Fakültesi
Doç. Dr. Emre Koyuncu, Ankara Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi, Felsefe Bölümü
Doç. Dr. Ali Karadoğan, Munzur Üniversitesi, İletişim Fakültesi
Doç. Dr. Esra Özkan Yazgan, Gazi Üniversitesi, Mimarlık Fakültesi
Doç. Dr. Asena Soyluk, Gazi Üniversitesi, Mimarlık Fakültesi
Doç. Dr. Zülfükar Sayın, Hacettepe Üniversitesi, Güzel Sanatlar Fakültesi
Doç. Dr. Funda Uz, İstanbul Teknik Üniversitesi, Mimarlık Fakültesi
Doç. Dr. Aktan Acar, TOBB ETÜ, Mimarlık ve Tasarım Fakültesi
Doç. Dr. Cemile Tokgöz Şahoğlu, Marmara Üniversitesi, İletişim Fakültesi
Doç. Dr. Gülşah Başlar, Marmara Üniversitesi, İletişim Fakültesi
Doç. Dr. Bilge Şenyüz, Marmara Üniversitesi, İletişim Fakültesi
Doç. Dr. Emine Nur Ozanözgü, Hacettepe Üniversitesi, Güzel Sanatlar Fakültesi
Doç. Dr. Gülçin Cankız Elibol, Hacettepe Üniversitesi, Güzel Sanatlar Fakültesi
Doç. Dr. Ayşen Özkan, Hacettepe Üniversitesi, Güzel Sanatlar Fakültesi
Doç. Dr. Elif Özdoğlar, Kütahya Dumlupınar Üniversitesi, Mimarlık Fakültesi, İç Mimarlık Bölümü
Doç. Dr. Çağrı Yalçın, Kütahya Dumlupınar Üniversitesi, Mimarlık Fakültesi, İç Mimarlık Bölümü
Dr. Clare Morgan, Oxford Üniversitesi, Director, MSt in Creative Writing, Fellow of Kellogg College
Dr. Öğr. Üyesi Derviş Zaimağaoğlu, Ankara Bilim Üniversitesi, Güzel Sanatlar ve Tasarım Fakültesi
Dr. Öğr. Üyesi Yeliz Dede Özdemir, Ankara Bilim Üniversitesi, Güzel Sanatlar ve Tasarım Fakültesi

Dr. Öğr. Üyesi Eda Arısoy, Ankara Bilim Üniversitesi, Güzel Sanatlar ve Tasarım Fakültesi
Dr. Öğr. Üyesi Deniz Zorlu, Ankara Bilim Üniversitesi, Güzel Sanatlar ve Tasarım Fakültesi
Dr. Öğr. Üyesi Burak Özdemir, Ankara Bilim Üniversitesi, Güzel Sanatlar ve Tasarım Fakültesi
Dr. Öğr. Üyesi Serra Sezgin, Ankara Bilim Üniversitesi, Güzel Sanatlar ve Tasarım Fakültesi
Dr. Öğr. Üyesi Merve Şahika Erkan, Ankara Bilim Üniversitesi, Güzel Sanatlar ve Tasarım Fakültesi
Dr. Öğr. Üyesi Ayten Hüma Tülce Uman, Ankara Bilim Üniversitesi, Güzel Sanatlar ve Tasarım Fakültesi
Dr. Öğr. Üyesi Nedim Kemer, Ankara Bilim Üniversitesi, Güzel Sanatlar ve Tasarım Fakültesi
Dr. Öğr. Üyesi Seza Soyluçipek Vurgun, Hacettepe Üniversitesi, Güzel Sanatlar Fakültesi
Dr. Öğr. Üyesi Şafak Etiler, Yozgat Bozok Üniversitesi, İletişim Fakültesi
Dr. Öğr. Üyesi Tunca Arıcan, Hacettepe Üniversitesi Ankara Devlet Konservatuarı
Dr. Öğr. Üyesi Elif Özdoğlar, Dumlupınar Üniversitesi, Mimarlık Fakültesi
Dr. Öğr. Üyesi Reyhan Ünal Çınar, Başkent Üniversitesi, İletişim Fakültesi
Dr. Öğr. Üyesi Erman Demir, Başkent Üniversitesi, Güzel Sanatlar, Tasarım ve Mimarlık Fakültesi
Dr. Öğr. Üyesi Çağrı Yalçın, Dumlupınar Üniversitesi, Mimarlık Fakültesi
Dr. Öğr. Üyesi Emel Uzun Avcı, Hacettepe Üniversitesi, İletişim Fakültesi
Dr. Öğr. Üyesi Çağrı Kaderoğlu Bulut, Ankara Üniversitesi, İletişim Fakültesi
Dr. Öğr. Üyesi Zeynep Bahadır Dalkıran, Ankara Bilim Üniversitesi, Hukuk Fakültesi
Dr. Cemalettin Kömürçü, Ankara Bilim Üniversitesi
Dr. Mehmet Batu Kepekçioglu, Doğu Üniversitesi, Sanat ve Tasarım Fakültesi
Dr. Gökçe Baydar, Hacettepe Üniversitesi, İletişim Fakültesi
Dr. Ozan Çavdar, Hacettepe Üniversitesi, İletişim Fakültesi
Dr. Emre Can Polat, Hacettepe Üniversitesi, İletişim Fakültesi
Dr. Nilüfer Pınar Kılıç, Ankara Üniversitesi, İletişim Fakültesi
Dr. Esra İnce, Ankara Üniversitesi, İletişim Fakültesi
Dr. Gizem Ekin Çelik, Giresun Üniversitesi, Tirebolu İletişim Fakültesi
Dr. Gökhan Bulut, Ankara Üniversitesi, İletişim Fakültesi

Yaratıcı ve Eleştirel Düşünce Kongresi, Ankara Bilim Üniversitesi ev sahipliğinde iki yıl ulusal ve üç yılda bir uluslararası kapsamda düzenlenmektedir. Bildiri tam metni, isteğe bağlı olmak üzere *Akademik Açık Dergisi*nde özel sayı olarak yayınlanmaktadır.

Creative and Critical Thinking Congress is hosted by Ankara Bilim University and is organised every two years at the national level and every three years at the international level. The full text of the proceedings will be published as a special issue of the Academic Angle Journal upon request.

3. ULUSLARARASI YARATICI VE ELEŞTİREL DÜŞÜNCE KONGRESİ

09-10 MAYIS 2024

PROGRAM

09 Mayıs 2024

10:00 **Açılış Konuşması:**
Prof. Dr. Özlem Erdoğan Erkarlan
Dr. Cemalettin Kömürcü
Prof. Dr. Yavuz Demir

10:30–12:30 **Davetli Konuşmacılar:**
10:30–11:00 John Newbiggin (İngiltere Hükümeti Yaratıcı Endüstriler Elçisi)
11:00–11:30 Dr. Clare Morgan (Oxford Üniversitesi)
Yaratıcı Yazarlık Programı Kurucusu ve Yöneticisi, Yazar, Akademisyen)

Kahve Molası

11:45–12:15 Doç. Dr. Anastasia Karandinou
(University of East London, Akademisyen ve Mimar)
12:15–12:45 Prof. Dr. Semih Yalman (TED Üniversitesi, Yazar, Akademisyen ve İş İnsanı)

Yemek Molası

13:45–15:00 **I.Oturum**

Sürdürülebilirlik ve İklim

Oturum Başkanı: Prof. Dr. Önder Erkarlan

Mutlu Binark - Kapitalosen Çağda Veri Merkezleri ve Bulut Sistemlerinin Küresel İklim Krizindeki Rolü

Şerife Özcan - Geleceğin Sürdürülebilir Kentlerinde Yaratıcı Bir Hareket: Paylaşımlı E-Skuter Sistemleri

Yavuz Tuna & Sezer Aksoy & İsmail Ergün & Duygu Mersin Aksoy - Dünya Çapında İlk 100'e Giren İletişim Fakültelerinin İklim Değişikliği Dersleri Üzerine Bir İçerik Analizi

Kenan Demirci & Süleyman İlaslan - Sürdürülebilir Çevresel Davranışın Geliştirilmesinde Sürdürülebilirlik İletişiminin Rolünün Arttırılması: Üniversite Öğrencileri Üzerine Bir Araştırma

09 Mayıs 2024

Kahve Molası

15:15–16:30 II.Oturum

Toplumsal Cinsiyet

Oturum Başkanı: Dr. Öğr. Üyesi Yeliz Dede Özdemir

Gül Keçelioğlu - Geç Orta Çağ Kadın Yazınında Proto-Feminizm: Christine de Pizan ve Kadınlar Kentinin Kitabı

Esra Akarsu - Dijital Beceriler ve Toplumsal Cinsiyet Üzerine Düşünmek: "I'd blush if I could" Örneği

Yonca Altındal - Türkiye'de Kadın Haklarını Eleştirel Pencereden İrdellemek: Birgün Gazetesi Örneği

Esra İnce & Arzu Kalkan - Engellilik Çalışmalarına Feminist Materyalist Yaklaşım: Beden İmajı ve Beden İşlevi

---

Kahve Molası

16.45-17:45 III.Oturum

Sinema ve Televizyon

Oturum Başkanı: Dr. Öğr. Üyesi Burak Özdemir

Sezer Aksoy - Kültürel Diplomasi ve Yumuşak Güç Aracı Olarak Türk Dizileri: Dizi Yapımcılarının Kamu-Sektör İş Birliğine Yönelik Görüşleri

Niyazi Can Özbaşaran - 'Heathers' Filminde 'Lise Deneyimi'

Zuhal Bereket Baş - Son Dönem Televizyon Dizilerinde Adalet ve Yargıya İlişkin Algının Yargı Etiği ve Hukuk Kültürü Açısından Değerlendirilmesi

---

18.00/19.00

Kongre Yemeği

---

10 Mayıs 2024

9:30–10:45

IV.Oturum

Eleştiri ve Toplum

Oturum Başkanı: Prof. Dr. Özlem Erdoğan Erkarlan

Sultan Bostancı Karakoç - Hap Bilgi Toplumunun İnşası: Yaratıcı Düşünme ve Eleştirel Düşünme Öğretimi Üzerine İnceleme

Murat Özdemir - Neoliberal Zamanlarda Üniversite Misyonu Üzerine Yeniden Düşünmek

Alaattin Demir - Motorlu Taşıtlar Vergisinin Akaryakıt Satışı Üzerinden Alınmasının Mali Etkileri

Zeynep Bahadır Dalkıran - Yaratıcı Düşüncenin Otopsi

Kahve Molası

11.00-12:30

V.Oturum

Dijitalleşme

Oturum Başkanı: Dr. Öğr. Üyesi Serra Sezgin

Figen Haznedaroğlu - Dijital Kapitalizm Bağlamında Performans Öznesi: Byung Chul Han Perspektifinden Bir İnceleme

Gamze Satar Şenel ve Hikmet Tosyalı - Simülakrın Cazibesi ve Modern Toplumun Özgünlük Revizyonu: E-Gerilla Pazarlama Uygulamaları

Yavuz Demirbaş - Bir İhlal Biçimi Olarak Dijital Oyunların Oyunsuzlaştırılması

Nevra Alkım Akdemir - Toplumsal Değişim ve Dijitalleşme Sürecinde Deneyim Alanı Olarak Kamusal Alanların Dönüşümü

Gazel Han - Porno Endüstrisine Alternatif Bir Dijital Mecra Olarak OnlyFans Platformunun Sosyal Bilimsel İncelemesi

---

Yemek Molası

---

10 Mayıs 2024

13:30–14:45 VI.Oturum

Bellek ve Medya

Oturum Başkanı: Doç. Dr. Alev Aslan

Cemgazi Yoldaş - Sosyal Medyanın Haberciliğe Etkisini İçerik-Biçim İlişkisi Üzerinden Çözümlmek: Karşılaştırmalı Bir Değerlendirme

Ezgi Kaya Hayatsever - Türkiye'de Gazetecilik Rejimi, Dijitalleşme ve Teknolojinin Toplumsal Şekillenışı

Gizem Ekin Çelik - Toplumsal Bellek ve Medya: Epimetheus vs. Prometheus

Reyhan Ünal - Gerçekten Sanala AKP Dönemi Anma Törenleri

Kahve Molası

15.00-16:15 VII.Oturum

Yapay Zeka ve Algoritmalar

Oturum Başkanı: Prof. Dr. Cem Sütçü

Cemile Tokgöz & Gülşah Başlar - Algoritmik Kürasyon ve Kullanıcı Taktikleri: Direniş Mi? Teslimiyet Mi?

Ümit Bulut - Yapay Zeka ve Kişiselleştirilmiş Öneri Algoritmalarının Geleceğine Dair Bir İnceleme

Şafak Etike - Gazetecilik Öğrencilerinin Algoritmalar İle İmtihani: Haber Tüketiminde Özgürleşmenin Olanaklılığı Üzerine Bir Araştırma

Alev Aslan - Teknoloji ve Toplumsal Cinsiyet: Gençlerin Yapay Zekâ İle İlişkilene Biçimleri ve Kullanım Pratikleri Üzerine Bir İnceleme

Kahve Molası

16.30-18:00 VIII.Oturum

Felsefe ve Siyaset

Oturum Başkanı: Dr. Gizem Ekin Çelik

Hakan Erdal - Siyaset ve Cehalet İlişkisi Bağlamında Cehalet Kültürü Karşısında Eleştiri Kültürü

Burak Polat - Instagram'da Özne Fetişizmi Deneyimi Üzerine Nitel Bir Araştırma

Orçun Oltulu - Yasa Adaletini Siyaset Felsefesiyle Aramak: Nefret ve Ayrımcılık Başlıklı Ceza Maddesinin Eleştirisi

Ahmet Eker - Yeni Bir Toplumsal Tahayyül için Öneriler: Eleştirinin Olanığı ve Felsefenin Görevi

Ahmet Mesut Ateş - Yapay Zekâ ve İnsan Yaratıcılığının Son Çağı

İÇİNDEKİLER /CONTENTS

KAPİTOLESEN ÇAĞDA VERİ MERKEZLERİ VE BULUT SİSTEMLERİNİN KÜRESEL İKLİM KRİZİNDEKİ ROLÜ	1
THE ROLE OF DATA CENTERS AND CLOUD SYSTEMS IN THE GLOBAL CLIMATE CRISIS	2
Mutlu BİNARK	
GELECEĞİN SÜRDÜRÜLEBİLİR KENTLERİNDE YARATICI BİR HAREKET: PAYLAŞIMLI E-SKUTER SİSTEMLERİ	3
A CREATIVE MOVEMENT IN SUSTAINABLE CITIES OF THE FUTURE: SHARED E-SCOOTER SYSTEMS AND TRAVEL BEHAVIOURS.....	4
Şerife ÖZCAN	
DÜNYA ÇAPINDA İLK 100'E GİREN İLETİŞİM FAKÜLTELERİNİN İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ DERSLERİ ÜZERİNE BİR İÇERİK ANALİZİ	6
A CONTENT ANALYSIS ON CLIMATE CHANGE-RELATED COMMUNICATION COURSES OF THE TOP 100 COMMUNICATION FACULTIES WORLDWIDE	7
Yavuz TUNA, Sezer AKSOY, İsmail ERGÜN ve Duygu MERSİN AKSOY	
SÜRDÜRÜLEBİLİR ÇEVRESEL DAVRANIŞIN GELİŞTİRİLMESİNDE SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK İLETİŞİMİNİN ROLÜNÜN ARTTIRILMASI: ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİ ÜZERİNE BİR ARAŞTIRMA	09
INCREASING THE ROLE OF SUSTAINABILITY COMMUNICATION IN THE DEVELOPMENT OF SUSTAINABLE ENVIRONMENTAL BEHAVIOR: A RESEARCH ON UNIVERSITY STUDENTS	10
Kenan DEMİRCİ ve Süleyman İLASLAN	
GEÇ ORTA ÇAĞ KADIN YAZININDA PROTO-FEMİNİZM: CHRISTİNE DE PİZAN VE KADINLAR KENTİNİN KİTABI	12
PROTO-FEMINISM IN MEDIEVAL WOMEN'S LITERATURE: CHRISTINE DE PIZAN AND THE BOOK OF THE CITY OF WOMEN	13
Gül KEÇELİOĞLU	
DİJİTAL BECERİLER VE TOPLUMSAL CİNSİYET ÜZERİNE DÜŞÜNMEK: "I'D BLUSH IF I COULD" ÖRNEĞİ	15
CONSIDERING DIGITAL SKILLS AND GENDER: SAMPLE OF "I'D BLUSH IF I COULD"	16
Esra AKARSU	
TÜRKİYE'DE KADIN HAKLARINI ELEŞTİREL PENCEREDEN İRDELEMELİK: BİRGÜN GAZETESİ ÖRNEĞİ.....	17
EXAMINING WOMEN'S RIGHTS IN TURKEY FROM A CRITICAL PERSPECTIVE: BIRGUN NEWSPAPER EXAMPLE.....	18
Yonca ALTINDAL	
ENGELLİLİK ÇALIŞMALARINA FEMİNİST MATERYALİST YAKLAŞIM: BEDEN İMAJİ VE BEDEN İŞLEVİ.....	20
THE FEMINIST MATERIALIST APPROACH TO DISABILITY STUDIES: BODY IMAGE AND BODY FUNCTION	21
Esra İNCE ve Arzu KALKAN	
KÜLTÜREL DİPLOMASİ VE YUMUŞAK GÜÇ ARACI OLARAK TÜRK DİZİLERİ: DİZİ YAPIMCILARININ KAMU-SEKTÖR İŞ BİRLİĞİNE YÖNELİK GÖRÜŞLERİ	22

TURKISH TV SERIES AS A TOOL OF CULTURAL DIPLOMACY AND SOFT POWER: VIEWS OF TV SERIES PRODUCERS TOWARDS PUBLIC-SECTOR COOPERATION	23
Sezer AKSOY	
HEATHERS FİLMİNDE LİSE DENEYİMİ	25
HIGH SCHOOL EXPERIENCE IN HEATHERS	26
Niyazi Can ÖZBAŞARAN	
SON DÖNEM TELEVİZYON DİZİLERİNDE ADALET VE YARGIYA İLİŞKİN ALGININ YARGI ETİĞİ VE HUKUK KÜLTÜRÜ AÇISINDAN DEĞERLENDİRİLMESİ.....	27
EVALUATION OF THE PERCEPTION OF JUSTICE AND JUDICIARY IN RECENT TELEVISION SERIES FROM THE PERSPECTIVE OF JUDICIAL ETHICS AND LEGAL CULTURE	28
Zuhal BEREKET BAŞ	
NEOLİBERAL ZAMANLARDA ÜNİVERSİTE MİSYONU ÜZERİNE YENİDEN DÜŞÜNMEK	30
RETHINKING THE UNIVERSITY MISSION IN THE NEOLIBERAL ERA.....	31
Murat ÖZDEMİR	
MOTORLU TAŞITLAR VERGİSİNİN AKARYAKIT SATIŞI ÜZERİNDEN ALINMASININ MALİ ETKİLERİ	33
FINANCIAL EFFECTS OF COLLECTING MOTOR VEHICLE TAX ON FUEL SALES.....	34
Alaattin DEMİR	
YARATICI DÜŞÜNÜNENİN OTOPSİSİ	36
AUTOPSY OF CREATIVE THOUGHT	37
Zeynep BAHADIR DALKIRAN	
DİJİTAL KAPİTALİZM BAĞLAMINDA PERFORMANS ÖZNESİ: BYUNG CHUL HAN PERSPEKTİFİNDEN BİR İNCELEME	39
THE PERFORMANCE SUBJECT INDIVIDUAL IN THE CONTEXT OF DIGITAL CAPITALISM: AN ANALYSIS FROM THE PERSPECTIVE OF BYUNG CHUL HAN	40
Figen HAZNEDAROĞLU	
SİMÜLAKRİN CAZİBESİ VE MODERN TOPLUMUN ÖZGÜNLÜK REVİZYONU: E-GERİLLA PAZARLAMA UYGULAMALARI.....	42
ATTRACTION OF SIMULACRA AND THE AUTHENTICITY REVISION OF MODERN SOCIETY: E-GUERRILLA MARKETING APPLICATIONS.....	43
Gamze SATAR ŞENEL ve Hikmet TOSYALI	
BİR İHLAL BİÇİMİ OLARAK DİJİTAL OYUNLARIN OYUNSUZLAŞTIRILMASI.....	45
DEGAMIFICATION OF DIGITAL GAMES AS A FORM OF TRANSGRESSION.....	46
Kerem Yavuz DEMİRBAŞ	
TOPLUMSAL DEĞİŞİM VE DİJİTALLEŞME SÜRECİNDE DENEYİM ALANI OLARAK KAMUSAL ALANLARIN DÖNÜŞÜMÜ.....	47
TRANSFORMATION OF PUBLIC SPACES AS AREA OF EXPERIENCE IN THE PROCESS OF SOCIAL CHANGE AND DIGITALIZATION	48
Nevra ALKIM AKDEMİR	

PORNO ENDÜSTRİSİNE ALTERNATİF BİR DİJİTAL MECRA OLARAK ONLYFANS PLATFORMUNUN SOSYAL BİLİMSEL İNCELEMESİ.....	50
AS AN ALTERNATIVE DIGITAL MEDIUM TO THE PORN INDUSTRY SOCIAL SCIENTIFIC REVIEW OF THE ONLYFANS PLATFORM	51
Gazel HAN	
SOSYAL MEDYANIN HABERCİLİĞE ETKİSİNİ İÇERİK-BİÇİM İLİŞKİSİ ÜZERİNDEN ÇÖZÜMLEMEK: KARŞILAŞTIRMALI BİR DEĞERLENDİRME.....	53
ANALYZING THE IMPACT OF SOCIAL MEDIA ON JOURNALISM IN TERMS OF CONTENT-FORMAT RELATIONSHIP: A COMPARATIVE APPROACH	54
Cemgazi YOLDAŞ	
TÜRKİYE'DE GAZETECİLİK REJİMİ, DİJİTALLEŞME VE TEKNOLOJİNİN TOPLUMSAL ŞEKİLLENİŞİ	56
JOURNALISTIC REGIME, DIGITALISATION AND SOCIAL SHAPING OF TECHNOLOGY IN TURKEY	57
Ezgi KAYA HAYATSEVER	
TOPLUMSAL BELLEK VE MEDYA: EPİMETHEUS VS. PROMETHEUS	59
COLLECTIVE MEMORY AND MEDIA: EPIMETHEUS VS. PROMETHEUS	60
Gizem Ekin ÇELİK	
GERÇEKTEN SANALA AKP DÖNEMİ ANMA TÖRENLERİ	62
FROM REAL TO VIRTUAL COMMEMORATION CEREMONIES DURING THE AKP ERA.....	63
Reyhan ÜNAL ÇINAR	
ALGORİTMİK KÜRASYON VE KULLANICI TAKTİKLERİ: DİRENİŞ Mİ? TESLİMİYET Mİ?	65
ALGORITHMIC CURATION AND USER TACTICS: RESISTANCE OR SUBMISSION?.....	66
Cemile TOKGÖZ ve Gülşah BAŞLAR	
YAPAY ZEKA VE KİŞİSELLEŞTİRİLMİŞ ÖNERİ ALGORİTMALARININ GELECEĞİNE DAİR BİR İNCELEME.....	68
A REVIEW ON THE FUTURE OF “ARTIFICIAL INTELLIGENCE AND PERSONALIZED RECOMMENDATION ALGORITHMS”.....	69
Ümit BULUT	
GAZETECİLİK ÖĞRENCİLERİNİN ALGORİTMALAR İLE İMTİHANI: HABER TÜKETİMİNDE ÖZGÜRLEŞMENİN OLANAKLILIĞI ÜZERİNE BİR ARAŞTIRMA	70
THE CHALLENGE OF JOURNALISM STUDENTS WITH ALGORITHMS: A STUDY ON THE POSSIBILITY OF SELF-LIBERATION IN NEWS CONSUMPTION	71
Şafak ETİKE	
TEKNOLOJİ VE TOPLUMSAL CİNSİYET: GENÇLERİN YAPAY ZEKÂ İLE İLİŞKİLENME BİÇİMLERİ VE KULLANIM PRATİKLERİ ÜZERİNE BİR İNCELEME.....	73
TECHNOLOGY AND GENDER: A STUDY ON YOUNG PEOPLE'S WAYS OF ENGAGING WITH ARTIFICIAL INTELLIGENCE AND PRACTICES OF USE	74
Alev ASLAN	
SİYASET VE CEHALET İLİŞKİSİ BAĞLAMINDA CEHALET KÜLTÜRÜ KARŞISINDA ELEŞTİRİ KÜLTÜRÜ.....	75

CULTURE OF CRITICISM AGAINST THE CULTURE OF IGNORANCE IN THE CONTEXT OF THE RELATIONSHIP BETWEEN POLITICS AND IGNORANCE..... 76

Hakan ERDAL

INSTAGRAM'DA ÖZNE FETİŞİZMİ DENEYİMİ ÜZERİNE NİTEL BİR ARAŞTIRMA..... 77

A QUALITATIVE STUDY ON SUBJECT-FETISHISM EXPERIENCE ON INSTAGRAM..... 78

Burak POLAT

YASA ADALETİNİ SİYASET FELSEFESİYLE ARAMAK: NEFRET VE AYRIMCILIK BAŞLIKLIL CEZA MADDESİNİN ELEŞTİRİSİ..... 80

SEEKING LEGAL JUSTICE THROUGH POLITICAL PHILOSOPHY: CRITICISM OF THE CRİMİNAL LAW TITLED HATE AND DISCRIMINATION..... 81

Orçun OLTULU

YENİ BİR TOPLUMSAL TAHAYYÜL İÇİN ÖNERİLER: ELEŞTİRİNİN OLANAĞI VE FELSEFENİN GÖREVİ 83

PROPOSALS FOR A NEW SOCIAL IMAGINARY: THE POSSIBILITY OF CRITIQUE AND THE TASK OF PHILOSOPHY 84

Ahmet EKER

YAPAY ZEKÂ VE İNSAN YARATICILIĞININ SON ÇAĞI 85

ARTIFICIAL INTELLIGENCE AND THE LAST AGE OF HUMAN CREATIVITY 86

Ahmet Mesut ATEŞ

KAPİTOLESEN ÇAĞDA VERİ MERKEZLERİ VE BULUT SİSTEMLERİNİN KÜRESEL İKLİM KRİZİNDEKİ ROLÜ

Mutlu BİNARK*

Özet

Günümüzde sosyal medya şirketleri platformlara dönüşmüştür. Ağ, yazılım ve donanım hatta farklı endüstriyel üretim alanlarında yatırımlara sahip olmaktadır. Platformların gücü kullanıcıların kullanım pratiklerini oluşturan verileri toplamak, analiz etmek, üçüncü taraflara veri güdümlü birtakım öngörüler için satmaya temellenmektedir. Platform kapitalizmi ile girift bir ilişkisi olan veri sömürgeciliğinin dışında, platform kapitalizminin temellendiği her türlü donanımsal araçların ve iletişim teknolojilerinin -akıllı telefonlardan, tablet ve laptoplardan, akıllı saatlere ve akıllı televizyonlara değin- maddi niteliği (maddeselliği) ve verinin bizatihi kendisinin üretimi, depolanması ve kazanması süreci doğa ve doğanın sınırlı kaynakları üzerinde tahakküm ilişkisi içermektedir. Kapitalosen dönemde bitkiler, hayvanlar, su, madenler, taşlar ve toprak, hava dahil tüm bu doğal ve canlı cansız kaynaklar özellikle insan ve toplumsal yaşam için bir ürüne dönüştürülürken, üretim sürecinin sonunda ortaya çıkan ve ihmal edilen şey artan atıklardır (Haraway, 2022; Hickel, 2021). Bu çalışmada dijital dönüşümün ve platform ekonomisinin asli unsurlarını oluşturan bulut sistemleri ve veri merkezlerinin maddeselliği tartışmaya açılarak, küresel iklim krizindeki rolünü literatür üzerinden ortaya konacaktır. Veri merkezleri monoblok ve modern yapılardır. İçinde her şey düzenlidir. Bulut hizmetin verilmesi için harcanan soğuk hava veya suyun ısınmasından kaynaklı karbon salınımıyla ortaya çıkan atık miktarı madde ötesi gibi sunulmaktadır. Platform kapitalizmi giderek daha fazla sayıda veri merkezi inşasına ve işletilmesine gerek duymaktadır. Platform kapitalizminin asli unsurlarından biri olan ve maddi olmayan şeyler gibi görünen bu sistemlerin maddeselliğini 'kapitalosen dönemi' çerçevesinde tartışarak, yerkürede iklim adaletinin sağlanabilmesi için, platformları kullanan herkesin farkındalık kazanması gerektiğine, ancak en başta platform şirketlerinin sorumluluk alması gerektiğine işaret edilecektir. Brodie'nin deyişiyle, platform kapitalizminin altyapılarını oluşturan omurgaların deşifre edilmesi ile gerçeğe ulaşılabilir, "çevresel veri adaleti" gerçekleştirilebilir (2023, s.2). Bu amaçla yerkürenin içinde bulunduğu jeolojik döneme ilişkin tanımlamalar ve tartışmalar, ardından atıktan dijital atığa, atığın maddeselliği, veri merkezleri ve bulut sistemlerinin hangi coğrafyalarda kuruldukları, doğal kaynakları nasıl tükettiği ve ne tür atık ürettiği örnekler literatür değerlendirmesi üzerinden serimlenecektir. Kapitalosen dönemde iklim adaleti için, yeni iletişim teknolojileri ve platform şirketlerinin ürettiği atıkların sorunsallaştırılması gerekmektedir. Bu tartışmayla, içinde bulunduğumuz dönemde, platform kapitalizminin maddeselliği görünür kılınırken, yerkürede iklim adaletinin tesis edilebilmesi için sömürgeciliğin bu yeni biçimini deşifre edilmeye çalışılacaktır. Özetle, kapitalizm büyümek için insanlığın, hayvanların, bitkilerin, canlı cansız tüm varoluşların müştereklerini süregiden bir alışkanlıkla çitlemektedir. Bu pratiğe ve zihniyete karşı, medya ve yeni medya çalışmalarında dijital kültürün, platform kapitalizminin maddeselliğinin ve ekolojik yıkımdaki rolünün de ele alınması gerekmektedir. 'Su kıt' ve küresel iklim krizinden en çok etkilenecek ülkeler arasında yer alan Türkiye özelinde ise veri merkezleri ve bulut sistemlerinin yatırım, doğal kaynak tüketimi politikalarının, dijital atık politikalarının ortaya konması için araştırma verilerine acilen ihtiyaç duyulmaktadır. Özlüce dersek, bu çalışma iletişim teknolojilerinin maddeselliğinin yeni ve gerekli bir araştırma alanı olarak görülmesi gereğine işaret etmektedir.

Anahtar Sözcükler: Kapitalosen, veri sömürgeciliği, iletişim teknolojilerinin maddeselliği, veri merkezleri, bulut sistemleri, platform kapitalizmi, ekolojik yıkım, iklim adaleti.

* Prof.Dr., Hacettepe Üniversitesi, İletişim Fakültesi, RTS Bölümü Bilişim ve Enformasyon Teknolojileri Anabilim Dalı, Türkiye, ORCID No: 0000-0002-7458-5203 e-posta: binark@hacettepe.edu.tr

THE ROLE OF DATA CENTERS AND CLOUD SYSTEMS IN THE GLOBAL CLIMATE CRISIS

Mutlu BİNARK*

Abstract

Today, social media companies have become platforms, with investments in networking, software, hardware, and even different industrial production areas. The power of platforms is based on collecting and analyzing the data that constitute users' usage practices, selling it to third parties for data-driven insights. Apart from data colonialism, which has an intricate relationship with platform capitalism, the material quality (materiality) of all kinds of hardware tools and communication technologies, on which platform capitalism is based—from smartphones, tablets, and laptops to smartwatches and smart televisions—and the process of producing, storing, and scraping the data itself involve a relationship of domination over nature and its limited resources. In the Capitalocene era, all these natural and animate and inanimate resources, including plants, animals, water, minerals, stones, soil, and air, are transformed into a product especially for human and social life, while what is neglected at the end of the production process is the increasing waste (Haraway, 2022; Hickel, 2021). In this study, the materiality of cloud systems and data centers, which constitute the essential elements of digital transformation and the platform economy, will be discussed, and their role in the global climate crisis will be revealed through the literature. Data centers are monoblock and modern structures, where everything is organized neatly inside. The amount of waste generated by the carbon emissions from the heating of cold air or water used to provide cloud services is presented as transmaterial. Platform capitalism requires the construction and operation of more and more data centers. By discussing the materiality of these seemingly immaterial systems, which are one of the essential elements of platform capitalism, within the framework of the 'capitalocene era,' it will be pointed out that, in order to ensure climate justice on earth, everyone who uses platforms should be aware, but first and foremost, platform companies should take responsibility. In Brodie's words, by deconstructing the backbones that form the infrastructures of platform capitalism, the truth can be reached and "environmental data justice" can be realized (2023, p.2). For this purpose, definitions and discussions on the geological period in which the earth is currently located, followed by examples of waste to digital waste, the materiality of waste, the geographies in which data centers and cloud systems are established, how they consume natural resources and what kind of waste they produce will be presented through a literature review. For climate justice in the capitalocene era, it is necessary to problematize the waste produced by new communication technologies and platform companies. With this discussion, the materiality of platform capitalism will be made visible in the current period, and this new form of colonialism will be deconstructed in order to establish climate justice on earth. To summarize, capitalism habitually encloses the commons of humanity, animals, plants, and all animate and inanimate beings in order to grow. Against this practice and mentality, media and new media studies should also address the role of digital culture, the materiality of platform capitalism, and its role in ecological destruction. In the case of Turkey, which is among the countries that will be most affected by 'water scarcity' and the global climate crisis, research data are urgently needed to reveal the investments, natural resource consumption policies, and digital waste policies of data centers and cloud systems. In a nutshell, this study points out that the materiality of communication technologies should be considered as a new and urgent research area.

Keywords: Capitalocene, data colonialism, materiality of communication technologies, data centers, cloud systems, platform capitalism, ecological destruction, climate justice.

---

* Prof. Dr., Hacettepe University, Communication Faculty, Department of RTC, Informatics and Information Technologies, Türkiye, ORCID No: 0000-0002-7458-5203 / E-posta: binark@hacettepe.edu.tr

GELECEĞİN SÜRDÜRÜLEBİLİR KENTLERİNDE YARATICI BİR HAREKET: PAYLAŞIMLI E-SKUTER SİSTEMLERİ

Şerife ÖZCAN*

Özet

Günümüz kentlerinin problemlerinden olan hızlı, çarpık ve kontrolsüz büyümenin yanında pandemi, iklim değişikliği, demografik ve toplumsal değişiklikler gibi durumlar ulaşım ağları üzerinde baskı oluşturmakta ve kentsel mekânda gerçekleşen hareketliliği durma noktasına getirmektedir. Sonucunda ise günlük hayata olan olumsuz etkinin artmasıyla hareketlilik sistemlerinde yeni yaklaşım ve çözüm arayışları ortaya çıkmıştır. Bu duruma bir cevap olarak, olumsuz çevresel etkileri azaltacak, kentsel yaşam kalitesini ve mevcutta bulunan hareketlilik sistemlerinin birbiriyle bağımlı güçlendirecek, günlük hayatın erişimini arttıracak, dijital teknolojilerin etkin kullanımını sağlayacak yenilikçi ve paylaşımlı araçlar olarak e-skuter sistemleri, kent yönetimlerinin gündemine girmiştir. Paylaşımlı e-skuter sistemleri, mikro hareketliliğin bir parçası olmakla birlikte kentsel hareketliliği çeşitlendiren; bireysel kullanıma uygun iken kitlesel hareketliliğe de destek veren; kısa mesafelerdeki kullanımlarıyla özel araç sahipliğini azaltarak sürdürülebilir hareketliliğe katkıda bulunması öngörülen küçük, esnek ve işlevsel araçlardır. Kent içerisinde serbest dolaşıma izin vermesi ve toplu taşıma sistemlerine erişim imkânını kolaylaştırmaları e-skuter sistemlerinin kentlerde kolayca yer almasını sağlamıştır. Bir mobil uygulama aracılığı ile kilidi açılarak kullanıma uygun hale gelmekte ve belirlenen mekânlar dahilinde kilitli bir şekilde bırakabilmektedir. Bu sistemler sahip oldukları yolculuk biçimiyle bir yandan deneyim açısından pozitif etkilere sahip olurken diğer yandan park alanları, ayrılmış şeritler gibi gerekli mekânsal düzenlemelerin olmaması ve toplum içerisinde yeterince kullanıcı bilincinin oluşmamasıyla güvenlik bağlamında endişelere; yaya hareketliliği bağlamında engellere, mekânsal bağlamda ise karmaşaya ve düzensizliğe yol açmaktadır. Dolayısıyla hem birçok özelliği ile aktif bir hareketlilik sağlayan paylaşımlı e-skuter sistemleri, yenilikçi yönleriyle günlük hayatta erişimi kolaylaştırıcı bir unsur olarak kent sakinlerinin tercihlerinde potansiyel oluşturmakta hem de fizik mekânda kullanım alanı tanımsızlığı ve yetersizlikler sonucu oluşan durumlarla etkileşim içinde krizleri beraberinde getirmektedir. Kentsel hareketlilik sistemlerinde meydana gelen değişimler, yolculuğun öznesi olan kent sakinlerinin seyahat davranışlarını etkilemektedir. Aynı zamanda seyahat davranışları etkilenen kent sakinleri, yaptıkları ulaşım tercihleri ile yolculuğun da koşullarını şekillendirmekte ve kentsel mekânı etkilemektedirler. Bu sebeple özellikle paylaşımlı e-skuter gibi kentsel hareketlilikte potansiyel haline gelebilecek yenilikçi sistemlerin seyahat davranışları ile analiz edilmesi ve anlaşılabilirlik tasarımı ilkeleriyle mekânsal müdahalelere dönüşmesi önemli hale gelmektedir. Paylaşımlı e-skuter sistemleri ve seyahat davranışları bağlamında Scopus, Web of Knowledge, Google Scholar ve Akademi gibi veri tabanlarında bulunan “sürdürülebilir kentsel hareketlilik (sustainable urban mobility), yenilikçi hareketlilik sistemleri (new mobility systems), seyahat davranışları (travel behaviours), paylaşımlı skuter (shared scooter), paylaşımlı skuter sistemlerinin seyahat davranışlarına etkileri (impacts of shared e-scooters on travel behaviour)” anahtar kavramları ile yer alan araştırma raporları, makaleler, saha araştırmaları ve derlemeler sonucunda bir etki-faktör değerlendirmesi yapıldığında paylaşımlı e-skuter sistemleri, seyahat davranışlarını üç temel başlık üzerinden etkilemektedir;

- Günümüz ulaşım sistemleri bağlamında referans-varış konumu, zamanlama, güvenlik, engel durumu, rota seçimi
- Sosyoekonomik koşullar bağlamında yaş, cinsiyet, gelir durumu, yaşam tarzı ve alışkanlıklar, sosyal çevre ve duyarlılık
- Kentsel mekân koşulları bağlamında işlevlerin birbirine olan mesafesi, ayrılmış şeritler ve park alanları gibi fiziksel düzenlemeler, hareketlilik merkezleri gibi mekânsal altyapı

Bu bildiri, yazar tarafından oluşturulan etki-faktör tablosunu öncelikle paylaşımlı e-skuter sistemleri için kentsel hareketlilik mekânlarındaki müdahaleler kapsamında düzenlemeleri temel alarak güvenlik,

* Yüksek Şehir Plancısı, Kentsel Tasarımcı.

erişilebilirlik, yaya hareketliliği konularını açıklamakta; ulusal ve uluslararası makaleler ile araştırmalardan yola çıkarak derlenen bilgiler dahilinde örnekler sunmaktadır. Akademik bir altlık üzerine kurulu bu bildiri, geleceğin sürdürülebilir kentlerinde temel bir konu olan hareketlilik sistemlerini yaratıcı ve dikkat çekici bir taraftan ele alındığında alışkanlıkların değişebileceği düşüncesi üzerine fikir geliştirmektedir. Böylece yaya hareketliliğinin odak alınması gündeme gelirken sürdürülebilir kentsel mekânlar da tasarımın temel bir bileşeni olarak hayata geçebilecektir.

Anahtar Sözcükler: Sürdürülebilir kentsel hareketlilik, yenilikçi hareketlilik sistemleri, paylaşımlı e-skuter sistemleri, seyahat davranışları.

A CREATIVE MOVEMENT IN SUSTAINABLE CITIES OF THE FUTURE: SHARED E-SCOOTER SYSTEMS AND TRAVEL BEHAVIOURS

Şerife ÖZCAN*

Özet

In addition to rapid, distorted and uncontrolled growth, which is one of the problems of today's cities, situations such as pandemics, climate change, demographic and social changes put pressure on transportation networks and bring the mobility in urban spaces to a halt. As a result, with the increasing negative impact on daily life, new approaches and solutions have emerged in mobility systems. As a response to this situation, e-scooter systems have entered the agenda of city administrations as innovative and shared tools that will reduce negative environmental impacts, strengthen the quality of urban life and the interconnection of existing mobility systems, increase the accessibility of daily life, and ensure the effective use of digital technologies. Shared e-scooter systems are a part of micro mobility and diversify urban mobility; while it is suitable for individual use, it also supports mass mobility; they are small, flexible and functional vehicles that are expected to contribute to sustainable mobility by reducing private vehicle ownership through their use over short distances. Allowing free movement within the city and facilitating access to public transportation systems have enabled e-scooter systems to be easily established in cities. It becomes suitable for use by unlocking via a mobile application and can be left locked within designated locations. While these systems have positive effects in terms of experience with the travel method they have, on the other hand, they cause concerns in terms of security due to the lack of necessary spatial arrangements such as parking areas and separated lanes and the lack of user awareness in the society; it causes obstacles in the context of pedestrian mobility and confusion and disorder in the spatial context. Therefore, shared e-scooter systems, which provide active mobility with their many features, create potential in the preferences of urban residents as an element that facilitates access in daily life with their innovative aspects, and also bring crises in interaction with situations that arise as a result of undefined usage area and inadequacies in physical space. Changes in urban mobility systems affect the travel behavior of urban residents, who are the subjects of the journey. At the same time, city residents, whose travel behavior is affected, shape the conditions of the journey with their transportation choices and affect the urban space. For this reason, it becomes important to analyze and understand innovative systems that can become potential in urban mobility, such as shared e-scooters, with travel behaviors and transform them into spatial interventions with design principles. In the context of shared e-scooter systems and travel behaviors, "sustainable urban mobility", "new mobility systems", "travel behaviors", "shared urban mobility" in databases such as Scopus, Web of Knowledge, Google Scholar and Academy; when an impact-factor evaluation is made as a result of research reports, articles, field research and compilations

---

* Urban Planner.

with the key concepts of “scooter (shared scooter), impacts of shared e-scooters on travel behavior”, shared e-scooter systems affects travel behavior under three main headings;

- In the context of today’s transportation systems, destination location, timing, safety, obstacle situation, route selection
- In the context of socioeconomic conditions, age, gender, income level, lifestyle, social environment and sensitivity
- In the context of urban space conditions, the distance of functions to each other, physical arrangements such as separated lanes and parking areas, spatial infrastructure such as mobility hubs

This paper explains the issues of safety, accessibility and pedestrian mobility, based primarily on the impact-factor table created by the author and the regulations within the scope of interventions in urban mobility venues for shared e-scooter systems; it offers examples based on information compiled from national and international articles and research. This paper, based on an academic background, develops ideas on the idea that habits can change when mobility systems, which are a fundamental issue in the sustainable cities of the future, are handled from a creative and remarkable perspective. Thus, while focusing on pedestrian mobility comes to the fore, sustainable urban spaces can also be implemented as a basic component of design.

Keywords: Sustainable urban mobility, new mobility systems, shared e-scooter systems, travel behaviors.

DÜNYA ÇAPINDA İLK 100'E GİREN İLETİŞİM FAKÜLTELERİNİN İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ DERSLERİ ÜZERİNE BİR İÇERİK ANALİZİ

Yavuz TUNA* & Sezer AKSOY** &
İsmail ERGÜN*** & Duygu MERSİN AKSOY****

Özet

Küresel ısınmaya bağlı olarak ortaya çıkan ve antropojenik (insan kaynaklı) olarak ifade edilen iklim değişikliği sorunu, 20. yüzyılın ikinci yarısında küresel dünyanın önemli ve öncelikli bir meselesi haline gelmiştir. Bireylerin bu konudaki farkındalığının git gide arttığı bu dönemde sürdürülebilir kalkınmanın ekonomik, sosyal ve çevresel boyutlarının da göz önünde bulundurularak gerçekleştirilmesi ve uluslar üstü bir anlayışla üretilecek politikaların küresel ölçekte uygulanması gerekliliği belirginleşmiştir. İklim değişikliğiyle mücadelede bilimsel çabaların yanı sıra toplumsal sorumluluk duygusunu aşılamanın, doğru bilgiyi yayma, halkı bilinçlendirme ve hareket geçirme konusunda yetkin profesyonellerin yetişmesi de önem kazanmıştır. Bu bağlamda, sürdürülebilir bir yaşam arayışında küresel ve ulusal alanda iletişimin gücü önem kazanmaktadır. Dünyanın çeşitli yerlerinden üniversitelerde büyük ve küçük ölçekte kitlelere içerik üretmek üzere öğrenci yetiştiren İletişim Fakültelerinin Halkla İlişkiler, İletişim Tasarımı, İletişim Yönetimi, Gazetecilik, Radyo Televizyon ve Sinema, Yeni Medya, Reklamcılık gibi bölümleri; iklim değişikliği hedeflerinin yaygınlaştırılması ve sürdürülebilir bir düzenin sağlanması açısından alanında uzman iletişim profesyonelleri yetiştirmek üzere programlarına iklim değişikliği iletişimi ve iklim hedefleriyle ilgili dersleri dahil etmeye başlamıştır. Buradan hareketle bu çalışmayla, 2053 yılını net sıfır emisyon hedefi olarak belirleyen ve Paris İklim Anlaşması'nı imzalayarak 'iklim değişikliği', 'iklim krizi' ve 'karbon salımı' gibi konularda dünyada öncü rol oynamak isteyen Türkiye'deki iletişim fakültelerine bir yol haritası sunmak amacıyla Times Higher Education 2024 sıralamasında dünya genelinde ilk 100 içerisinde bulunan iletişim fakültelerinin programları kavramsal ve tematik içerik analizi yöntemi ile analiz edilmiştir. İçerik analizi ile dünya genelindeki iklim değişikliği iletişimi derslerinin içeriklerinde sık görülen temaların neler olduğu, derslerin hangi yöntemlerle öğretildiği ve kullanılan kaynak/materyallerin neler olduğu sorularına cevap aranmıştır. Veri toplama sürecinde ilgili fakültelerin web sayfaları, "iklim değişikliği", "çevre" ve "sürdürülebilirlik" anahtar kelimeleri ile taranmış, bu kavramları içeren ve iklim değişikliği iletişimi veya benzeri başlıklar altında sunulan dersler süzülerek içerik analizi yapılmıştır. Belirlenen web sayfalarından edinilen veriler tema ve kavramlarına göre kodlanarak iletişim fakültelerinin programlarında iklim değişikliği, çevre ve sürdürülebilirlikle ilgili hangi konuların kapsandığı, hangi temaların işlendiği ve kullanılan kaynak ve yöntemler kaydedilmiştir. Kodlamanın ardından iklim değişikliği iletişimi ders içerikleri, kesişme ve ayrışma noktaları açısından incelenmiştir. Bu noktalar farklı ülkelerde bulunan çeşitli fakültelerin bu konuya nasıl yaklaştıkları, benzer ya da farklı unsurları içermeleri açısından sistematik olarak analiz edilmiştir. İçerik analizi sonuçları derslerin bazı ortak noktalara odaklandığını göstermiştir. İklim biliminin kamuoyuna nasıl aktarıldığı ve kamuoyunun bunları nasıl algıladığı, özellikle iklim bilimi ile ilgili yanlış anlamaların, çarpıtmaların ve kasıtlı aldatmaların nasıl önleneceğinin ana konulardan olduğu saptanmıştır. Dersler ayrıca, öğrencilere çevresel beşerî bilimlerdeki önemli trendler ile değerler, tutumlar, sosyal yapılar ve iletişimin çevresel riskleri ve kamuoyunu nasıl etkilediğini ele almaktadır. Bunun yanında kapsanan spesifik konu ve temaların üniversitelerin bulunduğu coğrafya ve ülkelerin jeopolitik konum ve ekonomik gelişmişliklerinden de etkilenerek ayrıştığı saptanmıştır. İklim değişikliği iletişimi derslerinin öğretim yöntem ve materyalleri de çeşitlilik göstermektedir. Bazı üniversitelerde interaktif seminerler ve atölye çalışmaları gibi uygulamalı yöntemlere odaklanılırken bazı üniversitelerde ders kitapları, makaleler ve çevrimiçi kaynaklar gibi daha geleneksel materyaller tercih edilmektedir. Bunun yanında üniversitelerin büyük çoğunluğu geleneksel ve uygulamalı yöntemleri bir arada kullanmayı tercih etmektedir. Özellikle

* Doç. Dr. Yavuz Tuna, Anadolu Üniversitesi, İletişim Yönetimi ve Tasarımı, Türkiye, ORCID No: 0000-0003-2181-2393 / E-posta: yavuzt@anadolu.edu.tr

** Sezer Aksoy, Anadolu Üniversitesi Halkla İlişkiler ve Reklamcılık, Türkiye, ORCID No: 0000-0002-2187-2882 / E-posta: s.aksoy@anadolu.edu.tr

*** Dr. İsmail Ergün, Elektrik Üretim A.Ş. Genel Müdürlüğü, Türkiye, ORCID No: 0000-0001-5248-974X / E-posta: ismail.ergun@euas.gov.tr

**** Duygu Mersin Aksoy, Milli Eğitim Bakanlığı, Türkiye, ORCID No: 0009-0007-9050-5457 / E-posta: duygumersinaksoy@meb.gov.tr

medya alanında yoğunlaşan derslerde öğrencilerin iklim iletişimi alanında somut proje ve çalışmalar üretmeleri de beklenmektedir. Sonuç olarak, Times Higher Education'ın 2024 sıralamasına göre dünya genelinde ilk 100 içinde yer alan iletişim fakülteleri ve fakültelerin içinde yer alan bölümlerde verilen 'iklim odaklı' derslerin analiz sonuçları, küresel iklim değişikliğinin giderek artan ciddi bir küresel sorun olarak tanındığını vurgulamaktadır. Bulgular, iklim değişikliğiyle ilgili iletişimin, bu zorluğa karşı mücadele etmede ve sürdürülebilir uygulamaları teşvik etmede kritik bir rol oynadığını göstermektedir. Dünyanın önde gelen iletişim fakülteleri programlarına iklim değişikliği iletişimi ve hedeflerini entegre ederek küresel iklim değişikliği ile mücadelede öncü rol oynamaya ve küresel ölçekte önemli adımlar atmaya hazır, yetkin iletişim profesyonelleri yetiştirmeye verilen önemi sergilemektedir. Ders içeriğinin tematik analizi, doğru ve bilimsel bilginin yayılması, yanlış anlamaların giderilmesi ve iklim değişikliğinin toplumsal etkilerinin anlaşılması gibi ortak odak noktalarını ortaya koymaktadır. Ayrıca, öğretim yöntemleri ve materyallerindeki çeşitlilik, üniversitelerin farklı öğrenme tercihlerine ve ihtiyaçlarına hitap etmek için benimsediği çok yönlü bir yaklaşımı göstermektedir. Bu nedenle, bu çalışmanın sonuçlarıyla, Türkiye'deki iletişim fakültelerine küresel iklim değişikliği hedefleriyle uyumlu olma konusunda bir yol haritası sunmanın yanı sıra, karmaşık küresel sorunların ele alınmasında disiplinler arası eğitimin ve işbirlikçi çabaların önemini vurgulayarak Türkiye'deki üniversitelere ve Türkiye'nin önceliklerine uygun 'iklim odaklı' ders içeriklerinin hazırlanmasını hedeflemektedir.

Anahtar Sözcükler: İklim Değişikliği, İklim İletişimi, İklim Okuryazarlığı, İletişim Fakülteleri, Sürdürülebilirlik, Çevre.

A CONTENT ANALYSIS ON CLIMATE CHANGE-RELATED COMMUNICATION COURSES OF THE TOP 100 COMMUNICATION FACULTIES WORLDWIDE

Yavuz TUNA* & Sezer AKSOY** &
İsmail ERGÜN*** & Duygu MERSİN AKSOY****

Özet

Climate change, arising from global warming and attributed to anthropogenic (human-induced) factors, has become a global issue in the latter half of the 20th century. As awareness of this issue has been increasing among people, the necessity of pursuing development with consideration for economic, social, and environmental conditions, and implementing policies produced with a transnational understanding, has become evident. In combating climate change, alongside scientific efforts, it has become crucial to instill a sense of social responsibility, disseminate accurate information, raise public awareness, and mobilize action. In this context, the power of communication at the global and national levels in the pursuit of sustainable living becomes crucial. Departments such as Public Relations, Communication Design, Communication Management, Journalism, Radio Television and Cinema, New Media, and Advertising within Communication Faculties at universities around the world have begun incorporating courses related to climate change communication and climate goals into their programs to train competent communication professionals specialized in promoting climate change objectives and achieving sustainable order. Hence, this study analyzed the programs of communication faculties within the top 100 globally ranked by Times Higher Education in 2024 using conceptual and thematic content analysis, aiming to

* Doç. Dr. Yavuz Tuna, Anadolu Üniversitesi, İletişim Yönetimi ve Tasarımı, Türkiye, ORCID No: 0000-0003-2181-2393 / E-posta: yavuzt@anadolu.edu.tr

** Sezer Aksoy, Anadolu Üniversitesi Halkla İlişkiler ve Reklamcılık, Türkiye, ORCID No: 0000-0002-2187-2882 / E-posta: s.aksoy@anadolu.edu.tr

*** Dr. İsmail Ergün, Elektrik Üretim A.Ş. Genel Müdürlüğü, Türkiye, ORCID No: 0000-0001-5248-974X / E-posta: ismail.ergun@euas.gov.tr

**** Duygu Mersin Aksoy, Milli Eğitim Bakanlığı, Türkiye, ORCID No: 0009-0007-9050-5457 / E-posta: duygumersinaksoy@meb.gov.tr

provide a roadmap for communication faculties in Turkey, which has set a clear net zero emissions target for 2053 and aims to play a leading role globally in areas such as climate change, climate crisis, and carbon emissions by signing the Paris Climate Agreement. Content analysis aimed to answer questions about common themes in climate change communication courses worldwide, the teaching methods employed, and the sources/materials used. During the data collection process, the websites of relevant faculties were scanned using keywords such as "climate change," "environment," and "sustainability." Courses containing these concepts and offered under titles such as climate change communication were filtered, and content analysis was conducted. Data obtained from identified web pages were coded according to themes and concepts to record the topics covered in communication faculties' programs related to climate change, environment, and sustainability, as well as the themes addressed, and the sources and methods used. Following coding, the content of climate change communication courses was examined in terms of intersections and divergences. These points were systematically analyzed to understand how various faculties in different countries approach this issue, whether they contain similar or different elements. The results of content analysis have shown that climate change communication courses tend to focus on some common points. It has been determined that conveying climate science to the public and how the public perceives it, especially addressing misunderstandings, distortions, and deliberate deceptions related to climate science, are among the main topics. Additionally, courses address significant trends in environmental social sciences, values, attitudes, social structures, and how communication influences environmental risks and public opinion. Moreover, it has been observed that the specific topics and themes covered in courses are influenced by the geopolitical positions and economic development of the countries and regions where universities are located. The teaching methods and materials of climate change communication courses also exhibit diversity. While some universities focus on applied methods such as interactive seminars and workshops, others prefer more traditional materials such as textbooks, articles, and online resources. Furthermore, the majority of universities prefer to use both traditional and applied methods together. Especially in courses focused on media, students are expected to produce concrete projects and works in the field of climate communication. In conclusion, the analysis of 'climate-focused' courses offered by communication faculties ranked within the top 100 by Times Higher Education in 2024 emphasizes the increasing recognition of global climate change as a serious global issue. The findings indicate that communication related to climate change plays a critical role in combating this challenge and promoting sustainable practices. By integrating climate change communication and objectives into the programs of the world's leading communication faculties, universities show their readiness to play a leading role in combating global climate change and take significant steps on a global scale. The thematic analysis of course content reveals common focal points such as the dissemination of accurate and scientific information, addressing misunderstandings, and understanding the societal impacts of climate change. Additionally, the diversity in teaching methods and materials demonstrates universities' multifaceted approach to addressing different learning preferences and needs. Therefore, the results of this study aim not only to provide a roadmap for communication faculties in Turkey to align with global climate change goals but also to emphasize the importance of interdisciplinary education and collaborative efforts in tackling complex global issues, tailored to the priorities of universities in Turkey, in preparing 'climate-focused' course content.

Keywords: Climate Change, Climate Communication, Climate Literacy, Communication Faculties, Sustainability, Environment.

SÜRDÜRÜLEBİLİR ÇEVRESEL DAVRANIŞIN GELİŞTİRİLMESİNDE SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK İLETİŞİMİNİN ROLÜNÜN ARTTIRILMASI: ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİ ÜZERİNE BİR ARAŞTIRMA¹

Kenan DEMİRCİ* & Süleyman İLASLAN**

Özet

Bu çalışma sürdürülebilirlik kavramının toplumsal alandaki etkilerinin genişletilmesi ve sürdürülebilir çevresel davranışın desteklenmesi bakımından sürdürülebilirlik iletişimin rolünün artırılmasının gerekliliğini tartışmaktadır. Bu kapsamda çalışmanın temel araştırma sorusu, sürdürülebilirlik kavramının toplumsal alandaki tanınma ve kabulünün genişletilmesinde sürdürülebilirlik iletişimin kullanım alanlarının ne ölçüde genişletilebileceğidir. Sürdürülebilirlik kavramı oldukça geniş kapsamlı bir içeriğe sahiptir ve sürdürülebilirlik iletişimi olmadan kavramın toplumsal karşılık bulması zordur. Gerçekten de sürdürülebilirlik kavramı çevresel kaynakların kullanımından, toplumsal cinsiyet eşitliğine, kalkınmadan, diğer geniş çaplı toplumsal süreçlere kadar geniş bir perspektifte ele alınmaktadır. Bu durum kavramın önemini gösterdiği gibi, sürdürülebilirlik hedeflerine ulaşmada toplumsal alandaki pek çok aktöre rol vermenin gerekliliğini de ortaya koymaktadır. Sürdürülebilirliğin gerçekleştirilmesi hedefinde farklı toplumsal paydaşlara geniş roller verilmektedir. Bu kapsamda kurumsal yapılara, toplumsal inisiyatiflere ve bireylere önemli sorumluluklar yüklenmektedir. Geniş paydaşlar içerisinde bireyler önemli yer tutmaktadır. Çünkü bireysel davranış özellikle çevresel kaynakların korunmasında önemli bir alan olarak görülmekte ve sürdürülebilir bir yaşama dönüşüm konusunda öne çıkan aktörlerden biri bireyler olmaktadır. Bireysel sorumlulukları geliştirmeyi amaçlayan yaklaşımlar üç ana öbekte toplanabilir: Bunlardan ilki eğitim faaliyetleri dolayısıyla bireylerin bilinç düzeylerinin yükseltilmesidir. İkinci başlık medya başta olmak üzere çeşitli iletişim araçları yoluyla yapılandırılmış mesajların aktarımına dayalı olarak bireysel farkındalık ve dönüşümün artırılmasıdır. Bu çalışma, bahsedilen iki yaklaşımın da çeşitli sınırlılıkları bulunduğunu belirten ve bireysel dönüşümün sadece dışarıdan dayatılan bir eylem olarak algılanmasını sorunlaştıran üçüncü bir yaklaşıma dayanmaktadır. Çalışmada böyle bir perspektif içerisinde sürdürülebilir çevresel davranışta kişilerarası iletişim ve yakın çevre ağlarının kullanımının artırılmasının gerekliliğinin altı çizilmektedir. Çalışmada sürdürülebilir çevresel davranış uluslararası yaklaşımlar takip edilerek 3 ana öbekte tanımlanmaktadır. Bunlar israfın önlenmesi, geri dönüşüm ve yeniden kullanım olanaklarının etkin kullanımınıdır. Çalışma bu üç ana başlıkta çevresel davranışı tanımlarken, hedef kitle olarak ise üniversite öğrencilerini seçmiştir. Sürdürülebilirlik kavramının ortaya çıktığı ilk yıllardan bu yana üniversitelerin kavramın gelişimindeki önemli rolü, üniversiteleri önemli bir paydaş haline getirmektedir. Üniversiteler sürdürülebilirlik kavramının etkinlik kazanmaya başladığı ilk yıllardan bu yana sürdürülebilirlik politikalarının geliştirilmesine katkıda buldukları gibi, aynı zamanda eğitim faaliyetleriyle de sürece destek vermişlerdir. Bunlara ek olarak üniversiteler öğrencilerini sürdürülebilir davranışlar konusunda motive etmişlerdir. Öğrenciler bu davranış kalıplarını uygularken, toplumla kurdukları ilişkiler sebebiyle kavramın yaygınlaşmasını ve kullanım alanlarının genişlemesini de sağlamışlardır. Bu sebeple çalışmada üniversiteler ve onun önemli paydaşları olan üniversite öğrencileri merkeze alınmıştır. Bu kapsamda çalışmada, TÜBİTAK tarafından 123K696 koduyla 1001 kapsamında desteklenen proje çalışmasından elde edilen verilerden yararlanılmaktadır. Fırat Üniversitesi öğrencileriyle gerçekleştirilen anket çalışması bulguları araştırma kapsamında ortaya konmakta ve tartışılmaktadır. Sonuçta israfın önlenmesi, geri dönüşüm ve yeniden kullanım konularında Fırat Üniversitesi öğrencilerinin mevcut yaklaşımlarının belirlenmesi hedeflenmektedir. Bu bulgulardan hareketle öğrenciler üzerinden, sürdürülebilir çevresel davranışın geliştirilmesinde yapılabilecek çeşitli etkinlik ve stratejilere ilişkin çeşitli öneriler geliştirilerek tartışılacaktır.

¹ Bu çalışma, Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumu (TÜBİTAK) tarafından 123K696 Numaralı proje ile desteklenmiştir. Projeye verdiği destekten ötürü TÜBİTAK'a teşekkürlerimizi sunarız.

* Prof. Dr., Fırat Üniversitesi İletişim Fakültesi, Halkla İlişkiler ve Tanıtım Bölümü, Türkiye, ORCID No: 0000-0003-2164-7973 / E-posta: kdemirci@firat.edu.tr

** Doç. Dr., Fırat Üniversitesi İletişim Fakültesi, Radyo Televizyon ve Sinema Bölümü, Türkiye, ORCID No: 0000-0003-4030-5100 / E-posta: suleyman.ilaslan@gmail.com

Bu durum mevcut çalışmayı sadece eğitim ya da yapılandırılmış mesajların etkilerine odaklanan diğer araştırmalardan farklılaştırmakta ve çalışmanın özgün yönünü oluşturmaktadır.

Anahtar Sözcükler: Sürdürülebilirlik, sürdürülebilirlik iletişimi, kişilerarası iletişim, geri dönüşüm, yeniden kullanım, israfın önlenmesi.

INCREASING THE ROLE OF SUSTAINABILITY COMMUNICATION IN THE DEVELOPMENT OF SUSTAINABLE ENVIRONMENTAL BEHAVIOR: A RESEARCH ON UNIVERSITY STUDENTS²

Kenan Demirci* & Süleyman İlaslan**

Abstract

This study discusses the necessity of expanding the role of sustainability communication in terms of expanding the effects of the concept of sustainability in the social field and supporting sustainable environmental behavior. In this context, the main research question of the study is to what extent the usage areas of sustainability communication can be expanded in expanding the social equivalent of the concept of sustainability. The concept of sustainability has a very broad content and it is difficult for the concept to find social response without sustainability communication. Indeed, the concept of sustainability is discussed in a wide perspective, from the use of environmental resources to social processes. Broad roles are given to different social stakeholders in the goal of achieving sustainability. In this context, important responsibilities are assigned to institutional structures, social initiatives and individuals. Individuals have an important place among the broad stakeholders. Because individual behavior is seen as an important area, especially in the protection of environmental resources, and individuals are one of the prominent actors in the transformation to a sustainable life. Approaches aiming to improve individual responsibilities can be grouped into three main groups: The first of these is raising the awareness level of individuals through educational activities. The second heading is increasing individual awareness and transformation based on the transfer of structured messages through various communication tools, especially the media. This study is based on a third approach, which states that both of the mentioned approaches have various limitations and problematizes the perception of individual transformation as only an externally imposed action. Within such a perspective, the study underlines the necessity of increasing the use of interpersonal communication and close circle networks in sustainable environmental behavior. In this study, which has such an approach, sustainable environmental behavior is defined in 3 main groups by following international approaches. These are prevention of waste, effective use of recycling and reuse opportunities. While the study defines environmental behavior under these three main headings, it selected university students as the target audience. The important role of universities in the development of the concept since the first years when the concept of sustainability emerged makes universities an important stakeholder. Universities have not only contributed to the development of sustainability policies since the first years when the concept began to gain effectiveness, but also supported the process with educational activities. In addition, universities have motivated their students towards sustainable behavior. While students implemented these behavioral patterns, they also ensured that the concept became widespread and its areas of use expanded due to the relationships they established with the society. For this reason,

---

² This study was supported by the Scientific and Technological Research Council of Turkey (TUBITAK) under project number 123K696. We would like to thank TUBITAK for supporting the project.

* Prof. Dr.,Fırat Üniversitesi İletişim Fakültesi, Halkla İlişkiler ve Tanıtım Bölümü, Türkiye, ORCID No: 0000-0003-2164-7973 / E-posta: kdemirci@firat.edu.tr

** Doç. Dr.,Fırat Üniversitesi İletişim Fakültesi, Radyo Televizyon ve Sinema Bölümü, Türkiye, ORCID No: 0000-0003-4030-5100 / E-posta: suleyman.ilaslan@gmail.com

the study focused on universities and their important stakeholders, university students. In this context, the study uses data obtained from the project study supported by TÜBİTAK within the scope of 1001 with the code 123K696. The findings of the survey conducted with Firat University students are presented and discussed within the scope of the research. As a result, it is aimed to determine the current approaches of Firat University students regarding waste prevention, recycling and reuse. Based on these findings, various suggestions regarding various activities and strategies that can be done in developing sustainable environmental behavior will be developed and discussed with students. This differentiates the current study from other studies that focus only on the effects of training or structured messages, and this constitutes the unique aspect of the study.

Keywords: Sustainability, sustainability communication, interpersonal communication, recycling, reuse, waste prevention.

GEÇ ORTA ÇAĞ KADIN YAZININDA PROTO-FEMİNİZM: CHRİSTİNE DE PİZAN VE KADINLAR KENTİNİN KİTABI

Gül KEÇELİOĞLU*

Özet

Bu çalışmada Orta Çağ Fransa'sının yazarlık geçimini sağlayan ilk yazarı kabul edilen (Waithe, 1989: 312; Adams, 2017: 388) Christine de Pizan'ın 1405 yılında yayımlanan *Le Livre de la Cité Des Dames* (*Kadınlar Kentinin Kitabı*) adlı eserinin feminist söylemi analiz edilmekte ve hem yazarın hem de eserinin feminist tarih çalışmaları için değeri konu edilmektedir. Geç Orta Çağ Fransa'sının en üretken yazarlarından biri olan Christine de Pizan, ilk kez 1393 yılında yayımlanan aşk baladları ile başladığı yazın yolculuğuna felsefe, politika ve savaş sanatı konuları üzerine çok sayıda felsefi ve kurgusal eserle devam etmiştir. Her ne kadar Geç Orta Çağ yazarı olsa da Rönesans düşüncesini niteleyen fikirlere sahip hümanist bir yazar olan Christine de Pizan'ın eserleri feminist tarih çalışmaları için oldukça değerlidir. Henüz feminizm kavramının ortaya çıkmadığı dönemlerde feminist olarak değerlendirilebilecek öncü fikir ve eylemleri ifade etmek için proto-feminizm kavramı kullanılmaktadır. Christine de Pizan da Orta Çağ Avrupasının proto-feministleri arasında anılmaktadır (Blain, Clements ve Grundy, 1990: 741; Adams, 2017: 388). Orta Çağ Avrupası ve feminist tarih üzerine çalışan Judith M. Bennett, Christine de Pizan'ı hümanist bir yazar olarak tanımlamaktadır ve onun batı geleneğinin ilk büyük feminist risalesi olan *Kadınlar Kentinin Kitabı* adlı eserini kaleme alırken tarihe yöneldiğini söylemektedir (1989: 251). Feminist tarih çalışmaları için Christine de Pizan'ın tüm eserleri değerli olsa da *Kadınlar Kentinin Kitabı*, sadece kadınlar hakkında yazılmış ve kadın tarihine yer veren ilk kadın eseri olması nedeniyle değil, kadınlarla ilgili düşmanca temsilleri konu etmesi ve kadınları görünür kılmak gibi bir amacı olması nedeniyle de değerlidir. Günümüz için bile oldukça radikal denebilecek feminist fikirler içeren eser, İngilizce'ye ilk kez 16. yüzyılda *The Book of the City of Ladies* başlığı ile çevrilmiştir. Eser, kadın yazınının çoğu zaman başına geldiği gibi unutulmuş toprağına gömülmüş ve 1980'lerde feminist tarih çalışmaları yaygınlaşana dek gün ışığına çıkamamıştır. Batıda aydınlanma felsefesinin "eşitlik" ve "hak" kavramlarına dayanarak kadın hakları savunusu yapan ilk feminist metinlere 18. yüzyılda rastlansa da Christine'in eseri henüz 15. yüzyılın başında kadınların kamusal alandan dışlanmasına itiraz ederek haklar savunusu yapan kadın metinleri bulunduğunu göstermektedir. Batıda feminist tarihçilerce Christine de Pizan ve eseri üzerine önemli çalışmalar yapılmıştır. Ancak henüz Türkçe'ye çevirilmemiş olan eser Türkiye'de fazla tanınmamakta ve doğrudan eserle ilgili bir makale dışında (Bayıltılmış Öğütücü, 2012) Türkçe yayın bulunmamaktadır. Kimi yazarlar fazla didaktik ve polemikçi olsa da Christine'in eserinin feminist tarih çalışmaları açısından özgün değeri oldukça yüksektir. Yazar, 1401-1405 yılları arasında kaleme aldığı eserinde tarihte, edebiyatta, dinde, felsefede, bilimde kadına yönelik düşmanca temsilleri dinin, felsefenin, tarihin ve bilimin argümanları ile çürütmeye çalışmaktadır. Bu amaç için tarihten, felsefeden, dini kaynaklardan, mitolojiden, bilimden ve kurgusal anlatımın olanaklarından yararlanmaktadır. Eserinde, tarihte daha önce yaşamış ve -kendisi de dahil olmak üzere- Christine'in zamanında da yaşayan gerçek kadın karakterle, mitolojik, dini ve kurgusal kadın karakterler içindedir. Kadınlara yönelik düşmanca temsilleri sorgulayarak kadınlar kentini inşa etmek isteyen ana karakter Christine'in sorularına yanıt veren isimleri Akıl, Doğruluk ve Adalet olan üç bilge kurgusal kadın karakter verdikleri yanıtlarla kadınlar kentinin inşa edilmesine yardımcı olmaktadır. Bu çalışmada feminist tarih teorisinin rehberliğinde eserin feminist söylemi analiz edilerek, yazarın ve eserin Türkiye'de bilinirliğine, feminist tarih çalışmaları açısından değerinin daha fazla görünür olmasına ve böylece feminist tarih birikiminin çoğaltılması, yaygınlaştırılması ve kalıcılaştırılmasına katkı sağlamak amaçlanmaktadır. Christine de Pizan'ın eseri (2005) dikkatle analiz edildiğinde aslında feminist tarihçilerle benzer bir amaca sahip olduğu görülmektedir. Onun amacı tarihi, kurgusal, dini, felsefi ya da bilimsel bir eser yazmak değildir. O tüm bunlardan yararlanan kendine has eseriyle pratik bir yarar amaçlamaktadır. Tarihsel/toplumsal koordinatının sınırlarını aşarak edebiyatta, dinde, felsefede, tarihte, bilimde erkek egemen bakışı sorgulamakta ve kadınları görünür kılmaya çalışmaktadır. Christine henüz 15. yüzyılın başında dile

* Öğretim Görevlisi, Ankara Üniversitesi İletişim Fakültesi, Türkiye, ORCID ID: 0000-0003-4977-929X / E-posta: gulkecelioglu@hotmail.com

getirelemesi zor olan kimi gerçeklikleri oldukça açık bir bilinçle ve cesaretle, günümüz için bile radikal denebilecek bir tavırla ortaya koymaktadır. Bilgili ve eğitilmiş pek çok kadının, erkeklerin kadınlar hakkındaki suçlama ve iftiralara nasıl izin verdiklerini hayretle sorgulamaktadır. Erkeklerin kadınlardan, kendilerinden beklediklerinden daha fazla istikrar beklediğini, erkeklerin insan olarak hata yapma hakkı ve ayrıcalığını kendilerine verdiğini, ancak kadınlar hata yaptığında bu hataları kadın doğasına atfettiklerini ifade ederek erkeklerin kadınlar karşısında kendilerini ahlaki otorite olarak görmelerini eleştirmektedir. Christine'in Kadınlar Kenti, günümüz feminist söyleminin“ kadın dayanışması”, “kız kardeşlik”, “kadın kadının yurdudur” kavramlarına yaklaşık 620 yıl öncesinden ses vermektedir.

Anahtar Sözcükler: Feminist Tarih, Feminist Söylem, Orta Çağ Kadın Yazını, Proto-feminizm
Christine de Pizan, Kadınlar Kentinin Kitabı.

PROTO-FEMINISM IN MEDIEVAL WOMEN'S LITERATURE: CHRISTINE DE PIZAN AND THE BOOK OF THE CITY OF WOMEN

Gül KEÇELİOĞLU*

Abstract

This study analyzes the feminist discourse of *Le Livre de la Cité Des Dames* (*The Book of the City of Ladies*), published in 1405 by Christine de Pizan, the first known professional female writer of medieval France (Waithe, 1989: 312; Adams, 2017: 388), and discusses the value of both the author and her work for feminist historical studies. One of the most prolific writers of late medieval France, Christine de Pizan began her literary journey with love ballads, first published in 1393, and continued with numerous philosophical and fictional works on philosophy, politics and the art of war. Although she lived in the Late Middle Ages, the works of Christine de Pizan, a humanist writer with ideas characterizing Renaissance thought, are of great value for feminist historical studies. In periods when the concept of feminism had not yet emerged, the concept of proto-feminism is used to express leading ideas and actions that can be considered as feminist. Christine de Pizan is one of the proto-feminists of medieval Europe (Blain, Clements and Grundy, 1990: 741; Adams, 2017: 388). Judith Bennett, who works on medieval Europe and feminist history, defines her as a humanist writer and says that she turned to history in writing the first major feminist tract in the Western tradition, *The Book of the City of Ladies* (1989: 251). Although all of her works are valuable for feminist historical studies, this work is valuable, not only because it is a work written by a woman about women, but also because it deals with hostile representations of women. The work, which contains feminist ideas that can be considered quite radical even today, was first translated into English in the 16th century. As is often the case with women's writing, the work was forgotten and did not come to light until feminist historical studies became widespread in the 1980s. Although the first feminist texts defending women's rights based on the Enlightenment philosophy's concepts of “equality” and “rights” can be found in the 18th century, Christine's work shows us that there were women's texts defending rights by objecting to the exclusion of women from the public sphere the 15th century. Feminist historians in the West have conducted important studies on Christine de Pizan and her work. However, the work, which has not yet been translated into Turkish, is not well known in Turkey and there are no Turkish publications except for an article directly related to the work (Bayılmış Öğütücü, 2012). Christine's work is original value for feminist historical studies. Author tries to refute the hostile representations of women in history, literature, religion, philosophy and science with the arguments of religion, philosophy, history and science. For this purpose, she utilizes history, philosophy, religious sources, mythology, science and the possibilities of fictional narrative. In her work, mythological, religious

---

* Lecturer, Ankara University, Communication Faculty, Turkey, ORCID ID: 0000-0003-4977-929X / E-mail: gulkecelioglu@hotmail.com

and fictional female characters are intertwined with real female characters who have lived in history before and who -including Christine herself- lived in Christine's time.

By analyzing the feminist discourse of the work under the guidance of feminist historical theory, this study aims to contribute to the awareness of the author and her work in Turkey, to make its value more visible in terms of feminist historical studies, and thus to contribute to the reproduction, dissemination and perpetuation of feminist historical knowledge.

A careful analysis of Christine de Pizan's work (2005) shows that she actually has a similar goal to feminist historians. Her aim is not to write a historical, fictional, religious, philosophical or scientific work. She aims for a practical benefit with her unique work that draws on all of these. She questions the male-dominated perspective in literature, religion, philosophy, history and science by going beyond the boundaries of her historical/social coordinates and tries to make women visible.

Christine reveals with a clear consciousness and courage some realities that were difficult to articulate at the beginning of the 15th century, in a manner that can be called radical even today. She marvels at how many knowledgeable and educated women allow men to accuse and slander women. She criticizes the fact that men expect more stability from women than they expect from themselves, that men give themselves the right and privilege to make mistakes as human beings, but when women make mistakes, they attribute these mistakes to female nature, and that men see themselves as the moral authority over women. Christine's *City of Ladies* gives voice to concepts of "women's solidarity", "sisterhood", and "woman is woman's home" of today's feminist discourse from about 620 years ago.

Keywords: Feminist History, Feminist Discourse, Medieval Women's Literature, Proto-feminism
Christine de Pizan, *The Book of the City of Ladies*.

DİJİTAL BECERİLER VE TOPLUMSAL CİNSİYET ÜZERİNE DÜŞÜNMEK: “I’D BLUSH IF I COULD” ÖRNEĞİ

Esra AKARSU*

Özet

Toplumsal cinsiyet eşitsizliği; küresel ölçekte deneyimlenen, henüz çözümlenememiş ve hak temelli adaletsizliği anlatan bir olgudur. Kavram, kısa bir ifadeyle kadın ve erkeğe toplumsal yapı içerisinde biçilen/atfedilen ve gerçekleştirilmesi istenen eril ve dişil rolleri ifade etmektedir. Tarif edilen şekliyle bu roller bireylerin rızası olmaksızın idealleştirilen ve normalleştirilen, pek çok tabuyu ve basmakalıp yargıyı barındıran ve insan hayatını gittikçe zorlaştıran egemen bir yapı içerisinde işlemektedir. Bu genel kabulün dönüşümü için toplumsal bir çaba gereklidir. Teknolojik gelişmelerden en çok etkilenen alanlardan biri olan kitle iletişim araçları ve bileşenleri toplumsal cinsiyet eşitsizliğinin yaygın biçimde görünür olduğu mecralardır. Bireyin gündelik hayatı deneyimlerken sürekli bir medya dolayımına maruz kalması sonucu ortaya çıkan deneyimden etkilenme düzeyi, uzamı ve aracı ne ölçüde tanıdığı ve ne derece bir dijital okuryazarlığa sahip olduğu ile çok yakından ilişkilidir. Thompson, “medya ve modernite” ilişkisinden bahsederken, kodlama ve kod açma esnasında hem bireyin teknik medyayı kullanmadaki becerisi ile yeterliliğinin farkına değinmekte hem de sürece çeşitli değişkenlerin sembolik değış tokuşunun eşlik ettiğini ifade etmektedir. Aynı zamanda küresel ağlardan yayılan materyallere erişimde önemli eşitsizliklerin hâlen varlığını sürdürdüğünü belirtmektedir (2008: 45, 249-250). “Medya repertuarı” kavramı ise, TÜBİTAK SOBAG 120k613 numaralı araştırma projesi yayınında kullanıcının konvansiyonel ve yeni medya araçlarını asenkron veya senkron biçimde gereksinimleri doğrultusunda kullanması şeklinde ifade edilmektedir. Bu süreçte erişme ve/veya sahiplik gerçekleşse dahi o aracın tüm işlevlerinin yetkin bir şekilde kullanılmama ihtimâlini de düşünmek gerekmektedir (Akt. Binark, Arun vd., 2020: 9-10). Gelişen teknolojiler ile ortaya çıkan yapay zekânın toplumsal cinsiyetleştirilmiş kullanımı ise yadırganmamaktadır. Teknolojiyi üreten egemen zihniyetin ayrııştırıcı icraatları için alınacak önlemler arasında kadınlar ile kız çocuklarının teknolojik alanda eşitliğinin sağlanması noktasında duyarlı, kapsayıcı ve yenilikçi bir bilişim ve iletişim eğitimi politikasına/patikasına ihtiyaç vardır. Bu nedenle var olan zihniyetin dışına çıkarak cinsiyetlere hapsedilmemiş ve erişim eşitsizliğine uğramamış dijital sermaye sahipliği ve yetkinliği üzerine düşünmek mevcut iklimde daha çok önem ve değ er kazanmaktadır. Bu çalışmanın örnekleme olarak incelenen “Yüzüm Kızabilirseydi, Kızardım/I’ d blush if I could” UNESCO raporu, “Dijital Becerilerdeki Toplumsal Cinsiyet Uçurumunu Eğitim Yoluyla Aşmak” temasına odaklanmaktadır. Raporun başlığı, çok sayıda insan tarafından kullanılan ve cinsiyeti kadın olarak belirlenmiş bir ses asistanı olan Siri’nin bir kullanıcının hakaret içeren ifadesine verdiği yanıtta gelmektedir. EQUALS Beceriler Komisyonu için hazırlanan yayın, finansal olarak Alman Federal Ekonomik İş Birliği ve Kalkınma Bakanlığı (BMZ) tarafından desteklenmiştir. UNESCO Açık Erişim Arşivi’nde yer alan doküman, eğitim yoluyla kadınların ve kız çocuklarının dijital becerilerinin geliştirilebileceğini savunan bir politika belgesi ve eylem çağırısı niteliği taşımaktadır. Bu çalışma, teknolojik alanda kadına atfedilen toplumsal cinsiyetçi kimliği görünür kılma ve teknoloji sektörünün üstel bir hızla büyüme göstermesine rağmen eşitlikçi olamayışını ve dijital uçurumu pekiştirişini tartışma amacı taşımaktadır. Aynı zamanda bu açığın kapatılması için gereken çözüm önerilerini de beyan etmektedir. Yayının politika belgesi kısmına ek olarak yer verilen iki düşünce yazısı çalışmanın kapsamındadır. Bu içeriklerden biri dijital ses asistanlarının neden dişil olduğu tartışması üzerine iken, diğ eri bilişim ve iletişim teknolojisinde toplumsal cinsiyet eşitliği paradoksu hakkındadır. Çalışmanın yöntemini sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri arasında yer alan doküman incelemesi oluşturmaktadır. Yöntem aracılığıyla küresel bir içerik örneğinin yazılı materyal üzerinden değerlendirilmesi ve farklı bakış açılarının eleştirel biçimde tartışmaya açılması hedeflenmektedir. Sonuç olarak adil yapılandırılmış yeni stratejilerle örgün eğitimde bilişim ve iletişim teknolojilerine (ICT) yer vermenin, rol modellerin teşvik edici oluşunun, toplumsal ilişkileri geliştirmenin, kapsayıcılığın gerekliliğinin, toplumsal cinsiyete duyarlı eğitmen yetiştirmenin, kadınların dijital haklarını ve teknolojide özerkliği desteklemenin

* Doktorant, Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Halkla İlişkiler ve Tanıtım Bölümü, Türkiye, ORCID: 0000-0003-4014-6971 / E-posta: akarsuesra1@gmail.com

önemi ortaya çıkmaktadır. Kongre çağrısı ile çalışmanın; yapay zekâ, dijital iletişim, insan hakları ile eğitimde eleştirel ve yaratıcı düşünce başlıkları arasında bir kesişimselliği bulunmaktadır.

Anahtar Sözcükler: Teknoloji, yapay zekâ, toplumsal cinsiyet eşitsizliği, dijital beceriler, eğitim.

CONSIDERING DIGITAL SKILLS AND GENDER: SAMPLE OF “I’D BLUSH IF I COULD”

Esra AKARSU*

Abstract

Gender inequality is seen almost every sector in the world as a phenomenon of all societies. The notion of gender defines concisely the roles of women and men that identified by the authorities of the public. All sectors are becoming technology-centered and behind the scene its generators are predominantly men. People have to consider the issue and the current structure. Gendered views of technology are required to examine profoundly in order to find a way out. The publication is about how to promote gender balance of digital skills in the technology sector. UNESCO was prepared the publication for the EQUALS Skills Coalition and the German Federal Ministry for Economic Cooperation and Development (BMZ) supported the report financially. Siri -a female-gendered voice assistant known well by millions of people- has been insulted by a human user and the report’s title comes from the response given by Siri. The study aims at discussing solutions for closing digital skills gender gap that is growing and expanding. The context comprises of three parts of the document as a policy paper and two think pieces. One of them is about the debate on why digital voice assistants are feminine, while the other is about the paradox of gender equality in ICT. The methodology of the study is document analysis which takes place among qualitative research methods of social sciences literature and enables to evaluate divergent point of views. As a result; inclusiveness, promoting role models, supporting technology autonomy and women’s digital rights and embedding ICT in formal education are quite essential. In addition, education can play a substantial role to ensure equality for women and girls in technology. The original value of the study is to make relationship between gender and digital skills issue more visible via this global content. It contributes to the literature with evaluation of current situation and publication’s context. The theme is related with intersection of congress subjects as AI, digital communication, human rights, creative and critical thinking in education.

Keywords: Technology, AI, gender inequality, digital skills, education

---

* PhD Candidate, Ankara University, Department of Public Relations and Advertising, Türkiye, ORCID: 0000-0003-4014-6971 / E-mail: akarsuesra1@gmail.com

TÜRKİYE'DE KADIN HAKLARINI ELEŞTİREL PENCEREDEN İRDELEMELİK: BİRGÜN GAZETESİ ÖRNEĞİ

Yonca ALTINDAL*

Özet

Dünyada kadın haklarının serüveni temelde Aydınlanma Felsefesi'nin akabinde gelişen toplumsal ve politik hareketlerin içerisinde kadın cinsiyetinin dâhil edilememesine ilişkin bir karşı duruş ile doğmuştur. Bu karşı çıkışın en önemli savunularının başında eşitlik temeli gelmektedir. Kamusal alanda güçlenebilme ve özgürleşebilme talepleri ile tabandan gelen kadınların seslerinin geniş yankı uyandırması ile birlikte başta Avrupa olmak üzere tüm dünyaya yayılmıştır. Eğitim ve çalışma hakkı ile başlayan bu hareket zamanla eşit miras edinme, mülkiyete sahip olma ile süfraj olarak literatürde yer alan seçme seçilme haklarına erişimin sağlanması adına oldukça önemli adımların atılmasına yol açmıştır. Birinci Dalga kadın hareketinin eşitliğe dayalı olan yapısı Türkiye özelinde de kendisini göstermiştir. Bu hareketin temeli Geç Osmanlı döneminde başlayan kadın hareketinin sivil toplulaşma temelli dayanışmacı tavrının kamusallaşmaya doğru yönelmesi ise 1923 tarihi ve sonrasında kurulan Türkiye Cumhuriyeti Devletinin güçlenmesinde gerçekleşmiştir. Ulu Önder Gazi Mustafa Kemal Atatürk tarafından kadınların eşit yurttaş ve eşit vatandaş olarak tanınması ise pek çok Avrupa ülkesinden önce gerçekleşmiştir. Bu ilerlemeci yaklaşım ile birlikte Türk kadınına birey olma hakkı tanınmış ve kadınlar erkekler ile birlikte pek çok alanda söz sahibi olmaya başlamışlardır. Böylelikle Türk kadını kamusal alan pratiklerinde toplumsal alanın vazgeçilmez birer aktör hiline gelmeye başlamışlardır. Türkiye'deki kadın haklarının serüvenine bakıldığında med cezirli bir fotoğraf karesi karşımızda durmaktadır. Bu flu'luk tarihsel dönemler açısından farklı uygulamalar ile görünür kılınmıştır. Bu bağlamda 1923-1945 dönemindeki kadınların birey olarak değerli kılınma ile yüceltilmeleri zamanla pasifize edilen konusuzluklarda kendisini göstermiştir. Özellikle siyasal alanın yapısına bakıldığında kadınlar aktif özne olmaktan uzak siyasete ancak eklenerek yer edinebilen özelliklerde var olabilmışlerdir. Gerek niceliksel anlamdaki sıkıntılar gerekse niteliksel anlamda gerekli alanların tanınmamasından kaynaklı olarak cinsiyetçi ve gelenekçi çizilen sınırlar kadınların ilerleyişinin önündeki engelleri oluşturmuştur. 1945 ve sonrasında periyotlarda da kadınların Türkiye özelinde birtakım ilerlemeler kaydetmelerine karşın gerçek anlamda ekonomik, psikolojik, toplumsal ve kolektif olarak güçlenebildiklerini söylemek mümkün görünmemektedir. Bu noktada hak temelli bir perspektif ekseninde kadın haklarının sorgulanması ve eleştirel bir pencereden irdelenmesi önem taşımaktadır. Özellikle politik arenadaki kadınların görünmezliğinin sosyolojik olgular etrafında açıklanması dönemseller farklılıkların yanlarına dair önemli değerlendirmelerin yapılmasına kapı aralayacaktır. Sosyal refah devletinin temel izlekleriyle ve ilkeleriyle ortaya konulan Türkiye Cumhuriyeti Devletinin temel değerlerinin 1945 sonrası çok partili döneme geçişle birlikte liberal ideolojiye ve 1980 sonrası ise neo-liberal ve 2001'den günümüze kadar neo-liberal muhafazakâr yapıya bürünmesinde kadın haklarına ilişkin bakış açısını sorgulamak elzemdir. Kadın odaklı politikaların yerini ailenin güçlenmesini önemseyen politikalara bırakması söz konusudur. Bu noktada oluşturulan sosyal politikaların içerimlerinin toplumsal cinsiyet eşitliğini yansıtmayı yansıtmadığı aydınlatılmalıdır. Bu çalışmada 1 Ocak 2023-31 Aralık 2023 tarihi boyunca kadın haklarının ele alınışı bir yazılı medya kuruluşu olan Birgün gazetesi örneği üzerinden incelenecektir. 2023 yılının ele alınışının temeli Cumhuriyetimizin 100. Yılı olmasından kaynaklanmaktadır. Çalışmanın temel amacı kadın haklarına duyarlı olduğunu belirten bu gazetenin gerçekten savunusunu gerçekleştirip gerçekleştirmediğini açıklamaktır. Bu amacı gerçekleştirmek için gazetenin bir senelik haberlerinin içerisindeki kadın haklarına ilişkin kullanılan dilin ve aktarımın gazetenin savunduğu ideolojik yapılanma ile örtüşme noktaları aktarılacaktır. Gazetede bu süre boyunca yapılan tüm haberlerin nasıl aktarıldığı, haberin yapan kişinin cinsiyeti, kullanılan haber metninin cinsiyetçi öğelerle olan bağı ya da mesafesi toplumsal cinsiyet eşitliği temelli bir perspektif ekseninde nitel araştırma yönteminin içerisinde özellikle önemli bir yere sahip olan kategorik içerik analizi etrafında yorumlanacaktır. Sosyolojik olgular etrafında gazetenin kadın haklarına ilişkin farkındalık düzeyi yapılan haber başlıkları etrafında kategorize edilerek

* Doç. Dr. Balıkesir Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, Sosyoloji Bölümü, Uygulamalı Sosyoloji ABD, Türkiye, ORCID No: 0000-0002-1240-127X / E-posta: yoncaaltindal@yahoo.com.tr, yoncaaltindal@balikesir.edu.tr

eleştirel bir okuma ile analiz edilecektir. Araştırma sonucunda gazetenin kadın haklarına duyarlı olmakla birlikte verilen haber sayısının azaldığı, haberin içeriklerinin kısaldığı, 8 Mart ve 25 Kasım'da oldukça önem verilmekle birlikte cumhuriyet kazanmalarının birinci asrında Atatürk ilke ve inkılapları ve kadın haklarına olan görüş konusunda eksik kaldığını söylemelerle birlikte bu konuya yine olan ve kullanılan dilin eşitlikçi ve dayanışma temelli olduğunu söylemek mümkündür.

Anahtar Sözcükler: Kadın hakları, eleştirel perspektif, Birgün gazetesi, Türkiye.

EXAMINING WOMEN'S RIGHTS IN TURKEY FROM A CRITICAL PERSPECTIVE: BİRGÜN NEWSPAPER EXAMPLE

Yonca ALTINDAL*

Abstract

The adventure of women's rights in the world was essentially born with an opposition to the inability to include the female gender in the social and political movements that developed after the Enlightenment Philosophy. The basis of equality is one of the most important advocates of this opposition. It has spread all over the world, especially in Europe, as the voices of women from the grassroots with their demands for empowerment and liberation in the public sphere have received wide repercussions. This movement, which started with the right to education and work, over time led to very important steps being taken to ensure equal inheritance, ownership of property and access to the rights of suffragettes to vote and be elected in the literature. The equality-based structure of the 1st Wave women's movement has also shown itself in Turkey. The foundation of this movement, which started in the late Ottoman period, was the transition of the civil society-based solidarity attitude of the women's movement towards publicization, and the strengthening of the Republic of Turkey, which was established in 1923 and later. The recognition of women as equal citizens by the Great Leader Gazi Mustafa Kemal Atatürk occurred before many European countries. With this progressive approach, Turkish women were granted the right to be individuals and women began to have a say in many areas together with men. Thus, Turkish women began to become indispensable actors of the social sphere in public sphere practices. When we look at the adventure of women's rights in Turkey, we see a tidal picture. This blur has been made visible through different applications in terms of historical turning points. In this context, the glorification of women as individuals in the period 1923-1945 manifested itself in the subjectlessness that was pacified over time. Especially when we look at the structure of the political field, women, far from being active subjects, have only been able to exist in politics by being articulated. Sexist and traditionalist borders have created obstacles to the progress of women, both due to quantitative difficulties and lack of recognition of the necessary fields in qualitative terms. Although women made some progress in Turkey in the period from 1945 onwards, it does not seem possible to say that they were truly empowered economically, psychologically, socially and collectively. At this point, it is important to question women's rights on the axis of a rights-based perspective and examine them from a critical perspective. Exploring the invisibility of women, especially in the political arena, around sociological facts will open the door to important evaluations of the aspects of periodic differences. It is essential to question the perspective on women's

---

* Doç. Dr. Balıkesir Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, Sosyoloji Bölümü, Uygulamalı Sosyoloji ABD, Türkiye, ORCID No: 0000-0002-1240-127X / E-posta: yoncaaltindal@yahoo.com.tr, yoncaaltindal@balikesir.edu.tr

rights as the fundamental values of the Republic of Turkey, which were put forward with the basic themes and principles of the social welfare state, turned into a liberal ideology after 1945 with the transition to the multi-party period, and into a neo-liberal structure after 1980 and into a neo-liberal conservative structure from 2001 until today. It is possible that women-oriented policies will be replaced by policies that care about the strengthening of the family. At this point, it should be clarified whether the implications of the social policies created reflect gender equality. In this study, the treatment of women's rights between January 1, 2023 and December 31, 2023 will be examined through the example of Birgün newspaper, a print media organization. The basis for considering the year 2023 stems from the fact that it is the 100th anniversary of our Republic. The main purpose of the study is to explain whether this newspaper, which states that it is sensitive to women's rights, really carries out its defense. In order to achieve this aim, the overlap between the language and coverage of women's rights in the newspaper's annual news and the ideological structure defended by the newspaper will be explained. How all the news in the newspaper during this period was conveyed, the gender of the person making the news, the connection or distance of the news text used with sexist elements will be interpreted around categorical content analysis, which has a particularly important place in the qualitative research method, on the axis of a perspective based on gender equality. The newspaper's level of awareness of women's rights around sociological facts will be categorized around the news headlines and analyzed with a critical reading. As a result of the research, it was stated that although the newspaper was sensitive to women's rights, the number of news given decreased, the content of the news was shortened, and although it was given great importance on March 8 and November 25, there was a lack of views on Atatürk's principles and reforms and women's rights in the first century of the Republic, and that this issue was still discussed and used. It is possible to say that the language is egalitarian and solidarity-based.

Keywords: Women's rights, critical perspective, Birgün newspaper, Türkiye.

ENGELLİLİK ÇALIŞMALARINA FEMİNİST MATERYALİST YAKLAŞIM: BEDEN İMAJİ VE BEDEN İŞLEVİ

Esra İNCE* & Arzu KALKAN**

Özet

Türkiye’de gelişmekte olan engellilik çalışmaları, beden işlevselliği ile beden imajı arasında pozitif ilişki olduğu yönünde bir katkıyı ele almayı gerektirmektedir. Bu yazıda da alanda hâkim olan tıbbi modelin aksine bedenın etkileşimsel, devinimsel ve bağlamsal olarak ele alınması adına yabancı akademik yazındaki iyileştirici tartışmalar takip edilmiştir. Henüz yeni olmasına rağmen, engelli ve bedensel farklılıkları olan kişilerin deneyimlerini merkeze alan araştırmalar bu literatürü geliştirmek adına oldukça önemlidir. Bu çalışmada, insanların bedensel algıları ile içinde buldukları sosyo-materyal dünyalar arasındaki ilişkileri incelemek için beden işlevselliğini feminist materyalist engellilik teorisiyle ele alarak tartışmayı amaçlıyoruz. Beden işlevselliği ile beden imajı arasındaki pozitif korelasyon çeşitli şekillerde açıklanması ve beden işlevselliğinin beden imajı araştırmaları için ne kadar önemli olduğunun vurgulanması özellikle engelli bireyler ve farklı bedenler için toplumsal tutum ve davranışlar için dönüştürücü olabilir. Feminist engellilik çalışmaları, engelliliği yeniden hayal etmeyi, engelli bedenler ve yaşamlar hakkındaki baskın varsayımlara karşı çıkmayı ve yanlış temsil edilen deneyimlere meydan okumak için engelli bireylerin genellikle göz ardı edilen seslerini merkeze almayı amaçlayan canlı ve büyüyen disiplinler arası bir alandır. Hem feminist çalışmaların hem de engellilik çalışmalarının teorik ve metodolojik anlayışlarını bir araya getirerek bedenler, benlikler ve dünyalar arasındaki karmaşık ilişkilere dair yeni perspektiflere alan açar. Feminist engellilik çalışmalarındaki üretken yönlerden biri, feminist engellilik araştırmalarının geniş tabanının ötesine geçerek daha dar bir şekilde, bedenlenmiş deneyimi sosyal ve materyalist dünyada aramasıdır. Son yirmi yılda feminist felsefe ve eleştirel bilim çalışmalarından ortaya çıkan bu teorik perspektif, bedenleri özelleştirmeden ya da bağlam içinde ve bağlam aracılığıyla üretilen önemli beden anlayışını kaybetmeden bedenlerin maddiliği ya da bedenselliği hakkında düşünmenin bir yolunu sunar. Feminist materyalist engellilik yaklaşımı, belirli bir -cinsiyetli, ırklı veya engelli- bedenın ne olduğunu veya ne yaptığını belirlemeye çalışmaz. Bunun yerine, toplumsal geleneklerin, pratiklerin ve söylemlerin bedensel madde ve kapasitelerimizi şekillendirmedeki karmaşık ve kafa karıştırıcı rollerini kabul eder. Teori bu nedenle bedeni, “olan” bir şey olarak değil, her zaman “oluş” sürecinde olan bir şey, dinamik olarak kavramsallaştırır - Bu dinamizmi yakalamak için yaklaşım geleceğe yöneliktir ve farklılığı, belirli bedenlerin yapabilecekleri ve dönüşebilecekleri şeylere ilişkin olasılıkları genişletebilecek maddi, sosyal ve söylemsel koşulların analizini teşvik edecek şekilde düşünür. Aynı zamanda geçmişe yöneliktir, zaman içinde anahtar terimlerin anlamlandırılmasındaki değişikliklerin izini sürer, çünkü bunlar çağdaş anlayışlar hakkında araştırmacıya fikir verir. Bu çalışma, feminist engellilik kuramını, beden işlevselliği literatürüyle tartışmaya açıyor ve böyle bir etkileşimin, farklılık hakkında yeni düşünme biçimlerine ve bununla birlikte beden işlevselliği araştırmaları için yeni yönlerle ulaşarak beden işlevselliği kurgusunu zenginleştirmeyi amaçlıyor. Feminist materyalist engellilik teorisi, beden imgesini ilişkisel ve süreçsel olarak kavramsallaştırarak ve farklılığa dört açıdan yaklaşarak, farklılığı olumlu bir mercekten yeniden tasavvur etmektedir. Bu dört açı: farklılık dünya için temeldir; farklılık eksiklik değildir, farklılık sorun değil, farklılığı olumsuzlaştıran misafirperver olmayan müktedir dünyamızdır ve farklılığı merkeze almak mitsel normu ortaya çıkarır. Bu dört açıyı beden işlevselliği araştırmalarına uyguladığımızda, uygulama ve teori için çıkarımların ana hatlarını çizerek, bedene ilişkin heyecan verici yönelimlere bir başlangıç noktası sunulmaktadır. Ayrıca engellilere ve farklı bedenlere dair yapılan çalışmalarda araştırmacılara ve araştırma yöntemlerine dair literatürden yararlanarak kapsayıcı öneriler de sunulacaktır.

Anahtar Sözcükler: Feminist materyalist engellilik teorisi, beden imajı, engellilik, beden işlevselliği, farklılık.

* Dr., Ankara Üniversitesi, Gazetecilik Bölümü, Türkiye, ORCID No: 0000-0003-0889-8778 / E-posta: esraince@ankara.edu.tr

** Doktora Öğrencisi, Ankara Üniversitesi, Gazetecilik Bölümü, Türkiye, ORCID No: 0009-0000-7642-4991 / E-posta: tbbmarzu@gmail.com

THE FEMINIST MATERIALIST APPROACH TO DISABILITY STUDIES: BODY IMAGE AND BODY FUNCTION

Esra İNCE* & Arzu KALKAN**

Abstract

This study's scope includes a discussion of a crucial method that ought to be used in the field of disability studies, which is still in its infancy in Turkey but is still heavily impacted by the medical paradigm. Unlike the medical paradigm of disability, this approach necessitates that the body is considered in its interactive, kinesthetic, and contextual context. The positive correlation between body functionality and body image has been explained in a number of manners and it has been emphasized how crucial body functionality is to body image research and how much more remains to be done, particularly with regard to those who live with disabilities. Studies that begin with the experiences of individuals with impairments and physical differences have been utilized to provide explanations; such studies are relatively recent, but constitute a significant contribution to the literature on disabilities. The aim of this study is to investigate the relationship between people's perceptions of their bodies and the socio-material environment they live in by examining body functionality within the framework of feminist materialist disability theory. Body image is conceptualized under feminist materialist disability theory as relational and processual, and it is approached from four distinct perspectives reimagined via an affirmative lens. These four distinct perspectives are: The world is fundamentally different; difference is not a lack; difference is not an issue; rather, it is our unwelcoming environment that renders diversity unfavorable; focusing difference appears in literature as exposing the mythical standard. Disability literature was cited within the research focus in order to explain and execute these approaches; what difference is explained and whether being different is a defect is discussed. Continuing the path set by these conversations, emphasis on difference is examined within the framework of feminist materialist disability studies, and the question of whether ableism or difference is the current paradigm in the world is discussed from a critical point of reference. Feminist materialist disability theory, which emphasizes the bodymind as fluid, integrated, interconnected, and in constant interaction with the social, cultural, and material world, offers a framework for discussing body functionality. After discussing the role of studies and the effort to transform norms, it's made obvious that body functionality research can be strengthened by collaborating more with feminist materialist disability perspectives that value diversity, take an affirmative stance, question mythical norms, and move the focus from individual bodies to the community. Future studies in the body-functionality literature may benefit greatly from research conducted and data analyzed according to the feminist materialist theory of disability. Thus, it represents a fruitful combination of conventional and critical psychological approaches, as well as qualitative and quantitative methods, and is a significant advancement in body functionality and body image research. This study, generate more contextual analyses about the dynamism of body image and body functionality, this effort also challenges researchers to reconsider the methods and discourses one can employ, the fields in which one can do research, the sizes and features of the sample, and the scales on which one can study.

Keywords: feminist materialist disability theory, body image, disability, body functioning, difference.

---

* Dr., Ankara University, Department of Journalism, Türkiye, ORCID No: 0000-0003-0889-8778 / E-mail: esraince@ankara.edu.tr

** PhD Candidate, Ankara University, Department of Journalism, Türkiye, ORCID No: 0009-0000-7642-4991 / E-mail: tbmmarzu@gmail.com

KÜLTÜREL DİPLOMASİ VE YUMUŞAK GÜÇ ARACI OLARAK TÜRK DİZİLERİ: DİZİ YAPIMCILARININ KAMU-SEKTÖR İŞ BİRLİĞİNE YÖNELİK GÖRÜŞLERİ

Sezer AKSOY*

Özet

On dokuzuncu yüzyılda öncelikli olarak sinema ve radyonun yaygınlaştığı dönemde, başta Amerika Birleşik Devletleri ve Batı Avrupa ülkelerinde gerçekleştirilen araştırmalar görsel ve işitsel içeriğe sahip kitle iletişim araçlarının toplumlar üzerinde güçlü bir etkiye sahip olduğunu göstermiştir. Sinema, televizyon ve radyo programlarının bireyler ve kitle üzerindeki etkisinin farklı olabileceği, kitle iletişim araçları aracılığıyla bireylerin ve toplulukların bir konu üzerindeki düşüncelerini, diğer kültür ve değerlere bakış açısını ve hatta yaşam tarzlarını etkilediğini söylemek mümkündür. Teknolojinin gelişmesiyle çeşitlenen ve yaygınlaşan kitle iletişim araçlarında yayınlanmak üzere oluşturulan içeriklerin dünyanın farklı noktalarından izleyicilere/ tüketicilere ulaşmasına olanak sağlayan televizyon ve dijital içerikler izleyicilerin tüketim alışkanlıklarını ve olayları algılayış biçimlerini etkileyebilmekte, uzun vadede kültürel değişimlerin yaşanmasını sağlayabilmektedir. Bunun yanı sıra, film ve dizi karakterleri/ başrolleri üretildiği kültürün bir elçisi gibi algılanabilmekte, bu içerikler aracılığıyla izleyiciler farklı kültürlerden insanlarla kendini özdeşleştirebilmekte, karakterin yaşadığı dünya ve kültür ile kendi dünyası arasındaki etkileşimi artırabilmektedir. Bu sebeple, televizyon dizilerinin etki alanını ve olası kullanım alanlarını saptamak ve dizilerin yarattığı potansiyel etkinin hedefe yönelik kullanılabilmesini sağlayacak strateji ve politikaların oluşturulması için izleyicilerin özelliklerinin ve dizilerin oluşma sürecinden satış sürecine kadarki sürecin betimlenmesi önem teşkil etmektedir. Bu kapsamda, yumuşak güç yaklaşımı içinde Türk dizilerinin kültürel diplomasi faaliyetlerinde değerlendirilebilmesi için çok paydaşlı bir model önerisi geliştirmeyi hedefleyen bu çalışmanın en önemli paydaşlarından biri de Türk dizilerinin yapımcıları, dağıtımçıları ve sektöre yön veren isimlerden oluşmaktadır. Bu sebeple bu çalışma, Türk dizilerinin uluslararası coğrafyada sahip olduğu albeni, etki ve çekim gibi sayılabilecek farklı birçok olumlu yönü ile kültürel diplomasi arasında yapılandırılmış bir stratejik bir yaklaşımın nasıl kurulabileceğine ilişkin yanıtları dizi yapımcıları ve dağıtımçılarının bakış açısında aramaktadır. Türkiye’den dünyaya yayılan dizilerin önemli bir kısmını üreten, gösterimini sağlayan ve dağıtımını gerçekleştiren şirketler ve alanında uzmanlaşmış kişiler ile derinlemesine görüşme tekniği ile yapılandırılmış soru formu aracılığıyla görüşmeler gerçekleştirilmiş ve betimleyici durum analizi tekniği ile veriler analiz edilmiştir. Türkiye’nin son yıllarda oldukça geliştiği televizyon ve sinema endüstrisinin önemli paydaşlarıyla gerçekleştirilen görüşmeler yüz yüze yapılmıştır. Türk dizilerinin son 10 yılda dünyaya yayılımının ve satış sürecinin nasıl gerçekleştiği, Türk dizilerinin dünyadaki imajı ve algısının nasıl olduğu, Türk dizilerinin Türkiye imajına ve turizmine katkıları, Türk dizilerinin etkin bir kültürel diplomasi/PR malzemesi olarak nasıl ele alındığı/alınabileceği, katılımcıların kişisel deneyimleri, sektör kamu işbirliğinin varlığı ve nasıl geliştirilebileceği, sürdürülebilir bir planlama ve stratejik bir modelin nasıl kurulabileceği konuları ele alınmıştır. Görüşmelerde Türkiye’nin bu alandaki ana aktörleri olarak aşağıdaki listede yer alan isimler belirlenmiştir.

- Pelin Diştaş- Netflix Türkiye içerik sorumlusu.
- Timur Savcı- TİMS Productions'un kurucu ortağı.
- Zeynep Özbatır Atakan- Oscar Jürisine davet edilen ilk Türk Yapımcı.
- Pamir Güröğlü- Türk dizilerinin dünyaya yayılmasındaki en önemli dağıtımçı şirketlerden biri olan Global Agency'nin operasyon sorumlusu.
- Oğuz Peri- Böcek Yapım'ın kurucu ortağı ve uzun yıllar Anadolu Üniversitesi İletişim Bilimleri Fakültesi Sinema ve Televizyon Bölümü'nde ders veren yapımcı/akademisyen
- Nurfer Turan- Disney + Türkiye'nin içerik dağıtım operasyon yöneticisi.

* Anadolu Üniversitesi Halkla İlişkiler ve Reklamcılık, Türkiye, ORCID No: 0000-0002-2187-2882 / E-posta: saksoy@anadolu.edu.tr

Görüşmelerin yoğunlaştığı kavramların haritası çıkarılmış, Türk dizilerindeki tanıtım öğeleri, yaratıcı endüstrilerin marka oluşturma süreçlerindeki rolü, kamu sektör iş birliği, Türk dizilerinin imajı, hikâye özellikleri ve yurtdışındaki seyircilerin tercih sebepleri ön plana çıkmıştır. Yine görüşmelerde Türk dizilerinin ön plana çıkmasını ve 170 ülkede gösterimine fayda sağlayan öykülerle ilgili ifade grupları oluşturulmuştur. ‘Ne kadar lokal, o kadar global’, ‘otantik hikâye anlatıcılığı’ ve ‘cılalı imaj devri’ gibi ifade grupları ile dizilerin kültürel diplomasi unsuru olarak nasıl daha stratejik ve planlı bir şekilde kullanılabilceği ile ilgili öneriler de bu kapsamda ele alınmıştır. Araştırma sonuçlarının Türkiye’nin sahip olduğu ve son yıllarda artan yumuşak gücünün içerisinde yer alan kültürel diplomasi faaliyetlerindeki Türk dizilerinin rolünün daha iyi belirlenmesine, yurtdışında diplomasi faaliyetleri yürüten kurum ve kuruluşlarımıza bu açıdan fikir sunması ve sektör-kamu iş birliğinin gelişmesine fayda sağlanması beklenmektedir.

Anahtar Sözcükler: Türk Dizileri, Yumuşak Güç, Kültürel Diplomasi, Uluslararası İletişim, Yaratıcı Kültür Endüstrileri.

TURKISH TV SERIES AS A TOOL OF CULTURAL DIPLOMACY AND SOFT POWER: VIEWS OF TV SERIES PRODUCERS TOWARDS PUBLIC-SECTOR COOPERATION

Sezer AKSOY*

Abstract

In the 19th century, primarily during the period when cinema and radio became widespread, research conducted mainly in the United States and Western European countries showed that mass communication tools with visual and auditory content had a powerful impact on societies. It is possible to say that the effects of cinema, television, and radio programs on individuals and masses may vary. Through mass communication tools, individuals and communities can change their thoughts on a subject, their perspective on other cultures and values, and even their lifestyles. With the advancement of technology, the content created for diversified and widespread mass communication tools, such as television and digital content, can reach audiences/consumers from different parts of the world, influencing consumers’ consumption habits and their perceptions of events, and can lead to cultural changes in the long term. Furthermore, film and series characters/protagonists can be perceived as ambassadors of the culture in which they are produced. Through these contents, viewers can identify with people from different cultures, increasing interaction between the world and culture of the character and their own world. Therefore, it is important to describe the characteristics of viewers and the entire process from the creation of series to the sales process in order to determine the scope of influence of television series and to create strategies and policies that will allow the potential impact of the series to be used effectively. In this context, this study aims to develop a multi-stakeholder model proposal within the framework of soft power approach for the evaluation of Turkish series in cultural diplomacy activities. One of the most important stakeholders of this study is the producers, distributors, and leading figures in the industry of Turkish series. Therefore, this study seeks answers from the perspective of series producers and distributors regarding how a structured strategic approach can be established between the many positive aspects of Turkish series, such as their appeal, impact, and attraction in international geography, and cultural diplomacy. Interviews were conducted with company representatives and individuals specialized in producing, broadcasting, and distributing a significant portion of the series broadcasted worldwide from Turkey, using in-depth interview technique and semi-structured questionnaire. Meetings with key stakeholders in Turkey’s television and cinema industry, which has developed significantly in recent years,

* Anadolu Üniversitesi Halkla İlişkiler ve Reklamcılık, Türkiye, ORCID No: 0000-0002-2187-2882 / E-posta: saksoy@anadolu.edu.tr

were conducted face-to-face. The discussions covered topics such as how the dissemination and sales process of Turkish series has occurred in the past decade, the perception and image of Turkish series worldwide, the contributions of Turkish series to Turkey's image and tourism, how Turkish series can be approached or utilized as an effective cultural diplomacy/PR tool, participants' personal experiences, the existence and enhancement of sector-public collaboration, and how a sustainable planning and strategic model can be established. The following individuals were identified as key actors in Turkey in this field:

- Pelin Diştaş - Content responsible at Netflix Turkey.
- Timur Savcı - Co-founder of TİMS Productions.
- Zeynep Özbatur Atakan - First Turkish producer invited to the Oscar Jury.
- Pamir Güröğlü - Operation manager at Global Agency, one of the most important distributors of Turkish series worldwide.
- Oğuz Peri - Co-founder of Böcek Yapım and a producer/academician who has taught at Anadolu University Faculty of Communication Sciences Cinema and Television Department for many years.
- Nurfer Turan - Content distribution operation manager at Disney+ Turkey.

The map of concepts concentrated during the discussions, promotion elements in Turkish series, the role of creative industries in brand-building processes, public-private sector collaboration, the image of Turkish series, story features, and preferences of overseas viewers came to the forefront. Moreover, expression groups were formed in the discussions regarding the prominence of Turkish series and stories that benefit the screening in 170 countries. Suggestions on how series can be more strategically and systematically utilized as a cultural diplomacy element, such as “the more local, the more global,” “authentic storytelling,” and “the era of polished image,” were also addressed within this context. It is expected that the research results will contribute to a better understanding of the role of Turkish series in cultural diplomacy activities, which are part of Turkey's increasing soft power in recent years and will provide insights for institutions and organizations conducting diplomatic activities abroad in this regard, as well as contributing to the development of sector-public collaboration.

Keywords: Turkish Series, Soft Power, Cultural Diplomacy, International Communication, Creative Culture Industries.

HEATHERS FİLMİNDE LİSE DENEYİMİ

Niyazi Can ÖZBAŞARAN*

Özet

Bu çalışma, Michael Lehmann tarafından yönetilen ve Daniel Waters tarafından yazılan kült klasik *Heathers* (1989) filminde; *lise deneyimini* nasıl okuyabileceğimizi incelemektedir. *Heathers* filminde, lise deneyimi gençlik kültürü bağlamında nasıl temsil edilmektedir ve bu temsiller hangi anlatısal teknikler aracılığıyla iletilmektedir sorusuna yanıtlar aranacaktır. *Heathers* filminin seçilme nedeni 1980'ler Amerikan gençlik kültürünü anlatan çarpıcı son filmlerden biri olmasıdır. Film, özellikle öğrencilerin sosyal dinamikleri ve bireysel kimlik arayışları üzerine yoğunlaşmaktadır. *Heathers* kara-komedi unsurlarını bir araya getiren bir gençlik filmidir. Aynı isme sahip üç zengin ve güzel kıızı içeren, ki film ismini buradan almaktadır; popüler ama korkulan bir grubun parçası olan Veronica Sawyer'ın (Winona Ryder) gözünden, J. D. (Christian Slater) karakteri ile tanışması sonrası yaşanan cinayetlerin yol açtığı olayları anlatır. Filmde gençler akran ilişkilerine değer verdiklerinde ve ait olma ihtiyacı duyduklarında, kendileri tarafından mağdur edilirler. Gençlik filmleri, ergenlik çağına girme, uyum sağlamaya çalışma, zorbalık, akran baskısı, ilk aşk, genç isyanı, ebeveynlerle çatışma ve ergenlik endişesi veya yabancılaşma gibi özel ilgi alanlarına dayanan olay örgüsüyle gençleri, ilk çocukları veya genç yetişkinleri hedef alan bir film türüdür. Normalde ciddi olan bu konular parlak, basmakalıp veya önemsizleştirilmiş bir şekilde sunulur. Birçok genç karakter 20'li yaşlarındaki genç yetişkin oyuncular tarafından canlandırılmaktadır. Bazı gençlik filmleri genç erkeklere hitap ederken, diğerleri genç kadınlara hitap eder. Bu türdeki filmler genellikle lise ve kolejlerde geçer ya da lise veya kolej çağındaki karakterleri içerir. Çalışmada, gençlik kültürünün karmaşası ve lise ortamının dinamiklerini kara mizah yoluyla işleyen filmdeki lise deneyimi ve gençlik kültürünün analizi için; niteliksel içerik analizi yöntemi kullanılmıştır. Filmin belirli sahneleri, diyalogları ve karakter etkileşimleri detaylı bir şekilde incelenmiştir. Filmdeki lise deneyimini ve gençlik kültürünü analiz etmek için belirli temalar ve kategoriler belirlenmiştir. Bu temalar arasında sosyal hiyerarşi, bireysel kimlik, grup dinamikleri, isyan ve uyum gibi konular yer almaktadır. Çalışmada filmdeki lise deneyimini anlamak için Catherine Driscoll'un 'ergenlik endüstrisi' kavramı kullanılmıştır. Bu alanda çalışma yapan araştırmacıların birçoğu gençlik filminin, film endüstrisinin tür manipülasyonları yoluyla aktif olarak bir gençlik pazarı talep etmesiyle ortaya çıktığı konusunda hemfikirdir. *Heathers*, 1980'lerin Amerikan toplumunun çarpıcı bir portresini sunarken, günümüzde de geçerli olan birçok temayı ele almaktadır. *Heathers*, diğer gençlik filmlerinde de türe damgasını vurmuş üç ana temaya sahiptir: Bir akrana ya da gruba sahip olmak önemlidir; Gençlerin kendi kültürleri vardır, kuşaklar arası iletişimde bir boşluk vardır. Filmde ergenlik kültürü, toplumun bir mikrokozmu olarak sunulmaktadır. Yetişkin toplumun inanç ve değerlerin çoğunu yansıtır. Günümüzde lise deneyimi ve ergenlik kavramları gençlerin yaşamında merkezi bir rol oynamaktadır. Sosyal medyanın etkisiyle birlikte, lise ortamındaki sosyal dinamikler devamlı değişim göstermektedir. *Heathers* filminin günümüz gençliği için bir ayna olduğu savunulabilir; çünkü film, Ronald Reagan'ın başkan olduğu 1980'ler Amerika'sındaki gençlerin yaşadığı benzer sorunların hala devam ettiğini hatırlatmaktadır. İş dünyası yanlısı, düşük vergili politikaların ve bunlara bağlı ekonomik iyileşmelerin, sektör tarafından gençlik filmlerine olan ilgiyi devam ettirdiğini söylemek olasıdır. Bunun için filmde uyarlanan *Heathers: The Musical* (2010) ve *Heathers-TV Series* (2018) projeleri kıyaslama yapabilmek için incelenmiştir. Sonuç olarak, *Heathers* filminin lise deneyimi ve şiddet ilişkisinin günümüze uyarlanması, gençlik araştırmacıları, eğitimciler ve sosyal bilimciler için önemli bir alanı temsil etmektedir. Bu çalışma, *Heathers* filminin günümüz gençliği üzerindeki bakışını ve 'gençlik filmi' olarak adlandırdığımız türsel tanımlamanın anlatısal özelliklerini anlamak için bir başlangıç noktası olabilir.

Anahtar Sözcükler: Sinema, gençlik kültürü, ergenlik endüstrisi, lise deneyimi, 1980'ler.

* Dr. Arş. Gör., Marmara Üniversitesi, İletişim Fakültesi, Radyo, Televizyon ve Sinema Bölümü, Sinema Anabilim Dalı, Türkiye, ORCID No: 0000-0001-6732-3056 / E-posta: canozbasaran@gmail.com

HIGH SCHOOL EXPERIENCE IN *HEATHERS*

Niyazi Can ÖZBAŞARAN*

Abstract

This study examines how we can read the 'high school experience' in the cult classic *Heathers* (1989), directed by Michael Lehmann and written by Daniel Waters. It will seek answers to the question of how the high school experience is represented in the context of youth culture in *Heathers* and through which narrative techniques these representations are communicated. *Heathers* was chosen because it is one of the last striking films to depict American youth culture in the 1980s. The movie especially focuses on the social dynamics of students and their search for individual identity. *Heathers* is a youth movie that combines elements of black comedy. Through the eyes of Veronica Sawyer (Winona Ryder), who is part of a popular but feared group of three rich and beautiful girls with the same name -hence the movie's title- *Heathers* tells the story of the murders that occur after she meets the character J. D. (Christian Slater). In the film, when young people value peer relationships and feel the need to belong, they are victimized by themselves. Youth films are a genre of films aimed at teenagers, preteens or young adults, with plots based on special interests such as coming of age, trying to fit in, bullying, peer pressure, first love, teenage rebellion, conflict with parents and teenage angst or alienation. These normally serious topics are presented in a bright, stereotypical or trivialized way. Many teen characters are played by young adult actors in their 20s. Some teen movies appeal to young men, while others appeal to young women. Films in this genre are often set in high schools and colleges or feature characters of high school or college age. In this study, qualitative content analysis method was used to analyze the high school experience and youth culture in the film, which deals with the complexity of youth culture and the dynamics of the high school environment through black humor. Specific scenes, dialogues and character interactions of the film were analyzed in detail. Specific themes and categories were identified to analyze the high school experience and youth culture in the film. These themes include social hierarchy, individual identity, group dynamics, rebellion and conformity. Catherine Driscoll's concept of 'the industry of adolescence' was used to understand the high school experience in the film. Most scholars in this field agree that the youth film emerged when the film industry actively demanded a youth market through genre manipulations. *Heathers* offers a striking portrait of American society in the 1980s, while addressing many themes that are still relevant today. *Heathers* has three main themes that have characterized other youth films in the genre: It is important to have a peer or group; Teenagers have their own culture; There is a gap in intergenerational communication. In the film, adolescent culture is presented as a microcosm of society. It reflects many of the beliefs and values of adult society. Nowadays, the high school experience and the concepts of adolescence play a central role in the lives of young people. With the influence of social media, the social dynamics in the high school environment are constantly changing. It could be argued that the movie *Heathers* is a mirror for today's youth, as it reminds us that similar issues that young people in 1980s America, when Ronald Reagan was president, still exist. It is possible to argue that pro-business, low-tax policies and the associated economic recovery have sustained the industry's interest in youth films. To this end, the film adaptations *Heathers: The Musical* (2010) and *Heathers-TV Series* (2018) were analyzed for comparison. In conclusion, the contemporary adaptation of *Heathers*' relationship between high school experience and violence represents an important area for youth researchers, educators and social scientists. This study can be a starting point for understanding the "gaze" of *Heathers* on today's youth and the narrative features of the genre definition of what we call "youth film".

Keywords: Cinema, Youth culture, Adolescence industry, High school experience, 1980s.

---

* Dr. Arş. Gör., Marmara Üniversitesi, İletişim Fakültesi, Radyo, Televizyon ve Sinema Bölümü, Sinema Anabilim Dalı, Türkiye, ORCID No: 0000-0001-6732-3056 / E-mail: canozbasaran@gmail.com

SON DÖNEM TELEVİZYON DİZİLERİNDE ADALET VE YARGIYA İLİŞKİN ALGININ YARGI ETİĞİ VE HUKUK KÜLTÜRÜ AÇISINDAN DEĞERLENDİRİLMESİ

Zuhal BEREKET BAŞ*

Özet

Teknolojik gelişmeler ile birlikte insanların eğlence araçları ve olanakları artmakla birlikte diğer platformlara göre daha yaygın bir kitleye hitap televizyon, toplumun yaygın bir kesimi arasında halen temel eğlence aracı olma özelliğini korumaktadır. Bu özelliğini devam ettirmek için izleyicinin ilgisini çekecek konular bulunmaya çalışılmaktadır. Son dönemde kamuoyuna yansıyan açılmış ve devam eden davaların varlığının çokluğu, bu davalarda verilen kararlar ile birlikte yargısal sürece ve yargı organları tarafından verilen kararlara karşı kamuoyunda yaygın bir eleştiri ortamının varlığı nedeniyle olsa gerek son dönem TV kanallarında adalet ve yargı konulu dizilerin yayınlandığı görülmektedir. Örneğin; “Karadayı”, “İçimizdeki Ateş”, “Evlilik Hakkında Herşey”, “Yargı”, “Taş, Kâğıt, Makas” gibi mahkemeler ve avukatlık büroları arasında geçen olaylar üzerinden kurgulanan dizilerdir. Bunun yanında birçok dizide bir yargısal sürece, mahkemeye, hâkim, savcı ya da avukat karakterine yer verilmektedir. Hukuk dizilerinin; avukat, hâkim, duruşma, mahkeme, insan hakları, suçluluk, masumiyet gibi kavramların doğrudan tartışılmasına yol açtığı, toplumda hukuka ve adalet düşüncesi konusunda ve hukuk kültürünün oluşmasında olumlu ya da olumsuz katkıları bulunduğu bir gerçektir. Bu dizilerde adalet ve yargı kavramlarının ele alınışında toplumun gündemine yansıyan ve tartışılan olaylar yerine genel nitelikte konulara yer verildiği, ara sıra toplumsal sorunlara yönelik mesaj içerikleri ifadelere yer verildiği görülmektedir. Şüphesiz devam eden davaların işlenmesi hukuki açıdan doğru olmamakla birlikte, sonuçlanmış olan ve kamuoyunda geniş yer alan ve tartışılan konuların ele alınmadığını, aksine şiddet ve suç unsurlarına yer verildiğini belirtebiliriz. Şiddet, suç ve mücadelenin iç içe kurulduğu bu anlatılarda, adalet kavramına ne derece anlam yüklenildiği tartışılması gereken bir konudur. Öte yandan, son dönem TV dizilerinde yargısal sürecin işlenmesinde hâkim, savcı ve avukatlara yönelik ortaya konulan kişiliklerin ve yargısal sürece yönelik adalet algısının ne derece doğru ve/veya gerçekçi yansıtıldığı önem arz etmektedir. Hukuki sürecin başlı başına karmaşık olması nedeniyle bireylerin hukuksal bir durumla karşılaştıklarını kendi durumlarını ele alışlarında TV dizilerinde verilen hukuk anlayışı ve algısı etkili olabilmektedir. Hukuk dizilerinin; mahkemeler, yargıçlar, savcılar, avukatlar ve yargı kararları, yaşam tarzları ve daha pek çok öge açısından hukuk hakkında toplum bilincini oluşturmaktadır. Oluşturulan bu hukuk kültürü profesyonel olmayan veya sıradan insanların hukuk hakkındaki tavır veya sıradan insanların hukuk hakkındaki tavır ve düşüncelerini etkilemektedir. Özellikle “Yargı” dizisi çerçevesinden mahkeme sahneleri içerik analizine tabi tutularak popüler hukuk kültürüne verdiği mesajlar, bu filmlerde yer alan mahkeme sahnelerinde; hâkim, savcı, avukat, adliye çalışanı gibi yargılamanın süjesi karakterlerin sunumu birçok önemli meslekte olduğu gibi bu görevler açısından da getirilen mesleki etik kurallarından olan yargı etiği açısından ele alınacaktır. Bu yayınların hukuk, mahkeme, adalet ve yargılama mekanizmasına ilişkin toplumsal algıların zarar görmesine yol açacak nitelikte olması, yeni bir hukuk kültürü yaratması, popüler kültür içerisinde yeni bir adalet algısı ve hukuk kültürü oluşturması yönüyle de dikkat çekmektedir. Böylece oluşturulmaya çalışılan hukuk kültürünün popüler kültürden etkileşimi ve nasıl yeni bir hukuk fikrinin oluşacağı ve bu bilgi yanlış olduğu takdirde oluşan bu bilgiyi ve önyargıyı silmenin ne kadar önemli olduğuna dikkat çekmek gerekmektedir. Bu çalışmada adalet ve yargı içerikli son dönem TV hukuk dizilerinde adaletin ve yargının ele alınışında, TV yayınlarının toplumdaki adalet algısını yönlendirmek ve hukuku anlamak, anlamlandırmak açısından önemi ve bu yayınların adalet ve yargı kavramının içeriğine yüklediği anlamlar üzerinde durulacaktır. Dizilerde ele alınan karakterlerin ve yargısal konuların gerçeklikte karşılaştırması yapılarak bireylerde yarattığı hukuk, adalet ve yargı algısının nasıl yerleşmeye başladığı irdelenecektir. Böylece adalet düşüncesinin gelişmesi ve oluşmasında dizilerdeki konuların ve dizi karakterlerinin toplumun yargıya olan güven duygusuna etkisi ve uzun vadede sonuçları değerlendirilecektir. Ortaya çıkarılan popüler hukuk kültürü ile; doğru olmayan

* Dr. Öğretim Üyesi, Ankara Bilim Üniversitesi, Hukuk Fakültesi, ORCID No: 0000-0002-6776-5257 / E-posta: zuhal.bereket@ankarabilim.edu.tr

hukuk ve adalet algısının benimsenmesi, meşrulaştırılması, yaşanan bir takım hukuka aykırı durumları doğallaştırması, adaletsizliğin egemen olduğu olgunun yerleştirilmesi, suçların hukuk alanında karşılığını bulamadığı, hatta kimi zaman suçlu olanın haklı çıktığı düşüncelerinin egemen düşünce olarak zihinlerde yerleşmesine yol açılmaktadır.

“Hukuka dair bu bilgi ve oluşan popüler hukuk kültürü yaygınlaşarak zamanla reel hukuka yönelik eleştiri ve değişim talebi doğuracak mıdır?” sorusunun cevabını zaman içinde hep birlikte göreceğiz.

Anahtar Sözcükler: Adalet, Yargı, Yargı Etiği, Yargıya Güven Algısı, Hukuk Kültürü, Popüler Hukuk Kültürü.

EVALUATION OF THE PERCEPTION OF JUSTICE AND JUDICIARY IN RECENT TELEVISION SERIES FROM THE PERSPECTIVE OF JUDICIAL ETHICS AND LEGAL CULTURE

Zuhal BEREKET BAŞ*

Abstract

Although people's entertainment instruments and opportunities have increased with technological developments, television, which appeals to a more widespread audience than other platforms, maintains its feature of being the main entertainment tool in the widespread part of the society. In order to maintain this function, attempts are made to find topics that will attract the interest of the audience. It is evident that TV series on justice and the judiciary have been broadcast on TV channels recently, probably due to the high number of pending and ongoing cases that have been reflected in the public opinion, the decisions made in these cases and the widespread public criticism of the judicial process and the decisions made by the judicial bodies. For instance; "Karadayı", "İçimizdeki Ateş", "Evlilik Hakkında Herşey", "Yargı", "Taş, Kağıt, Makas" are series that are based on the events that take place between courts and law offices. In addition, we can say that many TV series feature a judicial process, a court, a judge, a prosecutor or a lawyer character. Legal TV series; It is an indisputable fact that legal dramas lead to the discussion of concepts such as lawyers, judges, trials, courts, human rights, guilt and innocence and contributes positively or negatively to the idea of law and justice in society and to the formation of legal culture. It is seen that in these series, when the concepts of justice and judiciary are discussed, general topics are included instead of events that are reflected and discussed in the agenda of the society, and sometimes expressions with message contents regarding social problems are included. Although it is undoubtedly not legally correct to process ongoing cases, we can state that the issues that have been concluded and are widely discussed and covered by the public are not addressed, on the contrary, elements of violence and crime are included. In these narratives where violence, crime and struggle are intertwined, the extent to which the concept of justice is given meaning is an issue that needs to be discussed. On the other hand, it is important to see how accurately and/or realistically the personalities of judges, prosecutors and lawyers and the perception of justice towards the judicial process are reflected in the functioning of the judicial process in recent TV series. Since the legal process itself is complex, the understanding and perception of law given in TV series can be effective in how individuals handle their own situations when they encounter a legal situation. Legal TV series; It creates public awareness about the law in terms of courts, judges, prosecutors, lawyers and judicial decisions, lifestyles and many other elements. This created legal culture affects the attitudes and thoughts of non-professional or ordinary people about the law or the attitudes and thoughts of ordinary people about the law. Particularly, the court scenes from the "Judgment" series were subjected to content

---

* Dr. Faculty Member, Ankara Bilim University, Faculty of Law, ORCID No: 0000-0002- 6776-5257 / E-mail: zuhal.bereket@ankarabilim.edu.tr

analysis and the messages given to popular legal culture were revealed in the court scenes in these movies; The presentation of characters who are the subjects of the trial, such as judges, prosecutors, lawyers, and courthouse employees, will be discussed in terms of judicial ethics, which is one of the professional ethics rules introduced for these duties, as in many important professions. These publications attract attention in that they cause damage to social perceptions regarding law, courts, justice and the judicial mechanism, create a new legal culture, and create a new perception of justice and legal culture within popular culture. Thus, it is necessary to draw attention to the interaction of the legal culture that is being tried to be created with popular culture and how a new legal idea will be formed and how important it is to delete this information and prejudice if this information is wrong. In this study, the importance of TV broadcasts in terms of directing the perception of justice in society and understanding and giving meaning to the law, and the meanings that these broadcasts attach to the content of the concept of justice and judiciary, will be emphasized in the treatment of justice and judiciary in recent TV law series with justice and judiciary content. By comparing the characters and judicial issues discussed in the TV series with reality, it will be examined how the perception of law, justice and the judiciary has begun to be established in individuals. Thus, the impact of the subjects and characters of the TV series on the society's sense of trust in the judiciary in the development and formation of the idea of justice and its long-term consequences will be evaluated. With the popular legal culture revealed; Adopting and legitimizing the wrong perception of law and justice, naturalizing some illegal situations, establishing the fact that injustice dominates, and the idea that crimes cannot be punished in the field of law, and sometimes even the guilty are justified, are established in minds as the dominant thought. Will this knowledge of law and the popular legal culture that has formed become widespread and, over time, create criticism of real law and demand for change?" We will see the answer to the question together in time.

Keywords: Justice, Judiciary, Judicial Ethics, Perception of Trust in Judiciary, Legal Culture, Popular Legal Culture.

NEOLİBERAL ZAMANLARDA ÜNİVERSİTE MİSYONU ÜZERİNE YENİDEN DÜŞÜNMEK

Murat ÖZDEMİR*

Özet

Bu bildiri çalışması üniversite tarihi üzerine odaklanarak neoliberal ekonomi politik ideolojiyle misyon farklılaşması yaşayan üniversite anlayışını geleneksel üniversite kültürü ekseninde eleştiriye açmaktadır. Tarihi ve toplumsal kurumlar olarak belirli hedefler doğrultusunda örgütlenen üniversiteler ait oldukları toplumsalın üretim biçimi dışında anlaşılabilirler. Öyle ki toplumsal değerler kapitalist üretim biçimine paralel bir değişim çizgisi izlemişlerse aynı şekilde üniversiteler de benzer bir süreç içinde gelişim göstermişlerdir. Bu açıdan denilebilir ki üniversitelerin örgütlenme yapıları ekonomi politik dönüşümün izliğiyle uyumlu bir ilerleme sergilemiştir. Genel bir mutabakat etrafında üniversitenin kökenleri Ortaçağ'a dayandırılmaktadır. Ortaçağ'da kilisenin hakikat ve toplumsal değerler dizgesinin dışında bir araya gelen düşünürlerin arzuları bünyesinde kurulan üniversiteler Hıristiyanlığa sadakat etrafında yeni bir hakikat arayışı içinde hareket ettiler. Başlangıçta manastırlara ek olarak ortaya çıkan üniversiteler süreç içinde seküler yöneticilerin kontrolü altında gelişme gösterdiler. Sekülerleşme giderek evrensel bir görünüme kavuşuyor, 13. yüzyılda Aristoteles'in eserlerinin keşfiyle beraber etik, siyaset ve estetik üzerine yeni düşüncelerin kazanılması olanaklı hale geliyordu. Böylece Hıristiyanlığın değerleri dışında çoğulcu düşünmenin alanı gittikçe genişliyor, üniversite otoriteden uzak bir yapılanma ekseninde sivilleşiyordu. Sivilleşme beraberinde akademik özgürlük fikrini yaratıyor, üniversiteler de böylece daha güçlü bir alan elde ediyordu. Feodalleşmenin çöküşü sonrası mutlak monarşiyle beraber üniversiteler de daha seküler bir görünüm kazanarak özerk bir yapıya bürünmeye başlıyordu. Böylece bilginin üretiminde Hıristiyanlık gölgesi ortadan kalktı; özgür düşüncenin ve yeniliğin yeşerdiği mekanlar olarak üniversiteler daha güçlü hale geldi. Hıristiyan öğretisi ve değerlerinden kurtulan üniversite Aydınlanmacı yaklaşıma uygun olarak akıl merkezli bir örgütlenme sürecine girerek hakikatle olan ilişkisi akılsal bir zemine yerleşti. Sonraki süreçte ulus devletlerin dünya sahnesine çıkmasıyla uluslaşma fikri etrafında örgütlenen ve ulus bilinci yaratmada bilgi setleri üreten üniversitelerin modern zamanlarda toplumla kurduğu ilişki kültür merkezli yeni bir ulus ruhu yaratma ülküsüyle hareket etmeye başladı. Bunun yanında rasyonel merkezli toplumsallaşmayla beraber üniversitelerde yapılan araştırmalarda bilginin kendi başına bir amaç olduğu vurgusu ön plana çıkmış bilimsel çalışmalarda bilgi kendisinin bir amacı olarak ele alınmıştır. Kısaca modern zamanın üniversite örgütlenmesinin ayırıcı iki temel özelliği bulunmaktadır. Birincisi üniversite ulus devletlerin bünyesi altında belirlenen kültür hedefleri ışığında *bildungs* felsefesi çerçevesinde örgütlenmiştir. Kültürel bir eğitim formasyonu anlamına gelen *bildungs* insanlığa ait olan dil, edebiyat, felsefe ve bilim gibi yüksek değerler dünyasının manevi bir hedef olarak öğrenilmesi ve hayatta tatbik edilmesi anlamına gelmektedir. *Bildungs* felsefesi insanlığın tarihsel deneyim ve çabalarını içinde barındıran kültür dizgelerinin öğrenildiği, bireysel kişiliğin yetkinleştiği, yargı gücünün kazanıldığı bir eğitim anlayışına işaret eder. Bu açıdan *bildungs* felsefesine göre asıl olan nesnenin bilgisine sahip olmak değil, kazanılan bilgi ve deneyimin insanın yaşam pratiğinde dışa vurulmasıdır. Alman idealist felsefe temelleri üzerine yükselen *bildungs* anlayışına göre üniversite fikri milli kültür etrafında örgütlenmelidir. İdealist *bildungs* felsefesiyle öncelikle Almanya'da Berlin Üniversitesi'nde uygulanan yeni örgütlenmeyle beraber üniversite-ulus devlet arasındaki ilişki böylelikle güçlü bir zemin elde etti. Böylece üniversite bir ulus inşa etmede ulusal ruhun kazanılması adına gerekli bilgileri ve değerleri üreten ve bunu kuşaklara aktaran bir kurum olarak yapılandırıldı. 19. yüzyılla beraber modern ulus devletlerin gittikçe kurumsal bir yapıya bürünmesi milli kültür inşası adına üniversitelerin yeniden tanımlanmasına neden olmuştur. Ayrıca hukuksal düzlemde üniversitenin özerkliğinin tanınması ve devletin de üniversite karşısındaki gücünün yasayla sınırlandırılması üniversitenin eğitim öğretim faaliyetlerini ve bilimsel çalışmalarını daha özgür bir iklimde yapmasına olanak tanıdı. Ulus devlet merkezli örgütlenme yapısı ve yasalar çerçevesinde kontrol edilen modern üniversite anlayışı İkinci Dünya Savaşı sonrası giderek bilim-teknik alanda büyük buluşlar yapan Amerikan

* Araştırma Görevlisi, Ankara Bilim Üniversitesi, Güzel Sanatlar ve Tasarım Fakültesi, Yeni Medya ve İletişim Bölümü, Türkiye, ORCID: 0000-0003-0371-9128 / E-posta: murat.ozdemir@ankarabilim.edu.tr

üniversitelerine öykünmeye başladı. Özellikle refah devletinin çöküşü sonrası yeni ekonomi politik değer olarak neoliberal politikaların devlet eliyle uygulanmaya başlanmasıyla küresel ölçekte “rekabet” fikrinin üretimin merkezine yerleştirilmesi, üniversitelerin “mükemmeliyet” kavramı temelinde yeniden örgütlenmesine yol açmıştır. Amerikan merkezli ortaya çıkan, girişimcilik ve rekabet ideolojisi ekseninde piyasanın taleplerine göre üniversiteleri şirket örgütlenmesi çerçevesinde yapılandıran, teknolojik yenilik odaklı anlayışın hakim olduğu yeni üniversite fikrinde bilginin üretimi fayda ve iktisadi değer olarak ele alınmaya başlanmıştır. Böylece modern üniversite örgütlenmesinde bilginin “kendi başına bir amaç” olduğu anlayışına karşın bilgi ekonomik değer ölçütleriyle değerlendirilmektedir. Sonuç olarak salt ekonomik değerler çerçevesinde yapılandırılan girişimci üniversite örgütlenmesi birbiriyle öykünen türdeş bir akademik dünya meydana getirmektedir. Oysa üniversite çağın düzeyinde yaşamının bilgisinin verildiği hümanist öğretilerin toplumsallaşmaya yönelik yayıldığı kültürel mekanlar olarak tarihsel düzlemde meşruiyet zemini kazanmıştı. Kısaca kültürel bir öğrenim mekânı olarak üniversite insanlığın birikimi olarak çağların sahip olduğu fikirler dizgesinin öğrenildiği yüksek kültür mekanları olarak tasarlanmıştı. Yukarıda sözü edilen dönüşümün izlediği çerçevesinde bu bildiri geleneksel üniversite örgütlenmesinde yaratılan ontolojik, epistemolojik ve iletişimsel değerleri Anglo-Sakson girişimci üniversite modeliyle karşılaştırarak neoliberal akılsallığın yarattığı yeni üniversite örgütlenmesinin toplum adına meydana getirdiği olumsuz etkilerini eleştiriye açmaktadır. Karşılaştırmalı bir okuma çerçevesinde girişimci üniversite örgütlenmesinin kültür alanı ve insan yaşamı üzerindeki ideolojik etkilerini neoliberal değerler ekseninde göstermeye çalışan bu bildiri üniversite sorunsalına tarihsel eleştirel bir perspektif getirerek üniversite paradigmasında yaşanan kırılmanın ne tür sonuçlar yarattığını serimlemeye çalışmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Neoliberal Üniversite, Girişimci Üniversite, Üniversite Misyonu, Akademik Kapitalizm.

RETHINKING THE UNIVERSITY MISSION IN THE NEOLIBERAL ERA

Murat ÖZDEMİR*

Abstract

This paper focuses on the history of the university and opens the understanding of the university, which has a mission differentiation with the neoliberal political economy ideology, to criticism on the axis of traditional university culture. Universities, which are organized in line with certain goals as historical and social institutions, cannot be understood outside the mode of production of the society to which they belong. So much so that if social values have followed a line of change parallel to the capitalist mode of production, universities have also developed in a similar process. In this respect, it can be said that the organizational structures of universities have progressed in line with the political economy transformation. According to general consensus, the origins of the university date back to the Middle Ages. In the Middle Ages, universities established within the desires of thinkers who came together outside the church's system of truth and social values acted in search of a new truth around loyalty to Christianity. Universities, which initially emerged in addition to monasteries, gradually developed under the control of secular administrators. Secularization was gradually gaining a universal appearance, and with the discovery of Aristotle's works in the 13th century, it became possible to gain new ideas on ethics, politics and aesthetics. Thus, the field of pluralistic thinking outside the values of Christianity was gradually expanding, and the university was becoming civilian on the axis of a structure far from authority. Civilization created the idea of academic freedom, and universities thus gained a stronger field. After the collapse of feudalization and the absolute monarchy, universities began to gain a more secular appearance and an autonomous structure. Thus, the shadow of Christianity disappeared from the

---

* Research Assistant, Ankara Bilim University, Fine Arts and Design Faculty, Department of New Media and Design, Türkiye, ORCID No: 0000-0003-0371-9128 / E-mail: murat.ozdemir@ankarabilim.edu.tr

production of knowledge; Universities have become stronger as places where free thought and innovation flourish. Freed from Christian teachings and values, the university entered into a mind-centered organization process in accordance with the Enlightenment approach and its relationship with the truth settled on a rational basis. In the following period, with the emergence of nation states on the world stage, the relationship established by universities with the society in modern times, which were organized around the idea of nationhood and produced knowledge sets to create national consciousness, began to act with the ideal of creating a new nation spirit centered on culture. In addition, with rational-centered socialization, the emphasis on knowledge as an end in itself has come to the fore in research conducted at universities, and knowledge has been treated as an end in itself in scientific studies. In short, there are two basic distinguishing features of the university organization of modern times. Firstly, the university is organized within the framework of *bildung* philosophy in the light of the cultural goals determined under the structure of nation states. *Bildung*, which means a cultural education formation, means learning the world of high values such as language, literature, philosophy and science belonging to humanity as a spiritual goal and applying it in life. *Bildung* philosophy points to an understanding of education in which the cultural systems that include the historical experiences and efforts of humanity are learned, the individual personality is perfected, and the power of judgment is gained. In this respect, according to the *bildung* philosophy, the main thing is not to have knowledge of the object, but to express the gained knowledge and experience in human life practice. According to the understanding of *bildung*, which is based on the foundations of German idealist philosophy, the idea of a university should be organized around national culture. With the new organization implemented at the University of Berlin in Germany, with its idealist *bildung* philosophy, the relationship between the university and the nation-state thus gained a strong ground. Thus, the university was structured as an institution that produces the necessary knowledge and values in order to gain the national spirit in building a nation and transfers this to generations. As modern nation states increasingly took on an institutional structure in the 19th century, universities were redefined in the name of building national culture. In addition, recognizing the autonomy of the university on a legal level and limiting the state's power vis-à-vis the university by law allowed the university to carry out its educational activities and scientific studies in a freer climate. The modern university concept, which is controlled within the framework of the nation-state-centered organizational structure and laws, gradually began to emulate American universities that made great discoveries in the scientific and technical fields after the Second World War. Especially after the collapse of the welfare state, with the state implementation of neoliberal policies as a new political economy value, placing the idea of “competition” at the center of production on a global scale has led to the reorganization of universities on the basis of the concept of “excellence”. In the new university idea, which emerged based in America and structured universities within the framework of company organization according to the demands of the market on the axis of entrepreneurship and competition ideology, dominated by a technological innovation-oriented approach, the production of knowledge began to be considered as benefit and economic value. Thus, in the modern university organization, despite the understanding that knowledge is an “end in itself”, knowledge is evaluated with economic value criteria. As a result, the entrepreneurial university organization structured within the framework of purely economic values creates a homogeneous academic world that emulates each other. However, universities had gained legitimacy on a historical basis as cultural spaces where humanist teachings, which provided the knowledge of living at the level of the age, were disseminated for socialization. In short, the university, as a place of cultural learning, was designed as a place of high culture where the system of ideas that humanity accumulated throughout the ages was learned. Within the framework of the transformation mentioned above, this paper compares the ontological, epistemological and communicative values created in the traditional university organization with the Anglo-Saxon entrepreneurial university model, and opens up to criticism the negative effects of the new university organization created by neoliberal rationality on society. This paper, which tries to show the ideological effects of the entrepreneurial university organization on the field of culture and human life in the context of neoliberal values, within the framework of a comparative reading, tries to reveal what kind of results the break in the university paradigm creates by bringing a historical critical perspective to the university problem.

Keywords: Neoliberal University, Entrepreneur University, University Mission, Academic Capitalism.

MOTORLU TAŞITLAR VERGİSİNİN AKARYAKIT SATIŞI ÜZERİNDEN ALINMASININ MALİ ETKİLERİ

Alaattin DEMİR*

Özet

Bilindiği üzere Motorlu Taşıtlar Vergisi, Türk vergi sistemi içinde servet üzerinden alınan vergiler niteliğinde bir vergi olarak kategorize edilmektedir. Motorlu Taşıtlar Vergisi (MTV), Ocak ayında tahakkuk etmekle birlikte, Ocak ve Temmuz aylarında iki eşit taksit olmak üzere ödenmektedir (MTVK, 1963: madde10). Motorlu Taşıtlar Vergisi'nin tespitinde motorlu taşıtın cinsi, model yılı, azami toplam ağırlığı, azami kalkış ağırlığı, değeri ve oturma yeri ile motorun silindir hacmi ve gücü etkili olmaktadır. Bu durum mükelleflerin vergiye uyumunu zorlaştırmakta, verginin daha rahat anlaşılabilir olmasını önlemektedir. Mali literatürde mali anestezi etkisi olarak bilinen ve genellikle dolaylı vergiler üzerinden alınması durumunda optimal vergi faydasının elde edildiği etkiyi zayıflatmaktadır (Akdoğan, 2021). Mükellefler her yıl Ocak ve Temmuz ayında bu vergiyi ödemek için bütçe ayırmakta, bu bütçeyi temin edemediğinde vergi kaybına neden olmaktadır. Motorlu Taşıtlar Vergisi'nin 2023 yılı genel yönetim bütçe gelirleri içindeki payı 0,70, gayri safi yurtiçi hasıla içindeki payı 0,15, genel yönetim bütçe vergi gelirleri içindeki payı 0,78'dir (GİB, 2024). 2023 yılında tahakkuk eden Motorlu Taşıtlar Vergisi 85.907.831 TL, tahsil edilen 70.341.362 TL'dir. Motorlu taşıtlar vergisinde tahakkukun tahsilata oranı %81,88'dir. 2023 yılında vergilerin tahakkukunun tahsilatına oranı olan %85,4'ün altında gerçekleşmiştir. Bunun nedeni motorlu taşıtlar vergisinin mali anestezi etkisinin düşük olması ve her ne kadar bankalar tarafından ekstra taksit imkanları geliştirilmiş olsa da bu vergiye ödeyeceği tutarın fırsat maliyetini düşünerek, vergiden kaçınma reflekslerinin gelişmesine neden olmaktadır. Motorlu taşıtlar vergisinde eleştirilebilen bir husus da bir servet vergisi özelliğinde olmasıdır. Motorlu taşıtlar önemli ölçüde karbon salınımı gerçekleştirmektedir. Ancak mali literatürde yer aldığı üzere vergilendirmenin temel ilkeleri arasında yer alan eşitlik, adalet, eşit miktar veya ölçüde fedakârlık gibi ilkelerde bu vergi özelinde eleştiriler olduğu görülmektedir. Örneğin, bir hanede bir tane arabası olan ve başka hiçbir varlığı olmayan, bu arabayı yılda bir kilometre olsun kullanmayan bir kişi ile, günlük yüzlerce kilometre yol yapan bir kamyonun karbon salınımı bir değildir. Motorlu taşıtlar vergisini sadece bir servet vergisi olarak görmek vergi teorisinde yer alan birçok ilkeye aykırılık teşkil edecektir. Motorlu taşıtlar vergisi aynı zamanda çevreyi korumaya yönelik, negatif dışsallıklarla mücadele etkin bir rol alınacak vergidir. Kanun koyucunun ısrarla motorun silindir hacmine, gücüne, taşıtın azami ağırlığına vurgu yapması bu hususu desteklemektedir. Sadece motorlu taşıtlar vergisinde yer alan ve 01.01.2018 sonrası düzenlemeyle dikkate alınan taşıt değeri ölçüsü servetin vergilendirilmesinde dikkate alınabilir (Akdoğan, 2023). Bu sebeple vergide adaleti, etkin ve verimli bir vergilemenin yapılmasını, mali anestezi etkisini artırarak, vergi gelirlerinin, tahakkukun tahsilata oranının artırılmasını, vergi kayıp ve kaçığıyla mücadeleyle, kayıt dışılığın önlenmesini sağlamak adına motorlu taşıtlar vergisi, akaryakıt istasyonlarında akaryakıt satışının gerçekleşmesi durumunda alınmalıdır (Şenyüz, 2021) Alınan her yakıt alışında, plaka tanıma sistemiyle motorlu taşıtlar vergisi tanımlanmalı ve akaryakıt istasyonu vasıtasıyla vergi tahsil edilmelidir. Bu mükellefin vergiye uyumunu kolaylaştırdığı gibi, vergi maliyetini azaltıcı, Olivera- Tanzi etkisine uyumlu, vergi kayıt dışılığıyla mücadelede etkin bir çözüm olacaktır. Aynı zamanda bu uygulama karbon salınımına göre vergi alınmasına neden olacak, taşıt sahiplerinin vergiyi ödeme hissiyatında azalmaya neden olacak, yani mali anestezi etkisi artacaktır. Taşıt sahibinin vergiyi vergi dairesine mükellef sıfatıyla ödemesinin önüne geçilecek, yılda 2 kere alınması yerine her yakıt alışında yakıt tutarının %1'i oranında alınması sağlandığında bu vergiye uyum kolaylaşacak, vergi gelirleri artacaktır. Taşıt sahibi plakasını akaryakıt istasyonlarında bir kere tanımladıktan sonra, motorlu taşıtlar vergisinin ödendiğini görmek adına belge düzenine uyacak, akaryakıt bayilerinden mutlaka fiş, fatura talebinde bulunacaktır. Bu durum vergi kayıt dışılığının, kayıp ve kaçığın önüne geçilmek adına etkili olacaktır. Çalışmamızda bu hususlar özellikleri ve ayrıntılarıyla vurgulanacak ve açıklanmaya çalışılacaktır. Bu çalışma mevcut uygulamada böyle bir durumun olmaması, mevcut durumda eleştirilen hususların neler olduğu, bu

* Doktora Öğrencisi, Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi, Maliye Bölümü, Türkiye, ORCID No: 0000-0002-0302-7909 / E-posta: alaattin.demir@hbv.edu.tr

eleştirilerin nasıl giderileceği ve önerdiği reformist yaklaşımla çözüm önerisi getirmeye ve mali literatüre katkı sağlamaya, çevreye duyarlı, etkin, verimli, kayıt dışılıkla mücadele eden, vergi kayıp ve kaçığını önleyen bir motorlu taşıt vergisi sisteminin oluşturulmasına katkı sağlayacaktır.

Anahtar Sözcükler: Vergi, Motorlu Taşıtlar Vergisi, Mali Anestezi, Çevreye Duyarlı Vergi, Akaryakıt Satışı Üzerinden Motorlu Taşıtlar Vergisi Alınması.

FINANCIAL EFFECTS OF COLLECTING MOTOR VEHICLE TAX ON FUEL SALES

Alaattin DEMİR*

Abstract

As it is known, Motor Vehicle Tax is categorized as a tax on wealth within the Turkish tax system. Motor Vehicle Tax (MTV) is accrued in January and is paid in two equal installments in January and July. The type of motor vehicle, model year, maximum total weight, maximum take-off weight, value and seating location, and the cylinder volume and power of the engine are effective in determining the Motor Vehicle Tax. This situation makes it difficult for taxpayers to comply with the tax and prevents the tax from being more easily understood. It weakens the effect known as the fiscal anesthesia effect in the financial literature, where the optimal tax benefit is obtained if it is generally collected through indirect taxes. Taxpayers allocate a budget to pay this tax in January and July every year, and when they cannot provide this budget, they cause tax loss. The share of Motor Vehicle Tax in 2023 general government budget revenues is 0,70, its share in gross domestic product is 0,15, and its share in general government budget tax revenues is 0,78. Motor Vehicle Tax accrued in 2023 is 85.907.831 TL and collected is 70.341.362 TL. The ratio of accrual to collection in motor vehicle tax is % 81,88. In 2023, the ratio of accrual to collection of taxes was below % 85,4. The reason for this is that the financial anesthesia effect of the motor vehicle tax is low, and although extra installment opportunities have been developed by banks, considering the opportunity cost of the amount to be paid for this tax, it causes the development of tax avoidance reflexes. Another issue that can be criticized about the motor vehicle tax is that it is a wealth tax. Motor vehicles produce significant carbon emissions. However, as stated in the financial literature, it is seen that there are criticisms regarding this tax in terms of principles such as equality, justice, equal amount or extent of sacrifice, which are among the basic principles of taxation. For example, the carbon emissions of a person who has one car in a household and does not have any other assets and who does not use this car even one kilometer a year are not the same as the carbon emissions of a truck that travels hundreds of kilometers per day. Seeing the motor vehicle tax merely as a wealth tax would be contrary to many principles in tax theory. Motor vehicle tax is also a tax that will play an active role in protecting the environment and combating negative externalities. The legislator's insistent emphasis on the engine's cylinder volume, power, and maximum weight of the vehicle supports this point. Only the vehicle value measure, which is included in the motor vehicle tax and taken into account with the regulation after 01.01.2018, can be taken into account in the taxation of wealth. For this reason, motor vehicle tax should be collected in case of fuel sales at fuel stations in order to ensure justice in taxation, effective and efficient taxation, increasing the financial anesthesia effect, increasing the ratio of tax revenues and accrual to collection, combating tax loss and evasion, and preventing informality. For every fuel purchase, motor vehicle tax must be identified with the license plate recognition system and the tax must be collected through the fuel station. This will not only facilitate the taxpayer's compliance with taxes, but also reduce tax costs, be compatible with the Olivera-Tanzi effect, and be an effective solution in the fight against tax informality. At the same time, this practice will cause taxes to be collected based on carbon emissions, causing a decrease in vehicle

---

* PhD Candidate, Ankara Hacı Bayram Veli University, Department of Finance, Türkiye, ORCID No: 0000-0002-0302-7909 / E-mail: alaattin.demir@hbv.edu.tr

owners' feeling of paying the tax, meaning the financial anesthesia effect will increase. The vehicle owner will be prevented from paying the tax to the tax office as a taxpayer, and when % 1 of the fuel amount is collected for each fuel purchase instead of twice a year, compliance with this tax will be easier and tax revenues will increase. Once the vehicle owner identifies her license plate at the fuel stations, she will comply with the document order and request receipts and invoices from fuel dealers in order to see that the motor vehicle tax is paid. This will be effective in preventing tax informality, loss and evasion. In our study, these issues will be emphasized and explained in detail and with their features. This study examines the absence of such a situation in the current practice, what the issues that are criticized in the current situation are, how these criticisms can be eliminated, and to propose a solution with the reformist approach it proposes and to contribute to the financial literature. It will contribute to the creation of a motor vehicle tax system.

Keywords: Tax, Motor Vehicle Tax, Financial Anesthesia, Environmentally Friendly Tax, Collecting Motor Vehicle Tax on Fuel Sales.

YARATICI DÜŞÜNCENİN OTOPSİSİ

Zeynep BAHADIR DALKIRAN*

Özet

Yaratıcılık, bir yönüyle insanoğlunun tanrıya öykünmesinin sonucudur. Özellikle sanatsal ve düşünsel alanlarda kendini gösteren bu eylem, içten dışa akışlı bir üretim süreci veya sonucu olarak nitelenebilir. Bu sürecin sonucu olan ürünler, fikrî ürün olarak adlandırılmaktadır. Fikrî ürünlerin ortaya çıkmasıyla korunmasına ilişkin bir gereksinim de oluşmaktadır. Bu gereksinim, fikrî mülkiyet hukuku ile karşılanmaktadır. Fikrî mülkiyet hukuku, telif hakları ve sınai haklara ilişkin koruma kapsam ve şartlarını düzenlemektedir. Telif hakları; esere, sınai haklar ise; marka, patent, tasarım, ıslahçı hakkı, gibi sanayileşmeye veya teknolojiye dönük haklara karşılık gelmektedir. Bu hukuk dalının en önemli dinamikleri; fikrin yeni olması, ayırt edici olması, sahibinin hususiyetini içermesi gibi hususlardır. Söz konusu fikrî ürünler zaman içinde birbirlerinin öncüsü olurken birbirlerini de etkilemişlerdir. Sözü ettiğimiz etkileme insanoğlunun yaşantısını kolaylaştıracak ürünlerin geliştirilmesine yön vermiştir. Tekerleğin icadı bunun en somut örneklerindedir. Bu icadı takip eden ürünler, tekerlekten vb. den faydalanarak (örneğin el arabası) ilk çağlardan bu yana daha kolay veya konforlu yaşantılara katkı sunmuştur. Bilimsel veya sanatsal fikrî ürünler bakımından da aynı etkilenme söz konusudur. Mağara duvarlarına çizilen resimlerle bir yandan geleceğe not düşülürken bir yandan da pek çok sanat akımının öncülüğü yapılmıştır. Bu etkileşim, zaman içinde yaşantıların gelişmesiyle birlikte teknolojiden de payını almıştır. 20. Yüzyılın ikinci yarısından itibaren teknoloji, yapay zekâ ile hayatlarımıza dokunmaktadır. İçinde bulunduğumuz yüzyılda yapay zekânın etkisi daha da yaygınlaşmaktadır. Yapay zekâ, 1950’li yıllarda Alan Turing’in “*makinelere düşünebilir mi?*” sorusuyla ortaya çıkan makine öğrenmesi kavramının bilgisayar bilimiyle gelişmiş halidir. En basit ifadeyle yapay zekânın işleyişi; makinelerin düşünme bakımından insanları taklit etmesine dayanmaktadır. Düşünme yeteneğini insanlardan ödünç alan makineler, içerdikleri büyük ölçekli verileri algoritmik ve yinelemeli işlemlerle analiz ederek düşünce ürünlerini ortaya çıkarabilmektedir. Dil çevirileri, navigasyon, sağlık hizmetleri, e-ticaret uygulamalarıyla günlük hayatımızda çok çeşitli alanlarda yapay zekâ ile karşılaşmaktayız. Bunun versiyonlarından birisi olan üretken yapay zekâ, algoritmalar ve makine öğrenmesi aracılığıyla yeni içerikler (müzik, resim, metin gibi) üretmeye odaklıdır. Bu sistemin çalışması için önce kullanıcı girdilerinin sisteme yüklenmesi veya çeşitli komutlar verilerek yönlendirmeler yapılması gerekmektedir. Bunun ardından da makine tarafından büyük ölçekli algoritmik verilerin analizinin sonucu olan çıktılar oluşturulmaktadır. Söz konusu teknolojik akış, insanı düşünmekten uzaklaştırıp makineye komut/girdi vererek düşünce analizi yaptırmaktadır. Örneğin bir dilden başka bir dile çeviri yapılmasıyla ortaya çıkan fikrî ürünler, 5846 sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu (FSEK)’nda sayılan koşulları sağlaması durumunda çeviri eser olarak korunmaktadır. Burada belirttiğimiz çeviri, çeviren kişinin dil ve çeviri becerileriyle ortaya çıkmaktadır. Bu becerilerin (FSEK de aranan diğer koşullarla birlikte) insana özgü hususiyetleri barındırmasıyla telif koruması söz konusu olabilecektir. Üretken yapay zekâ ile makineye yüklenen önceki eserin verilen komuta karşılık gelen dildeki yansıması makine çıktısı olabilmektedir. Bu noktada ortaya çıkan ürün, kullanılan yapay zekânın büyük ölçekli algoritmik verilerin analiziyle ortaya çıkardığı bir çeşit istatistiksel veri niteliğindedir. Dolayısıyla da ortada herhangi bir hususiyet veya yaratıcılıktan söz edilebilecek bir durum kalmamaktadır. Çünkü FSEK kapsamında eser kavramı; “*Sahibinin hususiyetini taşıyan ve ilim ve edebiyat, musiki, güzel sanatlar veya sinema eserleri olarak sayılan her nevi fikir ve sanat mahsullerini*”, eser sahibi kavramı ise; “*eseri meydana getiren kişiyi*” ifade etmektedir. Çeviri esere ilişkin olarak verdiğimiz örneklerin bir resim yapılmasında, bir buluş oluşturulmasında, herhangi bir ürünün tasarlanmasında vb. noktalarda karşımıza çıkması kaçınılmazdır. Bu, yapay zekânın giderek yaygınlaşmasından kaynaklanmaktadır. Bildiride, verilen örneklerde belirtilen işleyiş de dikkate alındığında fikri ürünlerin ne kadar yaratıcılık içerdiği, yaratanının kim olduğu, ürün üzerinde hak sahipliği kurulup kurulamayacağı, kurulacaksa kimin hak sahibi olacağı gibi hukuki sorular hakkında farkındalık oluşturulmaya çalışılacaktır. FSEK kapsamındaki eser sahipliğine ilişkin kavramdaki “kişi” ibaresi, 1951 yılında Kanun’un kabulünde “gerçek

* Dr. Öğr. Üyesi, Ankara Bilim Üniversitesi Hukuk Fakültesi, Ticaret Hukuku Anabilim, ORCID no: 0000-0003-3956-7031 / E-posta: zeynep.bahadir@ankarabilim.edu.tr

kişi” olarak belirtilmekteydi. Kanun’da 2004 yılında yapılan değişiklik ile “gerçek” ibaresi metinden çıkarılarak sahiplik, “kişi” kavramı üzerinden ifade edilmiştir. Hukukta kişiler, gerçek ve tüzel kişiler olarak gruplandırılmaktadır. Yapay zekâya yüklenen verilerle ürettirilen düşüncelerin kime ait olacağı önemli bir hukuki meseledir. Yapay zekânın hukuktaki kişi kavramları ile hiçbir ilgisi bulunmamaktadır. Dolayısıyla yapay zekânın ürettiği düşüncelerin yapay zekâya ait olması mümkün değildir. Yaratımın tamamen makineye bırakıldığı süreçte yapay zekânın hukuki açıdan kişiliğinin bulunmaması nedeniyle veri yüklemesi yapan kişilerin hak sahipliği iddialarıyla karşılaşmaktadır. Makine çevirisini, yapay zekânın oluşturduğu buluşları sahiplenen kişiler bunlara örnektir. Bildiride makinelerin analizleriyle ortaya çıkan düşüncelerin ne kadar yaratıcılık içerdiği tartışılacaktır. Bu tartışmada disiplinler arası bakış açısıyla “*yaratıcı düşüncenin halen yaşadığından ne kadar söz edilebilecektir?*” sorusuna cevap aranacaktır. Yapay zekânın ürettiklerinden esinlenerek ortaya konulan düşünceler ne kadar kıymetlidir? Ne kadar korunmalıdır? ... Bu sorular ve daha fazlası “yaratıcı düşüncenin otopsi”nin bulgularını ortaya çıkaracaktır. Makinelerin düşünmeye ve fikir üretmeye başladığı bir çağda yaratıcı düşüncenin ölüm sebebi hakkında gerek bildiride gerek katılımcıların veya okuyucuların zihinlerinde oluşacak sorular ve cevaplarla yaratıcı düşünceye eleştirel bir bakış açısı getirilmesi hedeflenmektedir.

Anahtar Sözcükler: Yaratıcı düşünce, yapay zekâ, esinlenme serbestisi, eleştirel bakış açısı.

AUTOPSY OF CREATIVE THOUGHT

Zeynep BAHADIR DALKIRAN*

Abstract

Creativity is, in a way, the result of human beings emulating God. This act, which manifests itself especially in artistic and intellectual fields, can be characterized as a process or result of production that flows from the inside out. The products that are the result of this process are called intellectual products. With the emergence of intellectual products, there is also a need for their protection. This need is met by intellectual property law. Intellectual property law regulates the scope and conditions of protection of copyrights and industrial property rights. Copyrights refer to works, while industrial property rights refer to industrialization or technological rights such as trademarks, patents, designs, breeder’s rights, etc. The most important dynamics of this branch of law are the novelty of the idea, its distinctiveness, and the fact that it contains the characteristics of its owner. While these intellectual products have been the forerunners of each other over time, they have also influenced each other. The aforementioned influence has led to the development of products that will facilitate the lives of human beings. The invention of the wheel is one of the most concrete examples of this. The products that followed this invention have contributed to easier or more comfortable lives since the early ages by utilizing the wheel etc. (e.g. wheelbarrow) The same influence also applies to scientific or artistic intellectual products. The paintings drawn on cave walls not only marked the future, but also pioneered many artistic movements. This interaction has taken its share from technology with the development of experiences over time. Since the second half of the 20th century, technology has been touching our lives with artificial intelligence. In the current century, the impact of artificial intelligence is becoming more widespread. Artificial intelligence is the computer science development of the concept of machine learning, which emerged in the 1950s with Alan Turing's question “*can machines think?*”. In the simplest terms, the functioning of artificial intelligence is based on machines imitating humans in terms of thinking. Borrowing the ability to think from humans, machines are able to analyze large-scale data they contain through algorithmic and iterative processes to produce thought

---

* Assistant Professor, Ankara Bilim University Faculty of Law, Department of Commercial Law, ORCID no: 0000-0003-3956-7031 / E-mail: zeynep.bahadir@ankarabilim.edu.tr

products. We encounter artificial intelligence in a wide variety of areas in our daily lives, such as language translations, navigation, health services, e-commerce applications. One of its versions, generative artificial intelligence, focuses on generating new content (such as music, images, text) through algorithms and machine learning. For this system to work, user inputs must first be uploaded to the system or various commands must be given. The machine then generates outputs that are the result of analyzing large-scale algorithmic data. This technological flow takes people away from thinking and makes them analyze their thoughts by giving commands/input to the machine. For example, intellectual products resulting from translation from one language into another are protected as translation works if they meet the conditions listed in the Law on Intellectual and Artistic Works (the “LIAW”) numbered 5846. The translation mentioned here is the result of the language and translation skills of the translator. If these skills (together with the other conditions required by the “LIAW”) contain human-specific characteristics, copyright protection may be in question. This technological flow takes people away from thinking and makes them analyze their thoughts by giving commands/input to the machine. For example, intellectual products resulting from translation from one language into another are protected as translation works if they meet the conditions listed in the Law on Intellectual and Artistic Works (the “LIAW”) numbered 5846. The translation mentioned here is the result of the language and translation skills of the translator. If these skills (together with the other conditions required by the “LIAW”) contain human-specific characteristics, copyright protection may be in place. With productive artificial intelligence, the reflection of the previous work uploaded to the machine in the language corresponding to the given command can be the machine output. At this point, the resulting product is a kind of statistical data generated by the artificial intelligence used through the analysis of large-scale algorithmic data. Therefore, there is no situation in which any specialty or creativity can be mentioned. Because the concept of work within the scope of the “LIAW” refers to “all kinds of intellectual and artistic products that bear the characteristics of their owner and are considered as works of science and literature, music, fine arts or cinema”, and the concept of author refers to “the person who created the work”. It is inevitable that the examples we have given regarding translated works will be encountered in the creation of a painting, an invention, the design of a product, and so on. This is due to the increasing prevalence of artificial intelligence. It is inevitable that the examples we have given regarding translated works will be encountered in the creation of a painting, an invention, the design of a product, and so on. This is due to the increasing prevalence of artificial intelligence. The term “person” in the concept of authorship within the scope of the “LIAW” was stated as “real person” when the Law was adopted in 1951. With the amendment made to the Law in 2004, the term “real” was removed from the text and ownership was expressed through the concept of “person”. In law, persons are categorized as natural and legal persons. Who owns the thoughts generated by the data uploaded to artificial intelligence is an important legal issue. Artificial intelligence has nothing to do with the concepts of person in law. Therefore, it is not possible for the thoughts produced by artificial intelligence to belong to artificial intelligence. In the process where the creation is left entirely to the machine, the artificial intelligence does not have a legal personality, and therefore, there are claims of right ownership by data uploaders. Examples include people who claim ownership of machine translation and inventions produced by artificial intelligence. The paper will discuss how much creativity is involved in the thoughts that emerge from the analysis of machines. In this discussion, from an interdisciplinary perspective, an answer will be sought to the question “to what extent can it be said that creative thinking is still alive?”. How valuable are ideas inspired by artificial intelligence? How much should they be protected? ... These questions and more will reveal the findings of the “autopsy of creative thinking”. It is aimed to bring a critical perspective to creative thinking with the questions and answers that will be formed in the minds of the participants or readers about the cause of the death of creative thinking in an age where machines start to think and produce ideas.

Keywords: Creative thinking, artificial intelligence, freedom of inspiration, critical perspective.

DİJİTAL KAPİTALİZM BAĞLAMINDA PERFORMANS ÖZNESİ: BYUNG CHUL HAN PERSPEKTİFİNDEN BİR İNCELEME

Figen HAZNEDAROĞLU*

Özet

İnsanlığın topluluklar halinde yaşamaya başlamasıyla beraber değişik ekonomik ve siyasi yapılanmalarla kendini gösteren iktidar biçimleri ve bireyin bu iktidar biçimleri karşısındaki konumlanışı, toplumsal düzeni oluşturan en yalın kurgudur. Köle, işçi, itaatkâr özne, performans öznesi gibi çeşitli adlandırmalar altında birey, içinde yaşadığı sistemin bir parçası olma, sistemin devamının onaylayıcı ve destekleyici olma rolünü daimî olarak taşımış, bu anlayışın reddi, toplumdan dışlanma, cezalandırma ve ötekileştirme olarak gerçekleşmiştir. Yeni keşif ve buluşlar, teknolojik gelişmeler, toplumun algılayış ve yaşayış biçimlerini güncellemekte, yeni yaşam tarzları da yeni iktidar ve iktidara tabi olma bağlantıları geliştirmektedir. Bu çalışmanın kapsamı, dijital kapitalizmde iktidar, gözetim ve birey ilişkilerini, Güney Koreli yazar ve kültür kuramcısı Han'ın performans öznesi kavramı, şeffaflık ve olumluluk toplumu kavramları ekseninde tartışmaktadır. Çalışma, nitel araştırma yöntemlerinden biri olan literatür taraması tekniği kullanılarak yapılmış, literatür taramasıyla elde edilen veriler, betimsel analiz yöntemiyle incelenmiştir. Bireylerin karşı karşıya olduğu dijital iktidar ve sömürü mekanizmalarının analizi ve dijital teknoloji ve ağlara dayanan bu yeni kapitalizm türü ile birey ilişkisinin incelenmesi, dijital çağın bireylerinin zihin ve algılarının yönetildiği sistemin derinlemesine anlaşılması için önemlidir. Bu çalışmanın amacı, dijital kapitalizmin iktidar ve gözetim paradigmasının, bu yeni iktidar türünün tahakkümündeki bireyler üzerindeki etkilerini, Han'ın şeffaflık ve olumluluk toplumu kavramları bağlamında tartışmaya açarak, dijital iktidar ve gözetimine karşı duruş olarak geliştirilebilecek çözüm önerileri ortaya koymaktır. Çalışmanın ilk kısmında dijital kapitalizm öncesi iktidar ve gözetim paradigması, Foucault'nun disiplin toplumunun itaatkâr öznesi ve biyo-iktidar kavramları aktarılmış, sonrasında dijital kapitalizmin iktidar ve gözetim paradigması, Han'ın psikopolitika kavramı, olumluluk ve şeffaflık toplumu bağlamında, performans öznesi üzerinden ele alınmıştır. Dijital kapitalizmde akıllı iktidarın tahakküm aracı, özgürlük sunmak ve bağımlılık yaratmaktır. Performans öznesi, sürekli performans beklentisi altında ve kendini sürekli olarak verimli, mutlu ve başarılı gösterme çabası içindedir. Dijital kapitalizmin yeni gözetim paradigmasında, sosyal medya gibi platformlar, bireyin varlığını sergileme ve olumlanma ihtiyacını tatmin etme amacıyla kullanılır. Han'a göre neoliberalizm, özgürlüğü etkili bir şekilde sömüren, zekice tasarlanmış bir sistemdir. Sistemin etkinliği, özgürlüğün çeşitli pratik ve ifade biçimlerini, örneğin heyecan, oyun ve iletişim, sömürerek sağlar. Özgürlüğün kendisinin sömürülmesi, neoliberal iktidarın en güçlü hüküm sürme tekniğidir. Performans öznesi, kendisinin hem kölesi, hem sömürenidir. Sürekli olarak başarı ve mükemmeliyet beklentisi altında olan atomize bireyler, bu yüksek standartlara ulaşamamanın getirdiği duygusal zorlamalarla baş etmekte zorlanarak, içinden geçtikleri dijital kapitalizmin tahakküm süreçlerine depresyon, bunalım, anksiyete, panik atak, nevroz, tükenmişlik sendromu gibi psikolojik rahatsızlıklar ile tepki geliştirebilmektedirler. Han, neoliberal baskılara ve sürekli gözetlenmeye karşı duruş olarak iletişimi kesme ve sistemin dışında kalma yöntemini önerir. Bu önerinin, bireyin içsel denge ve özgünlük arayışında ve dijital tahakkümün toksik etkilerinden arınmada önemli bir adım olabileceği düşünülmektedir. Bu nedenle, dijital kapitalizmin birey üzerindeki etkilerini anlamak ve bu etkileri azaltacak yöntemler geliştirmek, bireyin gerçek anlamda özgürlük ve biricikliğini koruyacak önlemler almak, ruh sağlığını destekleyecek politikalar ve toplumsal düzenlemeler yapmak gereklidir. Sonuç olarak çalışma, “performans öznesi” olma zorlamasının olumsuz etkilerini vurgulayarak, bu konuda politik ve toplumsal düzenlemelerin gerekliliğine, bireyin kendisinin de bilinç düzeyi ve sosyal medya okuryazarlığı imkân verdiği ölçüde, rasyonel bir özne olarak gönüllü katılım gösterdiği dijital ağlara kendini koruyacak mesafede kalabileceğine işaret eder. Toplumun atomize bireylerin toplamından oluşması ve birey bazında görünür olan tespitlerin, gelecekte hasta ve çarpık bir toplum yaratabileceğinden yola çıkarak, dijital kapitalizm bağlamında

* Doktora Öğrencisi, Maltepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İletişim Bilimleri Doktora Programı, ORCID No: 0000-0002-5763-857X / E-posta: figenzan@gmail.com

performans öznesinin, Han perspektifinden teorik bir tartışma ile değerlendirmesinin, günümüz toplumunu anlamlandırma ve gelecek için bir bilinç oluşturma adına değerli olduğu düşünülmektedir.

Anahtar Sözcükler: Dijital kapitalizm, gözetim, şeffaflık toplumu, olumluluk toplumu, performans öznesi.

THE PERFORMANCE SUBJECT INDIVIDUAL IN THE CONTEXT OF DIGITAL CAPITALISM: AN ANALYSIS FROM THE PERSPECTIVE OF BYUNG CHUL HAN

Figen HAZNEDAROĞLU*

Abstract

The forms of power that have manifested themselves in various economic and political structures since humanity began to live in communities and the positioning of the individual in the face of these forms of power is the simplest fiction that constitutes the social order. Under various names such as slave, worker, obedient subject, performance subject, the individual has always carried the role of being a part of the system in which he/she lives, of being approving and supportive of the continuation of the system, and the rejection of this understanding has been realised as exclusion from society, punishment and marginalisation. New discoveries and inventions, technological developments update the way society perceives and lives, and new lifestyles develop new connections of power and subordination to power. The scope of this study is to discuss the relations of power, surveillance and the individual in digital capitalism on the axis of South Korean writer and cultural theorist Han's concept of the performance subject, transparency and the society of positivity. The study was conducted using the literature review technique, which is one of the qualitative research methods, and the data obtained from the literature review were analysed by descriptive analysis method. Analysing the mechanisms of digital power and exploitation that individuals face and examining the relationship between this new type of capitalism based on digital technology and networks and the individual is important for a deep understanding of the system in which the minds and perceptions of the individuals of the digital age are managed. The aim of this study is to discuss the effects of the power and surveillance paradigm of digital capitalism on the individuals under the domination of this new type of power in the context of Han's concepts of transparency and positivity society, and to put forward solutions that can be developed as a stance against digital power and surveillance. In the first part of the study, the paradigm of power and surveillance before digital capitalism, Foucault's concepts of the obedient subject of the disciplinary society and biopower are presented, and then the paradigm of power and surveillance of digital capitalism is discussed through the performance subject in the context of Han's concept of psychopolitics, positivity and transparency society. In digital capitalism, the instrument of domination of intelligent power is to offer freedom and create addiction. The performance subject is under the expectation of constant performance and is in a constant effort to make himself/herself look efficient, happy and successful. In the new surveillance paradigm of digital capitalism, platforms such as social media are used to display the individual's existence and satisfy the need for affirmation. According to Han, neoliberalism is a cleverly designed system that effectively exploits freedom. The effectiveness of the system is ensured by exploiting various forms of practice and expression of freedom, such as excitement, play and communication. The exploitation of freedom itself is the most powerful technique of neoliberal power. The performance subject is both slave and exploiter of itself. Atomised individuals, who are constantly under the expectation of success and perfection, find it difficult to cope with the emotional strain of not reaching these high standards, and may react to the domination

---

* PhD Candidate, Maltepe University, Institute of Social Sciences, Communication Sciences PhD Program, ORCID No: 0000-0002-5763-857X / E-mail: figenzan@gmail.com

processes of digital capitalism with psychological disorders such as depression, depression, anxiety, panic attacks, neurosis, burnout syndrome. Han proposes the method of cutting off communication and staying out of the system as a stance against neoliberal oppression and constant surveillance. It is thought that this suggestion can be an important step in the individual's search for inner balance and authenticity and in cleansing from the toxic effects of digital domination. Therefore, it is necessary to understand the effects of digital capitalism on the individual and to develop methods to reduce these effects, to take measures to protect the individual's freedom and uniqueness in the real sense, to make policies and social arrangements to support mental health. As a result, the study emphasises the negative effects of the compulsion to be a "performance subject" and points to the necessity of political and social regulations in this regard, and that the individual himself, to the extent that his level of consciousness and social media literacy allows, can remain at a distance to protect himself from digital networks in which he voluntarily participates as a rational subject. Based on the fact that society consists of the sum of atomised individuals and the determinations that are visible on an individual basis may create a sick and distorted society in the future, it is thought that the evaluation of the performance subject in the context of digital capitalism with a theoretical discussion from the perspective of Han is valuable for making sense of today's society and creating a consciousness for the future.

Keywords: Digital capitalism, surveillance, transparency society, affirmative society, performance subject.

SİMÜLAKRIN CAZİBESİ VE MODERN TOPLUMUN ÖZGÜNLÜK REVİZYONU: E-GERİLLA PAZARLAMA UYGULAMALARI

Gamze SATAR ŞENEL* & Hikmet TOSYALI**

Özet

Jean Baudrillard'ın simülakr kavramı üzerine derinlemesine yaptığı çalışmalar, modern toplumun karşı karşıya olduğu zorlukların ve tehlikelerin anlaşılmasına önemli bir bakış açısı sunar. Baudrillard, teknolojinin ilerlemesiyle birlikte, gerçeklik ile sanal arasındaki sınırların giderek bulanıklaştığını ve bu durumun bizi gerçek olmayan bir “gerçeklik” algısına sürüklediğini öne sürmektedir. Simülakr, gerçekliğin kopyalarını öylesine bir ustalıkla yaratır ki, bu yaratımların gerçek olup olmadığını sorgulamak giderek zorlaşır. CGI (Computer Generated Imagery: Bilgisayarla Üretilen Görselleştirme) teknolojisiyle üretilen görüntüler, bu simülasyonun en belirgin örneklerinden biridir. Gerçeklikle kurgunun bu kadar iç içe geçtiği bir noktada, “gerçek” olgusunun tanımı bile değişime uğrar. Gerçekle birebir benzerlik gösteren sanal görüntüler, insanların neyin gerçek neyin sahte olduğunu ayırt etmekte zorlanmasına neden olur. Bu, özellikle sosyal medya gibi platformlarda yayılan görsellerle daha da karmaşık bir hâl alır. Gerçek ile sahtenin bu iç içe geçmiş dünyasında, özgünlük kavramı da sorgulanır hale gelmiştir. Özgünlük kavramı, hem bireysel kimlik ve ifade biçimleri hem de sanatsal ve kültürel üretimler açısından önem taşımaktadır. Geleneksel olarak özgünlük, iyi ve arzu edilir bir özellik olarak kabul edilirken, CGI ve simülakrın yaygınlaşmasıyla bu algı da değişmektedir. Eğer yaşamın büyük bir bölümü bu sanal yapılar içinde geçiyorsa, bireylerin deneyimlerinin özgünlüğü de bu durumdan etkilenir. Bireyler, artan drama ve yoğunluğa sahip bu “gelmiş” gerçekliklere maruz kaldıklarında, yaşamlarının özgünlüğü konusunda yeni bir paradigma ile karşı karşıya kaldığı söylenebilir. Pazarlama dünyası da bu değişimden nasibini almıştır. Geleneksel gerilla pazarlama yöntemleri, bir süredir e-gerilla pazarlama adı altında dijital ortama taşınarak, sosyal medya aracılığıyla geniş kitlelere ulaşan yaratıcı kampanyaların bir vitrini haline gelmiştir. Bu alandaki yenilikçilik, kitlelerin dikkatini çekme ve marka bilinirliğini artırma konusunda önemli başarılar elde etmiştir. Ancak, bu süreçte ortaya çıkan kafa karışıklığı, Baudrillard'ın simülakr kavramının pratikteki somut bir yansımasıdır. Gerçeklikle kurgunun ayrımının giderek zorlaştığı bu ortamda, tüketicilerin neye inanacaklarını bilmeleri zorlaşır. Bu yeni nesil gerilla pazarlama deneyiminin, yaratıcılığın sınırlarını zorlayarak dikkat çekici kampanyalar ürettiği yadsınamaz bir gerçek. Ancak eğer bir deneyim, tamamen yapay bir ortamda gerçekleşiyorsa, bu deneyimin özgünlüğü sorgulanabilir mi? Teknolojiye paralel olarak gelişen yöntemler, özgünlük algımızı da değiştirmektedir. Bu çalışma, Jean Baudrillard'ın simülasyon teorisini merkeze alarak, teknolojinin hızla ilerlemesiyle birlikte ortaya çıkan yeni gerçeklik algısını ve bu algının özgünlük üzerindeki etkilerini, e-gerilla pazarlama uygulamaları üzerinden ele almaya amaçlamaktadır. Ayrıca mevcut çalışma, teknolojiyle paralel olarak sadece dış dünyanın değil, iç dünyamızın da nasıl şekillendiği konusunda bizi düşünmeye zorlayacak bir tartışmadır. Bu doğrultuda, çalışmanın ilk bölümünde konuyla ilgili kavramsal çerçeve oluşturulmuştur. Sonraki bölümde ise amaçlı örnekleme yöntemiyle seçilen CGI reklamlar ve sosyal medya kullanıcılarının bu reklamlara ilişkin yorumları betimsel analiz ile incelenmiştir. Baudrillard'ın simülasyon teorisine göre gerçeklik üç aşamalı bir süreçten geçtikten sonra hipergerçekliğe ulaşmaktadır. Mevcut çalışmanın örneklemini oluşturan reklamlar, Baudrillard'ın bu çerçevesine göre betimlenerek yorumlanmıştır. Ardından, gerçek ve temsil arasındaki geleneksel bağın kopuşu ve gerçeğin yerini alan hipergerçekliğin izleyici deneyimini nasıl şekillendirdiği kullanıcı yorumlarıyla ortaya konmuştur. Elde edilen bulgular, CGI reklamların gerçeklik ile kurgu arasındaki çizgiyi bulanıklaştırdığını ve izleyicinin gerçeklik algısını bozarak toplumsal bağlamda anlam kaybına yol açtığını göstermektedir. Bu süreçte, izleyicinin dünya anlayışı, değerleri ve beklentileri yeniden şekillenirken bireysel deneyimi, dolayısıyla özgünlük anlayışı da değişmektedir. Sonuç olarak, CGI içeriklerin yaygınlaşması

* Doktora öğrencisi, Maltepe Üniversitesi, Halkla İlişkiler ve Reklamcılık Doktora Programı, Türkiye, ORCID No: 0000-0001-9297-7027 / E-posta: gamzesatar@gmail.com

** Doç. Dr., Maltepe Üniversitesi, İletişim Fakültesi, Türkiye, ORCID No: 0000-0002-9639-5072 / E-posta: tosyali.hikmet@gmail.com

gerçeklik ve kurgunun iç içe geçtiği bir dünyada bizi özgünlük kavramını yeniden değerlendirmeye zorlamaktadır.

Anahtar Sözcükler: Jean Baudrillard, simülakr, simülasyon, e-gerilla pazarlama, özgünlük, CGI.

ATTRACTION OF SIMULACRA AND THE AUTHENTICITY REVISION OF MODERN SOCIETY: E-GUERRILLA MARKETING APPLICATIONS

Gamze SATAR ŞENEL* & Hikmet TOSYALI**

Abstract

Jean Baudrillard's studies on simulacra suggest a vital perspective to understand modern society's challenges and dangers. Baudrillard argues that with the advancement of technology, the boundaries between reality and the virtual become increasingly blurred, leading us to an unreal perception of "reality." Simulacra create copies of reality with such mastery that it becomes increasingly difficult to question whether those creations are real. Images produced with computer-generated imagery (CGI) technology are one of the most prominent examples of that simulation. The definition of "real" changes when reality and fiction are so intertwined. Virtual images that are precisely similar to reality would lead people to have difficulty distinguishing what is (un)real. That becomes even more complicated, especially with images on social media platforms. In this intertwined world of real and unreal, originality has become questionable. The concept of authenticity is essential for individual identity, forms of expression, and artistic and cultural productions. While authenticity has traditionally been considered a good and desirable trait, this perception is changing through the proliferation of CGI and simulacra. If a large part of life is spent within such virtual structures, this situation could also affect the authenticity of individuals' experiences. When individuals are exposed to these "enhanced" realities of increased drama and intensity, it can be said that they are faced with a new paradigm regarding the authenticity of their lives. The marketing world has also had its share of this change. Traditional guerrilla marketing methods have been moved to the digital environment under the name of e-guerrilla marketing for a while and have become a showcase of creative campaigns reaching large audiences through social media. Innovation in this field has achieved significant success in attracting the attention of the masses and increasing brand awareness. However, the confusion in this process is a concrete reflection of Baudrillard's concept of simulacra in practice. In this environment where it becomes increasingly difficult to distinguish reality from fiction, it becomes difficult for consumers to know what to believe. Undeniably, this new generation of guerrilla marketing experience produces remarkable campaigns by pushing the limits of creativity. However, if an experience takes place in a completely artificial environment, can the authenticity of this experience be questioned? Methods developing in parallel with technology also change our perception of authenticity. This study aims to discuss the new perception of reality that emerges with the rapid advancement of technology and the effects of this perception on authenticity, focusing on Jean Baudrillard's simulation theory through e-guerrilla marketing practices. In addition, the current study is a discussion that would encourage thinking about how the external world and our inner world are shaped in parallel with technology. Accordingly, a conceptual framework on the subject was created in the first part of the study. In the next section, CGI advertisements selected by purposive sampling method and social media users' comments about those advertisements were examined via descriptive analysis. According to Baudrillard's simulation theory, reality reaches hyperreality after a three-stage process. The advertisements that constitute the current study's sample were described and interpreted based on Baudrillard's framework. Then, the break in the traditional

---

* PhD Candidate, Maltepe University, Public Relations and Advertising PhD Program, Türkiye, ORCID No: 0000-0001-9297-7027 / E-mail: gamzesatar@gmail.com

** Assoc. Dr., Maltepe University, Communication Faculty, Türkiye, ORCID No: 0000-0002-9639-5072 / E-mail: tosyali.hikmet@gmail.com

bond between reality and representation and how the hyperreality that replaces reality could shape the audience experience is revealed through user comments. The findings show that CGI advertisements blur the line between reality and fiction and distort the audience's perception of reality, leading to a loss of meaning in the social context. In this process, while the audience's understanding of the world, values, and expectations are reshaped, individual experience and their sense of authenticity also changes. As a result, the proliferation of CGI content forces us to re-evaluate the concept of authenticity in a world where reality and fiction are intertwined.

Keywords: Jean Baudrillard, simulacra, simulation, e-guerrilla marketing, authenticity, CGI.

BİR İHLAL BİÇİMİ OLARAK DİJİTAL OYUNLARIN OYUNSUZLAŞTIRILMASI

Yavuz DEMİRBAŞ*

Özet

Bu çalışmada; iletişim, oyun çalışmaları ve oyunlaştırma literatüründeki çalışmalar doğrultusunda kavramsal bir araç olarak *oyunsuzlaştırma* kavramı bir ihlal biçimi olarak tanımlanıp geliştirilerek farklı anlamları, olası türleri ve kavramın ilerideki çalışmalar için sunduğu açıklayıcı kullanım olanakları üzerinde durulacaktır. Oyunsuzlaştırma kavramı ve dijital oyunlara uygulanması iletişim, oyun çalışmaları ve oyunlaştırma literatürü gibi birkaç alanı kesken bir literatür taramasını gerekli kılmıştır. Gerek oyun çalışmaları açısından gerekse de oyunlaştırma uygulamalarının temel alması bakımından oyun tasarımı öğelerinin ve bu öğeleri içeren somut oyun örneklerinin araştırmacı tarafından biliniyor olması önem taşımaktadır. Özellikle yapılan geçmiş çalışmaların *oyunayarak analiz* (Aarseth, 2003) birikimi bu noktada ilgili örneklerin tespit edilmesinde kolaylaştırıcı olmuştur. İletişim ve oyun çalışmaları literatüründe yer alan daha önceki çalışmalarda *oyunlaştırma* kavramı ve oyunlaştırmanın tersine işleyen bir süreç veya uygulama olarak niteliği üzerinde eleştirel olarak durulmuştur. Oyunlaştırma, oyun olmayan ortamlara oyun öğelerinin aktarılması (Deterding vd., 2011) olarak tanımlanmaktadır. Oyunlaştırma uygulamalarında ve oyunlaştırma literatüründe oyun tasarımı öğelerinin, özellikle de dijital oyunlardan alınanların, oyun olmayan süreç ve ortamlara aktarılması ile kullanıcıların motive edilebileceği (Werbach vd., 2012) iddia edilmektedir. Öte yandan bu olumlu ve idealize edilmiş anlamına zıt olarak, oyun olmayan ortam ve süreçlerin oyun anlatılarına ait öğeler ile mistifikasyonu ve anlamlarının bulanıklaştırılması veya oyun olmayan süreçlerin *oyun mekanikleri* ile daha da az oyunsu olacak şekilde yeniden düzenlenmesi olarak gerçekleşeceğini savunan eleştirel tanımları da bulunmaktadır (Mosca 2012; Bogost, 2013; Demirbaş, 2014 ve 2022b). Deterding vd. (2011) oyun yapımı ve oyunlaştırmayı birbirinden ayırmaktadır. Oyunlaştırma oyun olmayan ortamlara yöneliktir. Oyunların oyunlaştırılmasından bahsetmek ise zaten oyun yapımının kendisi olacağından ona göre oyunlaştırma sayılmayacaktır. Öte yandan oyunlaştırmayı tersine işleyen bir uygulama, bir *oyunsuzlaştırma* biçimi (Mosca, 2012; Demirbaş, 2014 ve 2022b) olarak tanımladığımızda, oyunların da oyunsuzlaştırılmasından da bahsetme imkânı ortaya çıkmaktadır. En sık rastlanan oyunlaştırma uygulamaları, *puanlaştırma* (Mosca, 2012) olarak da isimlendirilen, var olan yapıların puanlar, lider tabloları, kazanımlar, ödevler, görevler ve ödüllerle donatılmasıdır. Ancak halihazırda var olan bir oyunu bu dışsal mükafatlar ve ilişkili yapısal öğelerle yeniden donatmak oyunun içsel değerine ve oyuncu deneyimine olumsuz yönde etki edebilir ve ele alınan oyunun oyunsuzlaştırılması olarak gerçekleşebilir. Bu bağlamda özellikle Steam ve Epic Store gibi dijital oyun platformlarına dahil edilen oyunların platforma uygun olacak şekilde oyun(suz)laştırılmasının etkileri incelenmeye değer ilk örnek kümesidir. Oyunların puanlaştırılarak oyunsuzlaştırılması kavramın dar bir tanımı olacaktır. Öte yandan oyunlaştırma hayatın çalışma yaşamı, şehir, mekân, sosyal etkileşimler, ekonomi gibi alanlarının ve süreçlerinin bütüncül olarak oyunlaştırılması (Mcgonigal, 2011) olarak da tanımlanabilmektedir. Bu düşüncenin tersine bir yansıması olarak, oyunsuzlaştırmayı dijital oyun alanlarının, genel olarak oyunların ve en geniş anlamıyla oyunsuluğun ihlalinin içerecek şekilde daha geniş çerçevede tanımlamak da mümkündür. Bu haliyle oyunsuzlaştırma, oyunlar çevresinde gerçekleşen farklı *ihlal* biçimleri (Demirbaş, 2022a) bağlamında ele alınabilir. Oyun alanlarının, oyuncu deneyiminin yok edilmesine yol açan; tasarımcı, oyun endüstrisi veya farklı kurumların dahil olabildiği bir ihlal olarak tanımlanabilir. Oyunsuzlaştırmanın bu geniş haline örnek kategorisi olarak; var olan oyunların *mikro ödemeler* (microtransactions) sistemine geçmesi veya oyun ekonomisinin gerçek ekonomilerle bağlanmasına yol açan *gerçek para ticaretiyle* (RMT: Real Money Trade) oyuncu ile oyun ilişkisine (oyunsal sözleşmeye) ve oyuncular arası ilişkilere karşı gerçekleşen ihlaller verilebilir.

Anahtar Sözcükler: Oyunsuzlaştırma, oyunlaştırma, dijital oyunlar, ihlal.

* Doç. Dr., Marmara Üniversitesi, Radyo TV Sinema, Türkiye, ORCID No: 0000-0003-2424-7203 / E-posta: yavuz.demirbas@marmara.edu.tr

DEGAMIFICATION OF DIGITAL GAMES AS A FORM OF TRANSGRESSION

Yavuz DEMİRBAŞ*

Abstract

In this study, following previous studies in media studies, game studies and gamification literature, the concept of *degamification* will be developed as a conceptual tool by defining it as a form of *transgression* and exploring its different meanings, possible types, and explanatory usage possibilities for future studies. The concept of degamification and its application to digital games necessitated a literature review that cuts across several fields such as communication, game studies and gamification literature. In terms of both game studies and gamification practices, it is important for the researcher to be familiar with game design elements and concrete game examples that include these elements. In particular, the accumulation of playful analysis (Aarseth, 2003) of past studies has facilitated the identification of relevant examples at this point. Previous studies in the literature of media studies and game studies have critically examined the concept of gamification and its nature as a process or application that operates in contrast to its proclaimed functionalities. Gamification is defined as the use of game design elements in non-game contexts (Deterding et al., 2011). It is claimed in gamification literature and in applications that the elements of game design, especially those derived from digital games, can motivate users when transferred to non-game processes and environments (Werbach and Hunter, 2012). However, contrary to this positive and idealized meaning, there are also critical definitions asserting that gamification in reality can act in opposite direction, so that non-game environments and processes can be degamified by mystification using game narratives, by blurring concrete meanings of things involved, or the reorganization of non-game processes with game mechanics which make them less playful (Mosca 2012; Bogost, 2013; Demirbaş, 2014 and 2022b). Deterding et al. (2011) make a distinction between game development and gamification applications. Gamification is directed towards non-game environments. In this sense “gamifying games” would not be considered gamification because it is already the game development itself. On the other hand, if we define “gamification” as a form which acts as degamification (Mosca, 2012; Demirbaş, 2014 and 2022b), it becomes possible to talk about the degamification of games. The most common type of gamification can be called as *pointsification* (Mosca, 2012), which involves equipping existing applications, structures and processes with scores, leaderboards, achievements, tasks, and rewards. However, in the context of gamification of games, retrofitting an existing game with these external rewards and associated structural elements can negatively impact the game's intrinsic value, rewards, and player experience, resulting in the degamification of the game. In this context, the effects of developing and adapting digital games to gamified digital platforms such as Steam and Epic Store are worth examining. Degamification of games by pointsification can be seen as a narrow definition of degamification. On the other hand, gamification can be defined as a more holistic transformation of life, labour, city, public and private places, social interactions, and processes (Mcgonigal, 2011). As a reflection of this idea, it is also possible to define de-gamification in a broader sense that includes the transgression of digital gaming environments, games in general, and playfulness. In this sense, degamification can be considered in the context of forms of transgression which occur in and around games (Demirbaş, 2022a). It can be defined as a transgression that leads to the destruction of gaming spaces, in which the designer, gaming industry, or different institutions can be involved. One exemplary category of this broader degamification includes transgressions such as the transitions of already existing digital games to microtransaction models or the violation of game-player relationship (ludic contract) through real-money trading (RMT), which links the virtual economies of games to real world economies.

Keywords: Degamification, gamification, digital games, transgression

---

* Assoc. Dr., Marmara University, Radio TV Cinema, Türkiye, ORCID No: 0000-0003-2424-7203 / E-mail: yavuz.demirbas@marmara.edu.tr

TOPLUMSAL DEĞİŞİM VE DİJİTALLEŞME SÜRECİNDE DENEYİM ALANI OLARAK KAMUSAL ALANLARIN DÖNÜŞÜMÜ

Nevra Alkım AKDEMİR*

Özet

Çalışmada toplumsal değişim sürecinde dijitalleşen kamusal alan, deneyim alanı olma işlevini nasıl gerçekleştirecek ve dijitalleşme süreci kamusal alanı nasıl etkiler sorularına cevap aranacaktır. Kentsel kamusal mekân, kent bütününde gösteri ve performans alanıdır, gerçekliğin test edildiği mekandır, farklılığın ve kimliğin keşfidir, bireyin kendisinin ve diğerlerinin farkındalığını ve sosyal ilişkiler kurmasını sağlayan alanlardır. Bir anlamda çok yönlü doğruların bulunduğu ve farklı düşüncelerin adapte edildiği alanlardır (Nalbant, 2016). Sanayi devrimiyle tüm dünyada hâkim olmaya başlayan ekonomik gelişme ve faaliyetlere yönelik yaklaşımlar ve bilgi teknolojilerinin gelişimiyle ortaya çıkan yeni dünya düzeni ve eğilimler, günümüz kentlerinde yaşam ortamlarının geleceğini tehdit eder durumdadır. Kentsel kamusal mekânlar hızlı değişim sürecine adapte olamamakta, giderek parçalanmakta, tüketilmekte ve ticarileşmektedir. Kentlerde fiziksel ve sosyal yapıda yaşanan bu hızlı değişim süreci sosyal ilişkilerde ve bireysel ilişkilerde de kopmaya, bireylerin çevreye yabancılaşmasına, kent ve kentli arasında var olması gereken anılara ve anlamlara dayalı ilişkinin yok olmasına neden olmaktadır. Yeni medya bir yandan bireyin özel alana hapsolarak daha da yalnızlaşmasını sağlarken, bir yandan da ona bir topluluğun üyesi olduğu (sahte özgürlük) hissini yaşatmaktadır. Yerinden hiç kalkmadan eylemde bulunduğunu düşünen birey anlık bir tatmin yaşamakta (hazzın biçimi gözetlemekten görünür olmaya dönüşmüş olsa da) ama hayatının geneline bunu uyarlayamamaktadır. Bu durum sokaktaki kamu alanının neredeyse tamamen ortadan kalkmasında, ya da bütünüyle medya-dolayımı olmasında önemli bir rol oynamaktadır. Kamusal alan bireylerin eşitler olarak özgür biçimde katılabilecekleri, deneyimin ve eylemin mekânı olan, sistemde bir dönüşüm yaratma potansiyeli taşıyan alanlardır. Kamusal alanlar bir arada yaşama kültürünün geliştiği, insanların birbirine hoşgörülü davranışlarının üretildiği yerlerdir. Bu alanlarda birbirine yabancı olarak yer alan bireyler, anonim olarak ilişki kurarlar ve böylece bireyin gelişmesi için uygun ortamlar yaratır. Bu alanlarda toplumdaki sosyal statü farklılıkları önemini yitirir (Tekeli,2023). Yüzyüze, karşılaşma ya da sadece bir arada bulunma yoluyla bireyler “farklılıklarının farkındalığıyla” kamusal alanlarda ötekilerle iletişim kurar ve etkileşime girerler. Kamusal alan sadece kitlesel medya dediğimiz ortamlar aracılığıyla kurulmaz, gündelik etkileşim mekanları ve yaşam pratikleri içindeki çok sayıda karşılaşmanın, çeşitli ihtiyaçlar, çıkarlar, emek kapasiteleri ve motivasyonlara dayanan, belirli ortak yaşam kurma ve sürdürme alışkanlıkları, yatkınlıkları ve arayışlarını içeren iletişim biçimleri ve pratiklerinin ürünüdür (Özbek,2006). Hannah Arendt’in teorisinde eylem bizzat kamu alanını kuran etkinlik olması bağlamında kutsanan bir insan etkinliğidir. Konuşma, tartışma, belirli kararlar alma ancak kamu alanında gerçekleşebilen ve tam da bu kamu alanını oluşturan siyasal eylemlerdir. Günümüzde zamansal ve mekânsal belirlenimlerden kopan deneyim, dünyayı kaydederek ve onu görüntüler üzerinden yeniden üreterek var olma deneyimine dönüşmüştür. Varolmanın görünür olmak anlamına geldiği günümüzde neredeyse her şey “kurgu” niteliği taşımakta, bu da eylemi ortadan kaldırmaktadır. Oysa kamusal alanın farklılıkların yaşandığı, deneyimlendiği, herkesin kendi sesiyle varolabildiği çok-kültürlü, çok-sesli, çoğul bir mekân olduğu ya da olması gerektiği söylenebilir. Günümüzde yaratılan bu simülasyon dünyasından çıkış ancak eylemle mümkündür. Kamusal alanlar da eylemin ve deneyimin mekânı olarak en temel işlevi görürler. Bireyi bu sahte özgürlüklerle çevrelenmiş hapsoldüğü özel alanından çıkararak eylemin ve deneyimin esas merkezine, ötekilerle birlikte var olduğu yere, yaşamın sahnesine (kamusal alana) çekmek gerekmektedir. Çalışmaya konuya ilişkin literatür taraması yapılarak başlanmış olup halen devam etmekte olan doktora tez çalışmasının bir bölümünü içermektedir. Çalışmanın sonucunda, toplumsal değişim sürecinde kamusal alanı dijitalleşme çerçevesinde yeniden ele alarak kamusal alanın deneyim ve eylemin mekânı olarak anlaşılmasında; kentte bir araya gelmeyi sağlayacak yeni yaşam biçimlerine uygun, yaratıcı ve yenilikçi çözümlerin üretilmesi anlamında farkındalık sağlanması beklenmektedir. Bu çalışmada öncelikle kamusal

* Doktora Öğrencisi, Gazi Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Şehir ve Bölge Planlama Ana Bilim Dalı, Şehir ve Bölge Planlama Bölümü (Peyzaj Mimarı-Yüksek Şehir Plancısı) ORCID No: 0009-0005-0884-3138 / E-posta: nevralkim@hotmail.com

alanın nasıl bir dönüşüm geçirdiği konusu Habermas, Sennett ve Arendt gibi isimlerin kamusal alan söylemleri üzerinden değerlendirilecektir. Sonrasında dijitalleşme süreci ile birlikte yeni medyanın ve kitle iletişim araçlarının etkisiyle değişen toplumsal yapıyı kamusal alanlar üzerinden okumaya çalışacak, değişen/dönüşen kamusal alanının yeni biçimini (dijitalleşme süreci ile birlikte farklı kamusalılıkların oluşma ihtimallerini) ve bu sürecin deneyim alanı olarak kamusal alanı nasıl etkilediği ele alınacaktır.

Anahtar Sözcükler: kamusal alan, dijitalleşme, deneyim alanı, toplumsal değişim, yeni medya, gündelik yaşam.

TRANSFORMATION OF PUBLIC SPACES AS AREA OF EXPERIENCE IN THE PROCESS OF SOCIAL CHANGE AND DIGITALIZATION

Nevra Alkım AKDEMİR*

Abstract

In the study, answers will be sought to the questions of how the digitalized public space will function as a field of experience in the process of social change and how the digitalization process affects the public space. Urban public space is the area of show and performance throughout the city, the place where reality is tested, the discovery of difference and identity, the areas that enable the individual to become aware of himself/herself and others and establish social relations. In a sense, they are areas where multifaceted truths exist and different thoughts are adapted (Nalbant, 2016). Approaches to economic development and activities that began to dominate the world with the industrial revolution and the new world order and trends that emerged with the development of information technologies threaten the future of living environments in today's cities. Urban public spaces cannot adapt to the rapid change process and are increasingly fragmented, consumed and commercialized. This process of rapid change in the physical and social structure in cities causes a break in social and individual relationships, alienation of individuals from the environment, and the disappearance of the relationship based on memories and meanings that should exist between the city and its citizens. On the one hand, new media makes the individual become more isolated by being confined to his private space, and on the other hand, it gives him/her the feeling of being a member of a community (fake freedom). The individual who thinks that he/she acts without getting up experiences instant satisfaction (even though the form of pleasure has changed from observing to being visible), but he/she cannot adapt this to his/her general life. This situation plays an important role in the fact that the public space on the street almost completely disappears, or becomes completely media-mediated. Public spaces are areas where individuals can participate freely as equals, are places of experience and action, and have the potential to create a transformation in the system. Public spaces are places where the culture of living together develops and people's tolerant behavior towards each other is produced. Individuals who are strangers to each other in these areas establish relationships anonymously and thus create suitable environments for the development of the individual. In these areas, social status differences in society lose their importance (Tekeli,2023). Through face-to-face encounters or simply being together, individuals communicate and interact with others in public spaces "with the awareness of their differences." Publicness is not established only through the environments we call mass media, it is the product of numerous encounters within daily interaction spaces and life practices, communication styles and practices that are based on various needs, interests, labor capacities and motivations, and include certain habits, tendencies and pursuits of establishing and maintaining a common life (Özbek,2006). In

---

* PhD Student, Gazi University, Institute of Natural and Applied Sciences, Department of Urban and Regional Planning, Department of Urban and Regional Planning, (Landscape Architect, MSc Urban Planner) ORCID No: 0009-0005-0884-3138 / E-mail: nevralkim@hotmail.com

Hannah Arendt's theory, action is a human activity that is sanctified as the activity that establishes the public sphere. Speaking, debating, making certain decisions are political actions that can only take place in the public sphere and constitute exactly this public sphere. Exiting this simulation world created today is only possible through action. Public spaces also serve the most basic function as places of action and experience. It is necessary to take the individual out of his/her private space surrounded by these fake freedoms and draw him/her to the main center of action and experience, to the place where he/she exists with others, to the stage of life (public space). The study started with a literature review on the subject and includes a part of the ongoing doctoral thesis study. As a result of the study, by reconsidering the public space within the framework of digitalization in the process of social change, public space is understood as the place of experience and action; it is expected to raise awareness in terms of producing creative and innovative solutions suitable for new lifestyles that will enable people to come together in the city. In this study, first of all, the issue of how the public space has transformed will be evaluated through the public space discourses of figures such as Habermas, Sennett and Arendt. Afterwards, we will try to read the social structure that has changed with the influence of new media and mass media along with the digitalization process through public spaces, and the new form of the changing/transforming public space (the possibilities of the formation of different publics with the digitalization process) and how this process affects the public space as a field of experience will be discussed.

Keywords: public space, digitalization, field of experience, social change, new media, daily life.

PORNO ENDÜSTRİSİNE ALTERNATİF BİR DİJİTAL MECRA OLARAK ONLYFANS PLATFORMUNUN SOSYAL BİLİMSEL İNCELEMESİ

Gazel HAN*

Özet

Günümüzde teknolojilerinin gelişmesiyle geleneksel üretim araçlarının yerini dijital araçlar almıştır. Değişen araçlar hem içeriğin kendisini hem de üretim koşullarını dönüştürmüştür. Değişen alanlardan bir tanesi ise porno endüstrisidir. OnlyFans, 2016 yılında ortaya çıkan ancak COVID-19 Pandemisi'nin 2020'nin erken aylarında başlamasıyla büyük bir popülerlik kazanan çevrimiçi bir platformdur. Birçok insan, pandemi sırasında gelirlerini artırmak amacıyla OnlyFans üzerinde içerik oluşturduklarını bildirmektedir. OnlyFans, başta çevrimiçi cinsel içerik paylaşma platformu olarak ortaya çıkmamış olsa dahi kısa sürede bu işlevi gerçekleştiren bir mecraya dönüşmüştür. OnlyFans platformu özelinde “içerik üreticisi” terimi mecradaki çevrimiçi seks işçilerini temsil etmektedir. Üretilen içerikler genellikle aylık abonelik sistemi aracılığıyla takipçiler tarafından satın alınır. 2021 yazına gelindiğinde, OnlyFans'ın 130 milyon kullanıcıya ve 2 milyon içerik oluşturucuya sahip olduğu bildirildi. OnlyFans gibi sonradan üretilen alternatif mecralar geleneksel porno sektörü kodlarını değişime uğratmıştır. Bir ekibin çalıştığı stüdyo kullanımı gibi geleneksel yöntemlerin yarattığı tek taraflı üretim yapısının aksine abonelerle iletişim kurarak etkileşimli bir iletişim kanalının kurulmuş olması özellikle porno endüstrisinin dönüşümü bakımından dikkat çekicidir. Aboneye özel porno içeriğin üretildiği bu mecrada geleneksel porno sektörünün aksine bir ekibin çalıştığı stüdyo kullanımı bulunmamaktadır. Dolayısıyla bu mecra yapılanmasında içerik üretici herhangi bir stüdyoya bağlı olmaması sebebiyle üreteceği içeriği kendi yönlendirir. İçerik üreticinin hangi içeriği, hangi koşullarda nasıl bir bakış açısıyla üreteceği abonelere ve kendisine bağlıdır. Böylece porno sektörünün geleneksel çalışma şartlarının aksine esnek çalışma saatleri ve koşulları oluşur. Bir diğer yandan pornonun tarihsel süreci ve toplumsal cinsiyet konusu girift bağlarla bağlıdır. Özellikle kadın bedeninin meta olarak görülmesi ve kadına uygulanan damgalayıcı davranış şekli aynı konumda bulunan erkek içerik üreticilere yöneltilmemektedir. Çalışmada üreticilerin kendilerini hem toplumsal cinsiyet rolleri bakımından nasıl konumlandıkları hem de bedenleri üzerinden kazanç sağlamaları dolayısıyla bedenlerine ilişkin algıları öğrenilecektir. Bu noktada bedenin bir metaya dönüşümü beden sosyolojisi kavramını da konuya dahil etmektedir. Teknolojinin porno sektöründe yarattığı değişimler ile ilgili kavramlar olan gig ekonomisi, toplumsal cinsiyet rolleri, beden sosyolojisi gibi kavramlar eşliğinde eleştirel bir bakış açısıyla incelenecektir. Araştırmanın problematiği, “içerik üretim şartlarının değişmesi toplumsal cinsiyet bakımından kadın ve erkeğin porno sektöründeki rollerini de değişime uğratabilmektedir” şeklinde ifade edilebilir. 2021 Ağustos'unda, OnlyFans, 1 Ekim 2021'den itibaren platformdan tüm cinsel açık içeriği etkili bir şekilde yasaklayacak yeni bir politika güncellemesi duyurdu. Güncellenmiş politikanın duyurulmasının ardından hem içerik üreticileri hem de takipçilerin sosyal medyada gösterdikleri tepkiler üzerine OnlyFans'ın cinsel içeriği yayınlamasına ilişkin karar iptal edildi. Türkiye'de ise OnlyFans, İstanbul 1. Sulh Ceza Hakimliğinin 7 Haziran 2023 tarihli ve 2023/3975 sayılı kararıyla erişime engellendi. Engellemelelere rağmen Türkiye'de OnlyFans'a erişim VPN aracılığıyla devam etmektedir. Türkiye'de hali hazırda yasak olan porno sitelerinin ardından abonelik sistemli platformlara da yasak getirilmiştir. Lehmiller ve meslektaşlarının yaptığı bir çalışma, pandeminin başlangıcından sonra insanların daha fazla sexting, porno izleme, çevrimiçi cinsel bilgileri arama, cybersex ile uğraşma ve mastürbasyon yaparken kendini çekme eğiliminde olduklarını bulmuştur. Bu artan dijital cinsel davranışa ve OnlyFans'ın popülerleşmesine bağlı olarak, çevrimiçi cinsel içeriği cinsellikle etkileşim aracı olarak kullananlar için cinsel içerik sansürünün olumsuz sonuçları olabilir. Bu endüstriye yönelik bir çalışma yapmak seks işçilerinin maruz kaldıkları nefret söylemleri ve nefret suçlarını görünür kılabilir. Araştırmanın doğuracağı sonuçlardan bir tanesi de hem dünyada hem de Türkiye'de yoğun talep gören bu endüstrinin yasaklanarak değil tartışılarak şartlarının iyileşmesine ve temelde insan haklarının korunmasına katkı sağlamaktır. Günümüzde üretilen alternatif porno mecraları, geleneksel porno endüstrisinin ataerkil toplumda yaratılan kadın imajını pekiştiren yapısına ters düşen bir düzen oluşturmaktadır. Bütün bu kavramlar eşliğinde OnlyFans içerik üreticileriyle yapılacak olan

* Yüksek Lisans Öğrencisi, Marmara Üniversitesi, Gazetecilik, Türkiye, ORCID No: 0000-0002-0595-3359 / E-posta: gazelhan32@gmail.com

röportajlar çalışmanın hipotezini test edecek veri bütünü oluşturacaktır. Türkçe literatürde OnlyFans platformunu bu kavramlar eşliğinde tartışan kaynaklar oldukça sınırlıdır. Bu sebeple çalışma literatürde bir boşluğu doldurma ve zenginleştirme niteliği taşıyacaktır.

Anahtar Sözcükler: Onlyfans, Toplumsal Cinsiyet, Dijitalleşme.

AS AN ALTERNATIVE DIGITAL MEDIUM TO THE PORN INDUSTRY SOCIAL SCIENTIFIC REVIEW OF THE ONLYFANS PLATFORM

Gazel HAN*

Abstract

With the advancement of technology, digital tools have replaced traditional production methods, transforming both the content itself and the conditions of production. One area that has undergone significant change is the porn industry. Newly emerged platforms like OnlyFans have altered the traditional codes of the porn industry. While OnlyFans wasn't initially created as a platform for sexual content, over time, it evolved into a platform predominantly hosting such content, thanks to the conditions it created. Unlike traditional methods that often involve a team working in a studio, OnlyFans facilitates interactive communication with subscribers, creating a two-way communication channel rather than the unilateral production structure created by traditional studio setups. In this platform where content is produced specifically for subscribers, there is no reliance on a team working in a studio as in the traditional porn industry. Therefore, content creators on OnlyFans have the freedom to direct the content they produce without being tied to any studio. The type of content, the conditions under which it's produced, and the perspective from which it's created are all dependent on both the subscribers and the content creator. Consequently, unlike the traditional working conditions of the porn industry, flexible working hours and conditions emerge in this platform's structure. Moreover, the historical trajectory of porn and the issue of gender are intricately linked. Particularly, the commodification of the female body and the stigmatization applied to women are not directed towards male content creators who occupy a similar position. The research problem revolves around the proposition that "with the proliferation of alternative porn platforms, women are being differentiated from the traditional 'porn star' image, thus being placed in a more 'confident' position." It is believed that this perception of confidence attributed to female content creators stems from their ability to create their own space in alternative porn platforms and become "independent" content creators. Therefore, the study will first investigate how content creators position themselves in terms of gender roles. Since content creators profit from the commodification of their bodies, their perceptions of their bodies will be critically examined within the context of "body sociology." Our hypothesis is that "the confidence perception attributed to female content creators due to alternative porn platforms is controversial." Furthermore, when we look at the reasons for the changes in porn content production conditions, we observe that the transformations brought about by technology in the porn industry are prominent. In this regard, it is possible to discuss alternative porn platforms within the context of the gig economy. Our hypothesis is that "due to the facilitation of content production by technological transformations, the porn industry, as seen on platforms like OnlyFans, has shifted towards 'online' porn production, which provides significant economic gains to content creators." Especially on social media, there is a discourse that links the popularity of these alternative porn platforms to the encouragement of women to engage in content creation on these platforms for purposes such as making a lot of money and living a better life, which can be seen as a form of stigma. Today, alternative porn platforms create a system that contradicts the patriarchal image of women perpetuated by the traditional

---

* Master Student, Marmara University, Journalism, Türkiye, ORCID No: 0000-0002-0595-3359 / E-mail: gazelhan32@gmail.com

porn industry within society. The study will be conducted using qualitative research methods. Since the research directly focuses on the experiences of OnlyFans content creators, it will be conducted using the qualitative method of face-to-face in-depth interviews. Initially, a mixed-gender community of content creators using the platform will be studied. Semi-structured interview techniques will be used to ensure that content creators can comfortably share their experiences. Critical discourse analysis will be used to analyze interview data. This method focuses on themes such as power, hegemony, class difference, gender, race, ideology, discrimination, profit, transformation, tradition, social structure, or social order, and examines how various social phenomena are reflected and processed in individuals and social orders through linguistic constructs. Through interviews, insights will be gained into OnlyFans' usage motivations in the context of gender roles, body sociology, gig economy, and censorship concepts within the porn industry, which is claimed to be an alternative digital platform. In the second stage of the research, the content of tweets posted on Twitter regarding the closure of the OnlyFans platform will be evaluated using NVivo qualitative analysis software. Thus, the societal perception of the OnlyFans platform will be examined in the context of gender roles and body sociology concepts.

Keywords: Onlyfans, Gender, Digitization.

SOSYAL MEDYANIN HABERCİLİĞE ETKİSİNİ İÇERİK-BİÇİM İLİŞKİSİ ÜZERİNDEN ÇÖZÜMLEMEK: KARŞILAŞTIRMALI BİR DEĞERLENDİRME

Cemgazi YOLDAŞ*

Özet

Bu çalışmanın amacı haber üretim süreci ve haber içeriği ile haberin yer aldığı mecra ve tasarımı arasındaki ilişkiyi ele almaktır. Bir haberin içeriği ile haberin yayımlandığı mecra arasındaki ilişki, başta metin dili ve görsel kullanımı olmak üzere çeşitli açılardan ele alınmaktadır. Haberın yayımlandığı mecranın haberın içeriğine ve alımlanmasına etkisi konusunda Marshall McLuhan'ın "araç (ortam) mesajdır" ifadesiyle bilinen yaklaşımı öne çıkmaktadır. Araçların insanlar tarafından kullanımlarının içeriğe bakılmaksızın gerçekleştiğini iddia eden bu tez, araçların toplumda bıraktığı etkinin ne olduğunu ele almaktadır. Aracın içeriğin olanak ve limitlerini de belirlediğini iddia eden McLuhan bu yaklaşımında medya metinlerinin içeriğinin yanı sıra aracın önemine vurgu yapmaktadır. McLuhan'ın, egemen iletişim araçlarının toplumların gelişimini de etkilediği iddiasını barındıran yaklaşımı teknolojiyi merkezi bir konuma yerleştirmektedir. Ardıllarına etkisiyle birlikte bu perspektif, iletişim çalışmalarında söylem, kültür ve ideoloji kavramlarının yanı sıra aracın da iktidarla bağlantılı olduğu düşüncesi güçlendirmiştir. Öte yandan bu düşünce yeni çalışma alanlarını yaratmakla birlikte pek çok eleştiriyi de beraberinde getirmiştir. Farklı mecralarda yürütülen haber yayıncılığı faaliyetleri incelenirken de bu düşünce ve eleştirilerden yararlanmak mümkündür. Haber yayıncılığı, haber üretim ve tasarım sürecinin oluşturduğu bir bütünlüktür. Haber üretim ve tasarım süreci, haber yayıncılığına içkin hale gelmiş olan reklam vb. pek çok habercilik dışı unsuru da başat bir şekilde belirlemektedir. Böylesi bir durumda "ortam" biçimini alan aracın ve bu aracın sınırlılıklarının tasarım üzerinde de etkili olduğunun altı çizilmelidir. Gazetecilik pratiği için günümüze gelinceye kadar pek çok yeni araç/ortam ortaya çıkmıştır. Ancak bu araçların gazetecilik içinde kullanımı, gazetecilik pratiğine yakınsayarak gerçekleşmiştir. Örneğin, gazetecilikte fotoğraf kullanımı "haber fotoğrafçılığı" biçiminde gelişmiş ve haberdeki unsurların fotoğrafta bulunmasını gerekli kılmıştır. Bu kapsamda geleneksel anlamda, haber sunumlarında ve tasarımlarında gazetecilerin ve gazetecilik kurumlarının etkisinin olduğu söylenebilir. Son yıllarda ise, sosyal medya kullanımı giderek gazetecilik içinde etkisini arttırmaktadır. Sosyal medyanın gazetecilik pratiği ile arasındaki ilişki üzerine düşünmek gerekmektedir. Günümüz medya atmosferinde sosyal medya platformları, özellikle liberal çoğulcu paradigmlar tarafından önemli haber sunum platformları olarak görülmektedir. Dijital alanlarda bireysel düşüncelerin "özgürce" dolaşımının demokratik bir toplumun oluşmasına katkı sağlayacağı önermesi son birkaç on yıldır yaygın şekilde dile getirilmektedir. Kurumların sosyal medya hesapları aracılığıyla yaptıkları duyuru paylaşımları gazetecilik alanında yeni çağın gerekliliklerinden birisi sayılmış; bu paylaşımlar zamanla "haber" olarak genel kabul görmüş ve "yurttaş gazeteciliği" tartışmasını da çeşitlendirecek şekilde ilgili literatürü de genişletmiştir. Bu bağlamda, araştırma kapsamında haber- tasarım arasındaki ilişkiyi tartışılacak ve belirlenen 10 haber yukarıda çizilmeye çalışılan analitik imkanlar ve sınırlılıklar dahilinde yeni bir yaklaşım çerçevesi önerilerek çözümlenmiştir. Sözü edilen 10 haberin, gazete, internet, televizyon ve X platformunda yayınlanma biçimleri karşılaştırmalı olarak değerlendirilmiştir. Araştırmada X platformunun seçilmesinin birkaç nedeni bulunmaktadır. Eski adı "Twitter" olan "X" platformu Türkiye'de yaygın olarak kullanılan sosyal medya uygulamalarının başında yer almaktadır. Neredeyse her haber kurumunun bu platformda bir kullanıcı profili bulunmaktadır. Haber kuruluşları bu kullanıcı profilleri aracılığıyla paylaşımlarda bulunmaktadır. Bu çerçevede araştırmanın sonuçları olarak şunlar sıralanabilir: (i) X platformun bir araç olarak basından arındırılmıştır, (ii) Aracın ve mesajının belirlemede hakimiyet basın kuruluşlarından kopmuştur, (iii) Aracın sınırları, platformlarca belirlenir hal almıştır, (iv) mesaj kamusal dolaşımda okuyucuyla ilişki kurmaz, algoritmik olarak ilgisine "erişir", (v) haberler bütünlüklü sınırlarından kopmuştur, (vi) haberler tekil anlamlarla sınırlı kalmıştır, (vii) habere konu olan toplumsal olaylar birbiriyle yapay olarak eşitlenmiştir, (viii) Haberler sunumunda niteliksizleşme, tek tipleşme ve standartlaşma kaçınılmaz olmuştur.

* Doktora Öğrencisi, Ankara Üniversitesi, İletişim Fakültesi, Türkiye, ORCID No: 0000-0003-0154-5814 / E-posta: gazioldas@gmail.com

Anahtar Sözcükler: iletişim, iletişim aracı, haber yayıncılığı, haber tasarımı, araç mesajdır

ANALYZING THE IMPACT OF SOCIAL MEDIA ON JOURNALISM IN TERMS OF CONTENT-FORMAT RELATIONSHIP: A COMPARATIVE APPROACH

Cemgazi YOLDAŞ*

Abstract

The primary objective of this study is to investigate the news production process and the relationship between the content of news and the medium and design of the news. The relationship between the content of a news article and the medium of its publication is discussed from various perspectives, with particular emphasis on the textual language and the use of visuals. The concept of "the medium is the message," as espoused by Marshall McLuhan, is particularly pertinent in examining the influence of the media on the content and reception of news. This thesis, which claims that the use of tools by people takes place regardless of the content, deals with the impact of tools on society. McLuhan claims that the medium determines the possibilities and limits of the content, and in this approach, he emphasizes the importance of the medium as well as the content of media texts. McLuhan's approach, which asserts that the dominant medium of communication affects the development of societies, places technology in a prominent position. This perspective, along with its influence on subsequent generations of scholars, has reinforced the notion that the medium is inextricably linked to power, as well as the concepts of discourse, culture, and ideology in the field of communication studies. Conversely, this concept has led to the emergence of new academic disciplines and has also attracted a considerable amount of criticism. It is possible to benefit from these thoughts and criticisms while analyzing the activities of news broadcasting in different media. The integrity of news reporting is formed by the news production and design process. Furthermore, the news production and design process also determines numerous non-news elements, such as advertisements, which have become an inherent aspect of news broadcasting. In such a situation, it is important to recognize that the medium of "media" and the limitations of this medium also influence its design. Many new tools/environments have emerged for the practice of journalism until today. However, the use of these tools in journalism has been realized by converging to the practice of journalism. For example, the use of photography in journalism has developed in the form of "news photography" and has required the elements of the news to be present in the photograph. In this context, in the traditional sense, it can be said that journalists and journalism institutions have an influence on news presentations and designs. In recent years, however, the use of social media has been increasing its influence in journalism. It is necessary to think about the relationship between social media and journalistic practice. In the contemporary media landscape, social media platforms are regarded as pivotal platforms for news presentation, particularly by those espousing liberal pluralist paradigms. The proposition that the "free" circulation of individual thoughts in digital spaces will contribute to the formation of a democratic society has been widely expressed over the last few decades. Announcement posts made by organizations through their social media accounts have been considered as one of the requirements of the new age in the field of journalism; these posts have been generally accepted as "news" over time and have expanded the related literature in a way to diversify the "citizen journalism" debate. In this context, the relationship between news and design will be discussed within the scope of the research. Ten news items will be analyzed by proposing a new approach framework within the analytical possibilities and limitations outlined above. The ways in which these ten news articles are published in newspapers, on

---

* * PhD Candidate, Ankara University, Communication Faculty, Türkiye, ORCID No: 0000-0003-0154-5814 / E-mail: gaziyoldas@gmail.com

the internet, on television, and on the X platform will be evaluated comparatively. There are several reasons for choosing the X platform in the study. The “X” platform, formerly known as “Twitter”, is one of the most widely used social media applications in Turkey. Almost every news organization has a user profile on this platform. News organizations share news through these user profiles. In this framework, the following can be listed as the results of the research: (i) The X platform is free of the press as a tool, (ii) Media outlets have lost control over determining the medium and its message, (iii) The limits of the vehicle are defined by the platforms, (iv) the message does not engage with the reader in public circulation, it algorithmically “reaches” the relevant person, (v) news has broken away from its coherent boundaries, (vi) news is limited to singular meanings, (vii) the social events that are the subject of the news are artificially equated with each other, (viii) Unqualification, uniformization and standardization have become inevitable in the presentation of news.

Keywords: communication, communication tool, journalism, page design, medium is the message

TÜRKİYE'DE GAZETECİLİK REJİMİ, DİJİTALLEŞME VE TEKNOLOJİNİN TOPLUMSAL ŞEKİLLENİŞİ

Ezgi KAYA HAYATSEVER*

Özet

Teknoloji, medya alanındaki üretim biçiminin ve üretim ilişkilerinin her zaman belirleyici bir boyutunu oluşturmuştur. Son yıllarda gündelik hayatın içinde iyice yerleşikleşen ağ tabanlı teknolojiler, platform aracılı pratikler ve etkileşimli medya kullanımı, medya alanındaki dijitalleşme örüntülerini yeni bir boyuta taşımıştır. Bu dijitalleşme örüntülerinin kullanım biçimlerinde yarattığı dönüşümler, medya alanındaki sembolik üretimin örgütlenmesinde de yeni düzenlemelere gidilmesi zorunluluğunu doğurmuştur. Sembolik üretimin dijital aracılı tüketim pratiklerine uygun olarak örgütlenmesi, teknolojik gelişmenin medya üzerindeki belirleyici etkisinin arttığı yönünde değerlendirmelerin yaygınlaşmasına yol açmıştır. Bu yöndeki değerlendirmelerin çoğalması, teknolojik determinist yaklaşımlara yeniden analitik bir güncellik kazandırmış; medyadaki sembolik üretimi şekillendiren başat etmeni teknoloji olarak konumlandıran görüşler tekrar geçerlilik kazanmaya başlamıştır. Teknolojik determinist yaklaşımların tekrar güncellik kazanmasına eleştirel yaklaşan teknolojinin toplumsal şekillenışı yaklaşımı ise, teknolojinin bağımsız bir değişken olarak ele alınamayacağını, her zaman belirli bir bağlamın içinde ve o bağlamda işleyen dinamikler dolayısıyla etki gösterebileceğini savunur (Joyce vd., 2023). Bu çerçevede bu çalışma, medya alanındaki sembolik üretim ile teknoloji arasındaki etkileşimi toplumsal olarak şekillendiren farklı dinamiklerin bütünsel olarak değerlendirilmesini sağlayacak bir araç belirleme çabasıdır. Böyle bir analitik bütünselliğin yakalanabilmesi için, bu çalışma sembolik üretim içindeki analiz alanını gazetecilik pratiğiyle sınırlandırmıştır. Gazetecilik pratiği, toplumsal alanda işleyen iktisadi, siyasal ve ideolojik süreçlerin özgül izdüşümlerini barındıran, bu süreçlerden hem doğrudan etkilenen hem de bu süreçleri etkileyen/etkilemeyi hedefleyen bir faaliyet biçimidir. Gazeteciliğin bu özgül durumu, gazetecilik kapsamındaki sembolik üretim sürecini, diğer bir deyişle haber üretim faaliyetini, bu dinamikler ile dijitalleşme süreci arasındaki girift bağlantıların izlenebileceği ayrıcalıklı bir alan kılar. Ancak, haber üretim faaliyeti içinde mikro düzeyde, gündelik üretim ilişkileri çerçevesinde takip edilebilecek olan bu bağlantıların hem açıklayıcı bir çerçeveye oturtulabilmesi hem de makro düzeydeki süreçlerle ilişkilendirebilmek için analitik bir araca ihtiyaç vardır. Haber üretim faaliyetini, emek süreci kuramı çerçevesinde çalışmak, bu analitik araca ulaşmak için yol gösterici olabilir. Bu bildiri, gazetecilik pratiğindeki dijitalleşme sürecini analiz etmek için analitik bir araç olarak gazetecilik rejimi kavramını kullanmayı önermekte ve "Türkiye'de haberciliğin dijitalleşmesi gazetecilik rejiminin ekonomik, siyasal ve ideolojik dinamikleriyle nasıl bir etkileşim içindedir?" sorusuna yanıt aramaktadır. Kavram, emek sosyolojisi perspektifinden hareket ederek, Michael Burawoy (1985) tarafından geliştirilen "fabrika rejimi" kavramı aracılığıyla tanımlanmaktadır. Burawoy'un kavramsallaştırmasının bir sembolik üretim alanı olan gazetecilik faaliyeti kapsamındaki potansiyel uzanımlarını açığa çıkarmayı hedefleyen gazetecilik rejimi kavramı, haber yapım sürecindeki "üretim içi ilişkilere" odaklanmakta ve haber üretimindeki ekonomik, siyasal ve ideolojik mekanizmaların analizini gazetecilikteki güncel emek sürecinin analiziyle bütünleştirmektedir. Ayrıca, dijital çağda gazetecilik rejiminin karakterini tahlil edebilmek için gazetecilerin emek sürecindeki rekabet, müdahale ve tabiiyet biçimlerine ve bu biçimlerin dijitalleşme sürecinde ne gibi görünüşler aldığına odaklanmaktadır. Burawoy'un (1998, 2009) genişletilmiş vaka analizi yöntemini takip eden bu çalışma, Türkiye'deki dijital yerel haber kuruluşlarında çalışan gazetecilerle yapılan derinlemesine görüşmelerden veri toplamış ve bu verileri Türkiye'deki medya sektöründeki ekonomik ve siyasal gelişmelerin bağlamına yerleştirmiştir. İlk sonuçlar, gazetecilerin dijital becerileri benimsemesinin daha çoğulcu bir medya ortamına zemin hazırladığını, ancak aynı zamanda gazetecilerin kaynakları ve kurumlarıyla temaslarının dijitalleşmesinin de haber çalışmalarında daha cezalandırıcı denetim biçimlerine yol açtığını ve Türkiye'de üretim ilişkileri açısından çoğulcu bir görünüm sergileyen ama üretim içi ilişkiler açısından despotik örüntüler barındıran bir gazetecilik rejimi yarattığını göstermektedir.

* Araştırma Görevlisi, Ankara Üniversitesi, Gazetecilik Bölümü, Türkiye, ORCID No: 0000-0002-0012-0470 / E-posta: ezgi.ky@gmail.com

Anahtar Sözcükler: Emek süreci kuramı, medyada dijitalleşme, teknolojik determinizm, teknolojinin toplumsal şekillenışı kuramı, gazetecilik rejimi.

JOURNALISTIC REGIME, DIGITALISATION AND SOCIAL SHAPING OF TECHNOLOGY IN TURKEY

Ezgi KAYA HAYATSEVER*

Abstract

Technology has always been considered as a determinant of the mode of production and relations of production in the field of media. In recent years, network-based technologies, platform-mediated practices and the use of interactive media have become well-established in everyday life and have transformed the patterns of digitalization in the media field. The transformations that these digitalization patterns have created in the forms of media usage have also necessitated new arrangements in the organization of symbolic production in the media. The organization of symbolic production in accordance with digitally mediated consumption practices has led to the proliferation of technological determinist approaches. Views that locate technology as the dominant factor shaping symbolic production in the media have started to gain validity again. The social shaping of technology approach, which is critical of the resurgence of technological determinist approaches, argues that technology cannot be considered as an independent variable, and that it always acts within a specific context and through the dynamics operating in that context (Joyce et al., 2023). In this framework, this study attempts to identify a tool that will enable a integrative assessment of the different dynamics that socially shape the interaction between symbolic production and technology in the media field. In order to achieve such an analytical integration, this study limits its field of analysis within symbolic production to the practice of journalism. Journalism as work is an activity that contains the specific projections of economic, political and ideological processes operating in the social sphere, and is both directly affected by these processes and aims to affect/influence them. This specific quality of journalism makes the process of symbolic production within the scope of journalism, in other words the activity of news production, a privileged area where the intricate connections between these dynamics and the digitalization process can be traced. However, these connections, which can be traced at the micro level within the news production activity and within the framework of daily production relations, need an analytical tool in order to both place them in an explanatory framework and to relate them to macro-level processes. Studying the news production activity within the framework of labour process theory can be a guide to reach this analytical tool. This paper proposes to use the concept of journalistic regime as an analytical tool to analyze the digitalization process in journalistic practice and seeks an answer to the question “How does the digitalization of journalism in Turkey interact with the economic, political and ideological dynamics of the journalistic regime?”. The concept is defined from a sociology of labour perspective through the concept of "factory regime" developed by Michael Burawoy (1985). The concept of journalistic regime, which aims to reveal the potential extensions of Burawoy’s conceptualization within the scope of journalistic activity as a field of symbolic production, focuses on “relations within production” in the news production process and integrates the analysis of economic, political and ideological mechanisms in news production with the analysis of the contemporary labour process in journalism. Moreover, in order to analyze the character of the journalistic regime in the digital age, it focuses on the forms of competition, intervention and subordination in the labour process of journalists and the forms these take in the process of digitalization. Following Burawoy’s (1998) extended case study methodology, this study collected data from in-depth

---

* Research Assistant, Ankara University, Department of Journalism, Türkiye, ORCID No: 0000-0002-0012-0470 / E-mail: ezgi.ky@gmail.com

interviews with journalists working in digital local news organizations in Turkey and placed them in the context of economic and political developments in the Turkish media sector. Preliminary results show that journalists' adoption of digital skills paves the way for a more pluralistic media environment, but at the same time, the digitalization of journalists' contacts with their sources and institutions leads to more punitive forms of control in news work, creating a journalism regime in Turkey that is pluralistic in terms of relations of production but despotic in terms of relations within production.

Keywords: Labour process theory, digitalisation in media, technological determinism, the social shaping of technology, journalistic regime.

TOPLUMSAL BELLEK VE MEDYA: EPİMETHEUS VS. PROMETHEUS

Gizem Ekin ÇELİK*

Özet

Medya teknolojilerinin, haber üretme ve iletme kaynaklarının sonu gelmez görünen yeni mecra enflasyonlarına tanıklık ediyoruz. Bu enflasyon karşısında toplumsal bellek ve gazetecilik ilişkisine yeni bir gözle bakma ihtiyacı doğmuştur. Bilindiği gibi, kamusal medya, toplumsal belleğin beslendiği tarihsel anlatı kaynaklarının başında gelir. Bu beslenme salt bir arşiv yekûnunu değil aynı zamanda toplumsal belleğin ve dolayısıyla toplumsal deneyimlerin ana çerçevelerinin sınırlarını da imler. Toplumsal belleğin tarihsel kaynakları dinamik bir yapı serimler. Dolayısıyla her iki kavramın geçirdiği dönüşümleri, kırılmaları ya da mevzi kayıplarını da hesaba katan yeni bir değerlendirme gereklidir. Bildiriyi ortaya çıkaran temel soru şudur: Kamusal, kolektif hafızaya, adalet mücadelesine kaynaklık eden ve onun doğal bir parçası olan “eski” gazetecilik pratiği ile sosyal medya platformları aracılığıyla kamusal, kolektif ve tarihsel hafızayı “reytinge” dönüştüren ve esasen bir tür hafızasızlığa kaynaklık eden “yeni” “gazetecilik” pratiği arasındaki fark nedir? Bu farklar bize kolektif belleğin toplumsal çerçeveleri ve hareket kapasitesi ile ilgili ne tür kırılmaları işaret eder? Gazetecilik pratiği, kolektif bellek ve toplum üçlemesinin dinamikleri toplumsal mücadele deneyimlerinin kaydedilmesi, korunması ve aktarılması açısından merkez bir noktada durur. Kolektif bellek sosyal bilimler disiplini içerisinde ilk kuramsallaştırıldığı zamandan bugüne, kendisini toplumla mesafesi artan ya da azalan hatlarla ama hep bir “ortaklık” üzerinden tanımlamıştır Toplumsalla bu diyalogu mevcut değişimlerin, kırılmaların ve gerilemelerin her zaman berrak olmasa da izlenebileceği bir anlama ve açıklama zeminine işaret eder. Dolayısıyla medya ve kolektif bellek ilişkisi sadece teknik ilerlemeyi baz alan indirgemeci bir eski-yeni bir dikotomisi değil, yapısına toplumun organik bir şekilde dahil olduğu bir *trilogy*'dir. Toplumsal bellek dolaylılamalar yoluyla çalışır; bu dolaylılamalar çağının tarihsel anlatılarıyla ilişkisellik içerisindedir. Bu denli çok odaklı bir kavram için, dikotomi toplumsal bütünlüğün tümüne bakma imkanını sınırlandırıp araç- amaç ikilemine sıkıştırırken, *trilogy* bize, ona bir gölge fenomen olarak hep eşlik eden, bugünü ve içinde yaşadığımız maddi yaşamı sürekli olarak yeniden kuran farklı dinamikler yelpazesini görebilme şansı verir. Çalışmada, böylesi bir dönüşüm ve değişim rüzgârı içerisinde, kendisini esasında belirli “sabitlemeler” olan hafıza referansları ile kuran kolektif belleğin gazetecilik ile ilişkisini, “yeni” mecra enflasyonu karşısındaki “eski” konumu üzerine düşünmek amaçlanmaktadır. Kamusal bellek, artık objektüflük, medya sahiplikleri, genişleyen ve esneyen haber ve bellek tanımlamalarıyla eskisinden daha bulanık bir zeminde yükselmektedir. Bu kaygan zemini netleştirebilmek için şu soruyu sormak gereklidir: Kolektif bellek ile gazetecilik arasındaki çekirdek ilişkiyi kuran ortak hat nedir? Bu iki alan, geçmişi ve geleceği bugünde dinamik bir şekilde inşa eden bileşik bir aygıt gibi hareket eder. Çünkü, medya ve toplumsal hafıza üzerine düşünürken esasında yaptığımız bir hakikat talebini yükseltmektir. Bu hakikat talebi, medyanın ve belleğin kamusal ve politik tarafıdır. Post ön ekli tüm teorilerin/ yaklaşımların tüm göreceli hakikat kavramsallaşturmalarından azade bugün bu hak ne salt bir mesleğin ne de basit anlamıyla hatırlamanın ya da unutmamanın konusu olarak değil, bir toplumun acil ve yakıcı maddi gerçeği olarak karşımıza çıkmaktadır. Hafıza kökensel olarak salt bir haberdar olma durumunu aşan bir kavrayıştır. Fakat bu ilişki, haber alma hakkından ve bu haber alma hakkının asli araçları olan gazetecilerin konumundan bağımsız değildir. Bugün toplumsal kolektiflerin dağınık ve örgütsüz; enformasyonun ise sonsuz ve sınırsız olduğu bir zamanda bu iki alanı kamusal ve hak zemininde yeniden düşünebilmek oldukça önemli bir hale gelmiştir. Gazeteciliğin “bellek işinde” değişen rolü ve sıfatları kolektifin bellekten yalıtıldığı bir fotoğrafın sonucu değil, sebebi olarak düşünülebilir mi? Bu düşünüş, esas olarak toplumsalı oluşturan maddi güçlerin giderek görünmez olduğu, kolektif belleğin salt bir “anma ödevi” olarak pasifize edilmesi sürecini de tartışmanın bir parçası haline getirmeyi içerir. Bu bildiride, gazetecilik mesleği haber alma hakkı özelinde, kolektif bellek ise anlamlı toplumsal deneyimi imleyen kamusal bir bellek olarak tanımlandığında; medya ve kolektif belleği toplumsal olan odağında yeniden düşünmenin, bize içinde yaşadığımız toplumun bugününe ve geleceğine dair belirleyici pozisyonlar ve ilkeler sunma ihtimali tartışılacaktır.

* Dr., Giresun Üniversitesi, Tirebolu İletişim Fakültesi, ORCID No: 0000-0003-2814-7111 E-posta: gizemekin@gmail.com

Anahtar Sözcükler: Kolektif bellek, medya, gazetecilik, haber alma hakkı, toplumsal hareketler, tarihsel maddeci bellek.

COLLECTIVE MEMORY AND MEDIA: EPIMETHEUS VS. PROMETHEUS

Gizem Ekin ÇELİK*

Abstract

We are witnessing the seemingly endless inflation of media technologies and news production and transmission resources. In the face of this inflation, there was a need to look at the relationship between social memory and journalism with a new perspective. As it is known, public media is one of the primary sources of historical narratives that feed social memory. This nourishment not only marks the totality of the archive, but also the boundaries of the main frameworks of social memory and therefore social experiences. Historical sources of social memory reveal a dynamic structure. Therefore, a new evaluation is required, taking into account the transformations, fractures or losses of position that both concepts have undergone. The basic question that raises the declaration is this: The “old” practice of journalism, which is a natural part of the public, collective memory and the struggle for justice, and transforms public, collective and historical memory into “ratings” through social media platforms and essentially causes a kind of memorylessness. What is the difference between the practice of “new” journalism? What kind of breaks do these differences indicate to us regarding the social frameworks and action capacity of collective memory? The dynamics of the trilogy of journalism practice, collective memory and society stand at a central point in terms of recording, preserving and transmitting social struggle experiences. From the time it was first theorized within the discipline of social sciences, collective memory has defined itself with increasing or decreasing distance from society, but always through a “partnership”. This dialogue with the society points to a basis of understanding and explanation where current changes, fractures and regressions can be monitored, although not always clearly. Therefore, the relationship between media and collective memory is not a reductionist old-new dichotomy based solely on technical progress, but a *trilogy* in which society is organically included. Social memory works through mediations; These mediations are in relation with the historical narratives of the age. For such a multi-focused concept, while dichotomy limits the possibility of looking at the entire social integrity and confines it to the means-end dilemma, trilogy gives us the chance to see the range of different dynamics that always accompany it as a shadow phenomenon, constantly reconstructing the present and the material life we live in. In such a wind of transformation and change, the aim of the study is to think about the relationship between collective memory, which establishes itself with memory references that are essentially certain “fixations”, and journalism, and its “old” position against the inflation of “new” media. Public memory now rises on a more blurred ground than before, with objectivity, media ownership, and expanding and flexible definitions of news and memory. In order to clarify this slippery ground, it is necessary to ask the following question: What is the common line that establishes the core relationship between collective memory and journalism? These two fields act as a composite device that dynamically constructs the past and the future in the present. Because, when thinking about media and social memory, what we are actually doing is raising a demand for truth. This demand for truth is the public and political side of media and memory. Today, free from all the relative truth conceptualizations of all theories/approaches prefixed with post, this right appears before us neither as a mere profession nor as a matter of simply remembering or forgetting, but as an urgent and burning material reality of a society. Memory is originally an understanding that goes beyond mere awareness. However, this relationship is not independent of the right to receive information and the

---

* Dr., Giresun University, Tirebolu Communication Faculty, ORCID No: 0000-0003-2814-7111 E-mail: gizemekin@gmail.com

position of journalists, who are the primary instruments of this right to receive information. Today, social collectives are dispersed and unorganized; At a time when information is endless and unlimited, it has become very important to rethink these two areas on a public and legal basis. Can the changing role and attributes of journalism in the “work of memory” be considered as the cause, not the result, of a photograph in which the collective is isolated from memory? This thinking includes making part of the discussion the process of pacifying collective memory as a mere “duty of commemoration”, in which the material forces that essentially constitute the social become increasingly invisible. In this declaration, when the profession of journalism is defined specifically in terms of the right to receive news, and collective memory is defined as a public memory that signifies meaningful social experience; The possibility of rethinking media and collective memory with a social focus on providing us with decisive positions and principles regarding the present and future of the society we live in will be discussed.

Keywords: Collective memory, media, journalism, right to receive information, social movements, historical materialist memory.

GERÇEKTEN SANALA AKP DÖNEMİ ANMA TÖRENLERİ

Reyhan ÜNAL*

Özet

Çalışmada, Türkiye’de son 22 yılına damgasını vuran ve günümüzde Türkiye’nin resmi bellek anlatısı olarak özetlenebilecek Kemalist tarih anlatısını yapısöküme uğratmak isteyen Adalet ve Kalkınma Partisi (AKP) ile onun toplumsal bellek mücadelesi esas alınacaktır. AKP iktidara geldiği ilk günlerde resmi bellek anlatısı karşısında yöneticilerinin İslamcı geçmişleri dolayısıyla karşı hafıza konumundayken, ardından ilkin bir iktidar belleğine, son kertede ise toplumsal bir şeyleşmeye, amneziye varılması anlamında protez bir belleğe dönüştürülmek istenmektedir. Zira AKP ilk iktidar yıllarında belleğin çoğullaştırılması iddiasıyla iktidara gelmiş, iktidara yerleştikçe daha ziyade belleğin zaptı rapt altına alınması yönünde bir eğilim sergilemektedir. Buradan hareketle çalışmanın analiz birimi olarak ise toplumsal bellek mücadelelerinin yürütüldüğü hafıza mekânları ile anma törenleri olan iki sac ayağından Connerton’a referansla anma törenleri olarak seçilmiştir. Connerton anma törenlerinin performatif bir beden etkinliği olarak görülmesi gerektiği savından yola çıkarak bir törene iştirak etmenin aynı zamanda bir irade beyanı olduğunu ileri sürer. Daha kapsayıcı bir biçimde ifade edilecek olursa anma törenlerinde yer almak, aslında düzenleyici tarafından inşa edilmek istenen anlamın bir parçası, onaylayıcısı ve hatta aktarıcısı olmak anlamına gelmektedir. Bu bağlamda AKP’nin ilk iktidar yılları ile dijitalleşmenin yoğun etkilerini deneyimlediğimiz yakın süreç açısından resmi törenlerdeki konumu açısından önemli değişiklikler ve kırılmalar yaşanmaktadır. Çalışma boyunca bunların temelinde AKP’nin değişen bellek konumu olduğu iddiasından hareket edilerek AKP’nin anma törenlerindeki konumları dört dönem halinde ele alınacaktır. Bu açıdan birinci dönem olarak 2002-2006 yılları arasında AKP’nin anma törenlerinin düzenleniş ve uygulanışından iktidar olmasına karşın yetkisini kullanamamasından hareketle bir memur olarak dâhil olduğu ileri sürülecektir. İkinci dönem olarak ise 2007-2011 yılları arasındaki süreç ele alınacaktır. Bu sürece kadar geçen dönemde AKP’nin bir takım önemli badireleri başarıyla atlatabilmiş olmasından hareketle anma törenlerine Derrida’ya referansla zorunlu bir davetli olarak katıldığı savlanacaktır. Zira bu dönem AKP ile yerleşik iktidar yapısı olarak ifade edilebilecek Kemalist vesayet arasında yaşanan mücadelenin daha sert koşullarda serimlendiği bir dönem olarak konumlandırılmaktadır. Anma törenlerine yönelik üçüncü dönem ise AKP’nin resmi bayramlara ilişkin tören yönetmeliğini değiştirdiği 2012 yılı ile 2017 yılı aralarındaki zamandır. Bu süre zarfında AKP’nin giderek yerleşik iktidar yapısını alt etmesi ile kendisinin de esasında otoriterleşme eğilimleri sergilemeye başladığı bir süreç olarak karşımıza çıkar. Nitekim AKP bu süreçte kendisini yeni bir Türkiye’nin yeni ev sahibi olarak lanse ettiğinden anma törenlerinin uygulanışı ve düzenleniş açısından yegâne karar verici pozisyonundadır. Anma törenlerine ilişkin dördüncü ve son dönem ise 2018 yılı itibarıyla Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemine geçilmesinden bugüne kadarki süreci kapsamaktadır. Bu süreç aynı zamanda anma törenlerinde de dijitalleşmenin etkilerinin gözlemlendiğimiz dolayısıyla törenlerin, açılışların daha ziyade çevrimiçi ortamlara taşındığı bir süreç olarak belirir. İlk bakışta bu süreç dijitalleşmenin bir etkisi, çağın gerekliliğine ayak uydurma gibi de karşımıza çıksa esasından daha temelde AKP’nin ve Erdoğan’ın kitleleri seferber edebilme potansiyelindeki değişimle de yakından ilgilidir. Dolayısıyla bu durum AKP’nin yaşadığı meşruluk kaybı ile beraber düşünüldüğünde şaşırtıcı olmamakla birlikte bilakis aslında önemli de bir paralellik arz eder. Buradan hareketle, AKP’nin kimi toplum kesimleri nazarında yaşadığı itibar ve güç kaybı göz önüne alındığında çevrimiçi organizasyonların AKP’nin zayıflayan iktidarını ve halkta yarattığı hoşnutsuzluğu kamufle etme olanağı, imkânları ve etkisi tartışılacaktır. Daha açık bir ifadeyle AKP’nin çevrimiçi organizasyonlara ağırlık vermesinin temelinde iktidar olarak toplumsal talep ve ihtiyaçları giderek daha fazla görmezden gelmesi anlamında bir saray örgütüne dönüşmüş olmasının etkisi anlaşılmalı çalışılacaktır.

Anahtar Kelimeler: Anma Töreni, Toplumsal Bellek, AKP, Yüzyüze törenler, Çevrimiçi Törenler

* Dr. Öğretim Üyesi, Başkent Üniversitesi, Halkla İlişkiler ve Tanıtım Bölümü, Türkiye, ORCID No: 0000-0002-7177-5124, E-posta: reyhannal@gmail.com

FROM REAL TO VIRTUAL COMMEMORATION CEREMONIES DURING THE AKP ERA

Reyhan ÜNAL*

Abstract

This study focuses on the Justice and Development Party (AKP), which has made its mark on the last 22 years of Turkey's history, and its struggle for social memory which seeks to deconstruct the Kemalist historical narrative, the official memory narrative of Turkey. While the AKP was a counter-memory against the official memory narrative in the early days of its rise to power due to the Islamist background of its rulers, it is then sought first to be transformed into a memory of power, and eventually into a prosthetic memory in the sense of achieving a social dematerialization and amnesia. This is because AKP came to power with the claim of pluralizing memory in its first years in power, but then as it settled in its power position, it showed a tendency to constrain memory. Departing from this point of view, and with reference to Connerton, the unit of analysis of the study has been chosen as commemoration ceremonies and memory spaces as the two pillars where social memory struggles are carried out. Connerton argues that commemoration ceremonies should be seen as a performative bodily activity and that participating in a ceremony is also a declaration of will. To put it more comprehensively, taking part in commemoration ceremonies actually means being a part of, endorsing and even transmitting the meaning that the organizer wants to construct. In this context, in terms of the AKP's first years in power and the recent period in which we have experienced the intense effects of digitalization, we can see important changes and shifts with regards to the AKP's position in the official ceremonies. Throughout the study, claiming that they are rooted in the changing memory position of the AKP, the changing positions of AKP in commemoration ceremonies will be analyzed in four periods. In this respect, it will be argued that AKP was involved in the organization and implementation of commemoration ceremonies between 2002-2006 as a "civil servant", reflecting its inability to exercise its authority despite being in power. The second period will be the period between 2007 and 2011. Drawing from Derrida, it will be argued that in this period the AKP participated in the commemoration ceremonies as an "obligatory guest" since it was able to successfully overcome some important challenges. In fact, it was observed that the struggle between the AKP and the Kemalist tutelage, which can be defined as the established power structure, was under harsher conditions. The third period for commemoration ceremonies is the period between 2012 and 2017, when the AKP changed the ceremonial regulations for official commemorations/holidays. During this period, the AKP gradually overpowered the established power structure and started to exhibit authoritarian tendencies. As a matter of fact, since the AKP touted itself as the new host of a new Turkey during this period, it was the sole decision-maker in terms of the implementation and organization of commemoration ceremonies. Indeed, since the AKP presented itself as the new host of a new Turkey during this period, it was the sole decision-maker in terms of the implementation and organization of commemoration ceremonies. The fourth and final period regarding AKP's position in commemoration ceremonies covers the period since the transition to the Presidential Government System in 2018. This period is also the period in which we observe the effects of digitalization in commemoration ceremonies, and therefore, ceremonies and inaugurations have moved to online environments. At first glance, this process may appear to be an effect of digitalization, an adaptation to the necessities of the age, but it is more fundamentally related to the change in the AKP's and Erdoğan's potential to mobilize the masses. Therefore, when considered together with the AKP's loss of legitimacy, this digitalization is not surprising, and in fact, represents an important parallel with the decrease in legitimacy. Therefore, given the AKP's loss of credibility and power in the eyes of some segments of society, this paper discusses the possibilities of online organizations to camouflage the AKP's weakening power as well as the discontent it creates in the public. More precisely, an attempt will be made to understand the AKP's emphasis on online/visual

---

* Dr., Başkent University, Public Relations and Advertising Department, Türkiye, ORCID No: 0000-0002-7177-5124, E-mail: reyhannal@gmail.com

organizations as the effect of the AKP's transformation into a "palace organization" in the sense that it as a government has increasingly ignored social demands and needs.

Keywords: Commemoration Ceremony, Collective Memory, AKP, Face-to-face ceremonies, Online/Visual Ceremonies

ALGORİTMİK KÜRASYON VE KULLANICI TAKTİKLERİ: DİRENİŞ Mİ? TESLİMİYET Mİ?

Cemile TOKGÖZ ŞAHOĞLU*, 2. Gülşah BAŞLAR**

Özet

Platformların gündelik yaşamın her alanını verileştirmeye ve algoritmik işleyişle düzenlemeye dönük kuşatıcılıkları insanların kültürel tüketimine, sosyalleşme ve bilgilenme süreçlerine her geçen gün daha fazla müdahil oluyor. Zuboff'un (2019) öne sürdüğü gibi platformlar nezdinde kullanıcıların kişisel verileri hammadde, algoritmalar üretim araçları, kullanıcıları ile ilgili öngörüler ise kâr sağlama süreçlerinin merkezindeki ürün haline alıyor. Kullanıcılar bu öngörülere dayalı kişiselleşmiş içerik olarak sunulan algoritmik önerileri izlediklerinde, platformlar gündelik yaşam pratikleri içerisinde birer kültür makinelerine dönüşürken (Finn, 2020), aynı zamanda da algoritmik iktidarlarını (Beer, 2009) inşa etmiş oluyor. Hesaplama rejimi (Hayles, 1991) içerisinde öngörü iktidarları özneyi hesaplanabilir kılarak davranışlarını ve tercihlerini düzenlenebilir nitelikte görüyor. Böylece toplumsal ve kültürel yaşamın pek çok boyutu algoritmik kürasyona dayalı şekilde otomatikleşiyor. Kullanıcılar algoritmik öneri sistemlerinin akışına kapılıp kendileri için kişiselleştirilmiş içerikleri tükettiğinde beğenileri, dünyayı algılama biçimleri, estetik, güzellik, eğlence, mizah anlayışları ve gündelik yaşama dair pek çok sayısız pratiği platformların kâr maksimizasyonu amaçlarına göre yönlendirilmiş oluyor. Bu durum algoritmanın tarafsız işlediğine dair çarpık bir görüşe dayalı, algortimanın kendisi için “doğru” içeriği karşına çıkaracağı inancıyla beslenen bir “hesaplamalı teokrası”ye (Bogost, 2015) işaret eder. Böyle bir otomatikleşme birey açısından öznelliğini ve eleştireliliğini kenara bıraktığı, tercihlerini otomatikleşmiş süreçlere teslim ettiği bir yetki devri anlamına gelerek; kontrol kaybının kabul edildiği benliğin askıya alınarak gücün nesneye terk edildiği durumlara (Gomart ve Hennion, 1999) örnek oluşturur. İşte bu noktada algoritmik kuşatılmışlık karşısında bireyin öznelliğinin, eleştireliliğinin, karşı koyuşunun izlerini aramak elzem hale gelmektedir. Algoritmik süreçlerin etkisi üzerine araştırmalar dijital kapitalizminin işleyişine, kullanıcıların veri sömürüsüne ve kişiselleştirmenin yarattığı “görünmez” tehlikelere odaklanırken (Gillespie, 2014) kullanıcının algoritmik kürasyona nasıl tepki verdiğini anlamaya çalışan incelemeler ise henüz sınırlı kalmaktadır. Kullanıcı kültürleri içerisinde bireyin algoritmik kürasyona nasıl direnç gösterdiğini anlamaya çalışan bu örnekler algoritmik süreçlerin kullanıcının kişisel verileriyle beslendiğini hatırlatarak içeriğin kişiselleştirilme sürecinde karşılıklı bir etkinin varlığını öne çıkarıyor. Bu yaklaşıma göre kullanıcının beklentileriyle uyumlu bir içerik akışı oluşturma hedefi içerik akışında “uyumlu algoritmik kişiselleştirmenin ritmi”ni (Lupinacci, 2022; Siles vd., 2022) oluşturarak kullanıcının zamanın akışını kaybetmesine ve dikkatini platformada daha uzun süre tutmasına yol açabilir. Böylece içerik akışının şekillenmesinde karşılıklı bir kürasyonun varlığına işaret eden, algortimanın kullanıcıyı “evcilleştirirken” (*domestication*) kullanıcının da algoritmayı “evcilleştirebileceği” görüşü öne çıkıyor (Siles vd., 2019). Kullanıcılar algoritmalara kendilerini tanıtarak, rutinler geliştirerek, butonlarla geri bildirimde bulunarak onları “ehlileştiriyor” (Simpson vd., 2022). Yapılan araştırmalar kullanıcıların belirli profilleri ya da anahtar kelimeleri aratarak, içerikleri “ilgilenmiyorum” olarak işaretleyerek, “like” butonunu kullanarak algoritmanın onları daha iyi tanımasını ve böylece kendileri için daha isabetli içerikle karşılaşmayı sağladıklarını, bir nevi algoritmayı eğittiklerini gösteriyor. Konfor alanını genişletmeye dönük pratiklerin dışında bazı durumlarda ise öneri algoritmalarının tüketimlerini yönlendiriciliğine karşı koyarak önerileri izlememe yönünde direnç gösterebiliyorlar (Siles, 2023). Kullanıcının failliğini anlamaya çalışan araştırmalar gündelik yaşam pratiklerine gömülü hale gelen algoritmalarla etkileşim içerisinde olan, kültür makinelerini kullanan kullanıcıların makinenin işleyişine dair içgörüler ve halk teorileri (DeVito vd., 2018) geliştirebildiklerine, deneyimsel öğrenmeye dayalı bir algoritmik tahayyül (Bucher, 2017) ve bu doğrultuda algortimaya karşı strateji ve direnç pratikleri (Siles, 2023) gösterebildiklerine dair izler olduğunu ortaya koymakta. Biz de bu çalışmada kullanıcının algoritma karşısındaki tutumunu açıklamaya çalışan araştırma örneklerini literatür

* Doç. Dr., Marmara Üniversitesi, İletişim Fakültesi, Gazetecilik Bölümü, Türkiye, ORCID No: 0000-0001-9157-8606 / E-posta: cemile.tokgoz@marmara.edu.tr

** Doç. Dr., Marmara Üniversitesi, İletişim Fakültesi, Radyo TV ve Sinema Bölümü, Türkiye, ORCID No: 0000-0002-3559-8335 / E-posta: gulsahbaslar@marmara.edu.tr

taraması yöntemiyle incelemeyi ve kullanıcı kültürlerine dair literatürdeki çalışmaların bulgularından yola çıkarak bireyin algoritma karşısındaki öznelliğini ve eleştirel düşünme biçimlerini nasıl koruduğuna dair örnekler üzerinden bir tartışma yürütmeyi hedefliyoruz. De Certeau'nun (2009) gündelik yaşam içerisinde tüketicinin taktik ve stratejilerinin güncel yansımaları olarak gördüğümüz kullanıcının algoritmaya karşı geliştirdiği direnç alanlarını Scott'un (1985) altpolitika kapsamında tartıştığı mikro düzeyde gerçekleşen, görünmez, örtülü kültürel mücadeleyi içeren pratikler olarak platformların algoritmik iktidarı karşısındaki anlamını tartışmaya açmayı hedefliyoruz. Neoliberal düzenin performans öznesi (Han, 2019) algoritmaya karşı taktikleriyle bir eleştiri ve direnç alanı açabilir mi, yoksa algoritmik kürasyonun akışına mı kapılır? sorusunu soruyoruz.

Anahtar Sözcükler: Algoritmik kürasyon, kullanıcı kültürleri, algoritmik tahayyül, öznellik, algoritmik iktidar

ALGORITHMIC CURATION AND USER TACTICS: RESISTANCE OR SUBMISSION?

Cemile TOKGÖZ ŞAHOĞLU*, 2. Gülşah BAŞLAR**

Abstract

The encompassing nature of the platforms, which aim to verify every aspect of everyday life and regulate it through algorithmic operations, intervenes more and more in processes of cultural consumption, socialization, and information. As Zuboff (2019) argues, for platforms, users' personal data becomes the raw material, algorithms the means of production, and predictions about users the product at the center of profit-making processes. When users follow algorithmic recommendations presented as personalized content based on these predictions, the platforms are transformed into culture machines (Finn, 2020) within everyday life practices while constructing their algorithmic power (Beer, 2009). Within the regime of calculation (Hayles, 1991), predictive powers see the subject as calculable and their behaviours and preferences as regulable. Thus, many aspects of social and cultural life are automated based on algorithmic curation. When users get caught up in the flow of algorithmic recommendation systems and consume content personalized for them, their tastes, the way they perceive the world, their sense of aesthetics, beauty, entertainment, humor, and countless other practices of daily life are directed according to the profit maximization goals of the platforms. This situation points to a "computational theocracy" (Bogost, 2015) based on a distorted view that the algorithm operates impartially, fuelled by the belief that the algorithm will deliver the "right" content. For the individual, such automatization implies a delegation of authority in which she/he sets aside her/his subjectivity and criticality and surrenders her/his preferences to automated processes; and exemplifies a situation in which the loss of control is accepted, the self is suspended, and power is abandoned to the object (Gomart & Hennion, 1999). At this point, it becomes essential to look for traces of the individual's subjectivity, criticality, and resistance against algorithmic encirclement. While research on the impact of algorithmic processes has focused on the workings of digital capitalism, the exploitation of users' data, and the 'invisible' dangers of personalization (Gillespie, 2014), there is still a limited amount of research that attempts to understand how users respond to algorithmic curation. These examples, which try to understand how the individual resists algorithmic curation within user cultures, remind us that algorithmic processes are fed by the user's personal data and

* Doç. Dr., Marmara Üniversitesi, İletişim Fakültesi, Gazetecilik Bölümü, Türkiye, ORCID No: 0000-0001-9157-8606 / E-posta: cemile.tokgoz@marmara.edu.tr

** Doç. Dr., Marmara Üniversitesi, İletişim Fakültesi, Radyo TV ve Sinema Bölümü, Türkiye, ORCID No: 0000-0002-3559-8335 / E-posta: gulsahbaslar@marmara.edu.tr

highlight the existence of a mutual influence in the process of personalizing content. According to this approach, the goal of creating a content flow that is in line with the user's expectations can create a "rhythm of harmonious algorithmic personalization" (Lupinacci, 2022; Siles et al., 2022) in the content flow, causing the user to lose track of time and keep their attention on the platform for longer. Thus, pointing to the existence of a mutual curation in shaping the flow of content, the idea that the algorithm can "domesticate" the user while the user can "domesticate" the algorithm (Siles et al., 2019). Users "tame" algorithms by introducing themselves to them, developing routines, and providing feedback via buttons (Simpson et al., 2022). Research shows that by searching for specific profiles or keywords, marking content as "not interested", using the "like" button, users enable the algorithm to recognize them better and thus encounter more accurate content for them, in a sense, they train the algorithm. Apart from the practices aimed at expanding the comfort zone, in some cases, they may resist the guiding of their consumption by recommendation algorithms and not follow the recommendations (Siles, 2023). Research that seeks to understand the agency of the user reveals that users of cultural machines who interact with algorithms embedded in their daily life practices can develop insights and folk theories about the functioning of the machine (DeVito et al., 2018), an algorithmic imaginary based on experiential learning (Bucher, 2017), and accordingly indicating strategies and practices of resistance to the algorithm (Siles, 2023). In this study, we aim to examine the research examples that try to explain the user's attitude towards the algorithm through a literature review method and to conduct a discussion on how the individual protects her/his subjectivity and critical thinking styles against the algorithm based on the findings of the studies in the literature on user cultures. We aim to discuss the meaning of the fields of resistance developed by the user against the algorithm, which we see as the contemporary reflections of de Certeau's (2009) tactics and strategies of the consumer in everyday life, against the algorithmic power of the platforms as practices involving invisible, implicit cultural struggle that take place at the micro level discussed by Scott (1985) within the scope of subpolitics. We ask the question of whether the performance subject of the neoliberal order (Han, 2019) can open a space of criticism and resistance with its tactics against the algorithm, or whether she/he is caught in the flow of algorithmic curation.

Keywords: algorithmic curation, user cultures, algorithmic imagination, subjectivity, algorithmic power

YAPAY ZEKâ VE KİŞİSELLEŞTİRİLMİŞ ÖNERİ ALGORİTMALARININ GELECEĞİNE DAİR BİR İNCELEME

Ümit BULUT*

Özet

Yaygınlaşan kişisel bilgisayar ve mobil cihazlara paralel olarak eğlence odaklı medyada (film, dizi, müzik vb.) bir artış görülmektedir. Yaratıcı ekonominin ve üretimin bir parçası olan bu eserlerde beğenin subjektif olması sebebiyle; kâr amacı güden platformlarda kullanıcılarının geçirdiği sürenin artmasını isteyen içerik sağlayıcıları tarafından her kullanıcı için özel “kişiselleştirilmiş içerik” ve öneri sistemleri üretilmesine olanak sağlayan algoritmalar geliştirmesine neden olmuştur. [1] Kişiselleştirilmiş içerik, servis olarak hizmet sunan (SaaS) girişimlerin, kullanıcılarını sundukları hizmet içerisinde daha çok tutmak için kullanıcıya sağladıkları içerikler olarak tanımlanabilir. Geliştirilen ortama bağlı olarak bu içerikler kısa video formatı, film, dizi, makale, ürün linki vb. şeklinde olabilir. Kişiyeye özel içeriklerin sunulan ortam akışında gösterilmesini sağlayan içerikler veri bilimi ile yakından ilgilidir. Süreç temel olarak; veri toplanması, veri temizlenmesi ve ön işleme, veri analizi ve filtreleme veya modelleme işlemlerinin ardından kullanıcıya sunulan içeriklerin belirlenmesi şeklinde ilerlemektedir. Bilgisayarların veri işleme gücünün artmasıyla beraber toplanan büyük verilerin anlamlı hale gelmesi kolaylaşmıştır. Yapay sinir ağları ve makine öğrenmesi alanındaki gelişmeler ise sınıflandırma, tahmin, regresyon gibi metotlar kullanarak günlük problemlere çözümler bulmayı amaçlamaktadır. Günümüzde yapay zeka alanının temelini verileri anlamlı hale getirip, sunan modeller oluşturmaktadır. Bununla beraber geçtiğimiz yıllarda doğal dil işleme modellerindeki gelişmelerle (LLaMA [1], GPT4 [2], Bard [3] vb) birlikte teknoloji alanında hizmet veren şirketler bu dil modellerini ürünlerine uyarlamaya başlamış ve kişiselleştirilmiş medya akışları daha efektif bir hale gelmesini sağlamıştır. Yapay zekanın kişiselleştirmiş algoritmalara uygulanmasında kullanılanlardan bazı teknikler aşağıdaki gibi sıralanabilir: sınıflandırma algoritmaları, regresyon analizi, işbirlikçi filtreleme, derin öğrenme ve hibrit modeller. Bu çalışmada; tek bir modelle sınırlandıramayacağımız kişiselleştirilmiş öneri sistemlerinin tanımı yapılmış olup, bu sistemleri aktif olarak kullanan platformların algoritmaları vaka çalışması olarak incelenmiştir. Vaka örnekleri olarak seçilen Youtube, Netflix ve Instagram servisleri üzerinden yapılan çalışmada, sistemlerin halka açık bir şekilde paylaştıkları bilimsel ve teknik çalışmalar [5-7] baz alınmıştır. İçerik bazlı her sistem birbirinden farklı özelliklere sahip olduğu için çalışmada belirli başarı kriterlerinin olduğu varsayımı öne sürülmüştür. Bu kriterler; platforma üye olan kullanıcı sayısı, kullanıcı başına günlük geçirilen ortalama süre ve önerilen içeriklere tıklanma sayısı olduğu belirtilmiştir. Çalışmada öneri algoritmalarının kullanım şekli, yaratıcı içeriklerde “beğeni”, öneri sistemlerini sunma biçimleri ve öneri sistemlerini etkileyen faktörler ele alınmıştır. Bununla beraber içerik üreticileri ve medya platformlarının kişiselleştirilmiş içeriklerdeki bir sonraki aşamasının neler olabileceğine dair fikirler ortaya atılmıştır. Bu aşamanın başarı kriterlerini nasıl etkileyeceğinin de sunulduğu çalışmada, aşırı kişiselleştirilmiş içeriklerle kullanıcıların platform sürelerinin maksimize edileceği öne sürülmüştür. Çalışmanın hedefi yapay zeka teknolojilerinin aşırı kişiselleştirilmiş algoritmalara adapte olarak çalıştığı durumda karşımıza çıkabilecek potansiyel senaryoları öngörmek ve yorumlamasıdır. Yazar aynı zamanda vaka çalışmasıyla beraber öneri bazlı sistemlerinin her geçen gün kendilerini güncellediklerinin altını çizmiştir.

Anahtar Sözcükler: Yapay Zeka, Kişiselleştirilmiş Algoritmalar, Kişiselleştirilmiş İçerikler, Öneri Sistemleri, Kişiselleştirilmiş Öneri Sistemleri

* Öğr. Gör., Aydın Adnan Menderes Üniversitesi, Elektronik Programı, TR, ORCID No: 0000-0003-1958-414 / E-posta: umit.bulut@adu.edu.tr

A REVIEW ON THE FUTURE OF “ARTIFICIAL INTELLIGENCE AND PERSONALIZED RECOMMENDATION ALGORITHMS”

Ümit BULUT*

Abstract

In parallel with the widespread use of personal computers and mobile devices, there is an increase in entertainment-oriented media (movies, TV series, music, etc.). The subjective nature of taste in these media, which are part of the creative economy and production, has led to the development of algorithms that enable the production of "personalized content" and recommendation systems tailored for each user by content providers who want to increase the time spent by their users on for-profit platforms. [1] Personalized content can be defined as the content that service-as-a-service (SaaS) initiatives provide to the user in order to keep their users within the service they offer for a longer period of time. Depending on the developed medium, this content can be in the form of a short video format, movie, series, article, product link, etc. Content that enables personalized information to be displayed in the media stream is closely related to data science. The process basically involves data collection, data cleansing and preprocessing, data analysis and filtering or modeling to determine the content presented to the user. As the data processing power of computing has increased, it has become easier to make sense of the big data collected. Developments in the field of artificial neural networks and machine learning aim to find solutions to everyday problems using methods such as classification, prediction and regression. Today, the basis of the field of artificial intelligence is models that make sense of and present data. In addition, with the developments in natural language processing models in recent years (LLaMA [1], GPT4 [2], Bard [3], etc.), technology companies have started to adapt these language models to their products and personalized media streams have become more effective. Some of the techniques used in the application of artificial intelligence to personalized algorithms can be listed as follows: classification algorithms, regression analysis, collaborative filtering, deep learning and hybrid models. In this study, personalized recommendation systems, which cannot be limited to a single model, are defined and the algorithms of platforms that actively use these systems are examined as case studies. The study is based on the scientific and technical studies [5-7], which are publicly shared by the systems, with Youtube, Netflix and Instagram services selected as case studies. Since each content-based system has different characteristics, the study assumes that there are certain success criteria. These criteria are the number of users who are members of the platform, the average time spent per user per day, and the number of clicks on recommended content. The study examines the use of recommendation algorithms, “liking” in creative content, the ways of presenting recommendation systems and the factors affecting recommendation systems. In addition, ideas on what the next phase of personalized content could be for content producers and media platforms are put forward. The study also presents how this stage will affect the success criteria, and suggests that users' platform time will be maximized with highly personalized content. The aim of the study is to predict and interpret potential scenarios that may arise when artificial intelligence technologies work by adapting to overly personalized algorithms. The author also emphasized that recommendation-based systems are updating themselves day by day with the case study.

Keywords: Artificial Intelligence, Personalized Algorithms, Personalized Content, Recommendation Systems, Personalized Recommendation Systems

---

* Lecturer, Aydın Adnan Menderes University, Electronics Program, TR, ORCID No: 0000-0003-1958-414 / E-mail: umit.bulut@adu.edu.tr

GAZETECİLİK ÖĞRENCİLERİNİN ALGORİTMALAR İLE İMTİHANI: HABER TÜKETİMİNDE ÖZGÜRLEŞMENİN OLANAKLILIĞI ÜZERİNE BİR ARAŞTIRMA

Şafak ETİKE*

Özet

Bu bildiri, iletişim fakültelerinin gazetecilik bölümlerinden öğrencilerin algoritmik haber kürasyonu karşısındaki tutumlarını incelemektedir. Çalışmada, gazetecilik öğrencilerinin haber izleme/tüketme pratiklerinin algoritmik haber kürasyonundan etkilenip etkilenmediği, öğrencilerin algoritmik kürasyonun yarattığı filtre balonları, yankı odaları ve enformasyon kozalarından çıkmaya çalışıp çalışmadığı incelenmektedir. Algoritmalar haber üretiminin her aşamasında giderek daha yaygın kullanılmaktadır (Thurman vd., 2017). Algoritmalar aynı verilerden, tüketicilerin/kullanıcıların talepleri ya da geçmiş hareketleri üzerine farklı haberler üretebilmektedir (Graefe, 2016). Bu nedenle de izleyici tercihleri, haberlerin niteliğinin belirlenmesinde giderek daha önemli hale gelmektedir (Ahmad, vd. 2023). Algoritmaların haber okuyucularını sınırsız enformasyon-haber içerisinde boğulup gitmekten kurtarabileceği, onlarla artan etkileşimin haberleri hem özgünleştireceği hem de yerleştirerek ve daha önce haber konusu olacak kadar önemli görünmeyen konuları eşikten içeri alarak gazeteciliği demokratikleştirebileceği hatta haber üreticileri ile okuyucular/tüketiciler arasındaki bağları kuvvetlendirileceği ifade edilmektedir (Noain-Sánchez, 2022; Carlson, 2017). Ancak algoritmik haber kürasyonu ve kişiselleştirme haber okuyuculuğunu atomize etmekte (Beckett, 2019), gazeteciliğin kamuoyu oluşturma gücünü elinden almaktadır (Carlson, 2017). Okuyucuları filtre balonları, yankı odaları ve enformasyon kozalarına hapseder (Şenyüz, 2023). Bu çalışmada gelecekte haber üretmesi beklenen gazetecilik öğrencilerinin haberlerin algoritmik kürasyonuna ve kişiselleştirme algoritmalarına ilişkin farkındalığı araştırılmaktadır. Çalışma bir karma yöntem araştırması olarak tasarlanmıştır. Araştırmada anket, odak grup ve yarı yapılandırılmış derinlemesine görüşme teknikleri ile veri toplanmıştır. Köklü bir tarihe sahip, öğretim elemanı sayısı yüksek araştırma ve geliştirme fonlarına erişimi bulunan, teknik alt-yapı yatırımları ve olanakları en iyi derecede olan merkez üniversitelerin gazetecilik bölümlerinden, merkezde bulunmayan ama büyük ve gelişmiş çevre kentlerde kurulmuş ve eski ve görece köklü üniversitelerin gazetecilik bölümlerinden, 2000’li yıllardan sonra küçük taşra kentlerinde siyasi nedenlerle kurulmuş üniversitelerdeki gazetecilik bölümlerinden ve özel üniversitelerin gazetecilik bölümlerinden olmak üzere 4 farklı kategorideki iletişim fakültelerinin gazetecilik bölümlerinden toplam 155 gazetecilik bölümü öğrencisine anket uygulanmıştır. Odak grup çalışmaları ve derinlemesine görüşmeler devam etmektedir. İki farklı iletişim fakültesinden öğrencilerle yedi kişilik 2 odak grup görüşmesi gerçekleştirilecek, 10 öğrenci ile de derinlemesine görüşme yapılacaktır. Araştırma sonuçları öğrencilerin haber tüketiminin neredeyse tamamının internet aracılığıyla gerçekleştiğini ortaya koymaktadır. Gazetecilik Öğrencileri internette geçirdikleri zamanın yarısında haber takip etmektedir. Haber takibinde yüzde 83 ile en çok öne çıkan araç “Akıllı telefon”dur. İnternette ücretsiz haber kaynakları tercih edilmektedir. Haber takip etmek için en çok tercih edilen platform yüzde 73’lük bir oranla twitter olmuştur. Buna karşılık Youtube’u tercih edenlerin oranı yüzde 33’tür. Haber kaynakları sadece sosyal medyada tesadüfen karşılaştıkları haberler değildir. Öğrencilerin yüzde 75’i mobil haber derleyicileri kullanmaktadır. GoogleNews bu konuda lider olarak öne çıkmaktadır. Ancak aynı zamanda dijital haber platformları arasında en çok öne çıkan da googlenews’dır. Öğrencilerin merak ettikleri bir habere erişmek için en çok başvurdukları kaynak da Google olmuş, sosyal medyada karşılına çıkan haberlere de güvendikleri ve bu haberleri de büyük ölçüde okudukları ortaya çıkmıştır. Google ve Twitter gibi platformlardan alınan haberlerin yüksek düzeyde güvenilir bulunması, bu platformların haber dağıtımında önemli bir yer tuttuğunu göstermektedir. Pek çoğu haber derleyici kullanır ve bunlardan bildirim alır. Araştırma öğrencilerin sosyal medyada önlerine düşen habere karşı tutumlarına, doğrulatma pratiklerine, haber arayışında hangi kaynaklara güvendiklerine, algoritmaların hedeflemeleri ve kürasyonlarından özgürleşmeyi sağlayacak adımlar atıp atmadıklarına odaklanmaktadır. Araştırma sonuçlarının öğrencilerin yankı odaları ve filtre balonlarından çıkmak, haber tüketiminde irade ve yetkisini

* Dr. Öğretim Üyesi, Yozgat Bozok Üniversitesi, Gazetecilik, Türkiye, ORCID No: 0000-0002-3055-7876 / E-posta: safak.etike@yobu.edu.tr

yeniden tesis etmek için adım atıp atmadığını, atıyorsa somut olarak geliştirdikleri direniş pratiklerini ortaya koyması beklenmektedir.

Anahtar Sözcükler: Gazetecilik öğrencileri, haber tüketimi, algoritmik kürasyon, kişiselleştirme algoritmaları.

THE CHALLENGE OF JOURNALISM STUDENTS WITH ALGORITHMS: A STUDY ON THE POSSIBILITY OF SELF-LIBERATION IN NEWS CONSUMPTION

Şafak ETİKE*

Abstract

This paper examines the attitudes of students from journalism departments of communication faculties towards algorithmic news curation. The study investigates whether the news monitoring/consumption practices of journalism students are influenced by algorithmic news curation, and whether students attempt to escape from filter bubbles, echo chambers, and information cocoons created by algorithmic curation. Algorithms are increasingly used in every stage of news production (Thurman et al., 2017). They can generate different news from the same data based on the demands or past actions of consumers/users (Graefe, 2016). Therefore, audience preferences are becoming increasingly important in determining the quality of news (Ahmad et al., 2023). It is stated that algorithmic news curation can save news readers from drowning in unlimited information-news, that increasing interaction with them can both customize and localize the news, and by bringing topics that did not seem important enough to be news subjects into the threshold, it can democratize journalism and even strengthen the ties between news producers and readers/consumers (Noain-Sánchez, 2022; Carlson, 2017). However, algorithmic news curation atomizes news readership (Beckett, 2019) and takes away the power of journalism to form public opinion (Carlson, 2017). It traps readers in filter bubbles, echo chambers, and information cocoons (Şenyüz, 2023). This study investigates the awareness of journalism students, who are expected to produce news in the future, regarding the algorithmic curation of news. The study is designed as a mixed-method research. Data were collected using surveys, focus groups, and semi-structured in-depth interviews. Surveys were conducted on a total of 155 journalism students from journalism departments of communication faculties in four different categories: central universities with a long history, high number of academic staff, access to research and development funds, and the best technical infrastructure and facilities; universities located in large and developed surrounding cities but not in the center; universities established in small rural towns for political reasons after the 2000s; and private universities. Focus group studies and in-depth interviews are ongoing. Two focus group discussions with seven students from two different communication faculties will be conducted, and in-depth interviews will be conducted with 10 students. The research results reveal that almost all of the students' news consumption occurs via the internet. Journalism students spend half of their time on the internet following the news. The most prominent device in news tracking is the "smartphone" with 83%. Free news sources are preferred on the internet. The most preferred platform for following the news is Twitter with a rate of 73%. In contrast, the rate of those who prefer Youtube is 33%. News sources are not just the news they come across by chance on social media. 75% of the students use mobile news aggregators. GoogleNews stands out as the leader in this regard. However, GoogleNews is also the most prominent among digital news platforms. Google is the most consulted source for students to access a news story they are curious

---

* Assist. Prof., Yozgat Bozok University, Department of Journalism, Türkiye, ORCID No: 0000-0002-3055-7876 / E-mail: safak.etike@yobu.edu.tr

about, and it has been revealed that they trust the news they come across on social media and read these news to a large extent. The high level of trust in news from platforms like Google and Twitter shows that these platforms play an important role in news distribution. Many use news aggregators and receive notifications from them. The research focuses on students' attitudes towards the news that appears in front of them on social media, their verification practices, the sources they trust in news search, and whether they take steps to liberate themselves from the targeting and curation of algorithms. The research results are expected to reveal whether students take steps to escape from echo chambers and filter bubbles, to re-establish their will and authority in news consumption, and if they do, the concrete resistance practices they develop.

Keywords: Journalism students, news consumption, algorithmic curation, personalization algorithms.

TEKNOLOJİ VE TOPLUMSAL CİNSİYET: GENÇLERİN YAPAY ZEKÂ İLE İLİŞKİLENME BİÇİMLERİ VE KULLANIM PRATİKLERİ ÜZERİNE BİR İNCELEME

Alev ASLAN*

Özet

Feminist teori, toplumsal cinsiyetin teknoloji alanındaki yansımalarını inceleyerek, cinsiyet rolleri ve eşitsizliklerine dair derinlemesine bir anlayış sunar. Bu çerçevede, feminist kuramcılar, teknolojinin eril bir alan olduğunu ve kadınların teknolojiye erişiminde ve kullanımında yaşadığı kısıtlamaların, toplumsal cinsiyet ilişkilerinin bir sonucu olduğunu vurgularlar. Bilgisayar programlamadan yapay zekâya, dijital iletişim araçlarından robotik teknolojiye kadar birçok alanda cinsiyet temelli eşitsizlikler ve önyargılar mevcuttur. Bu durum, teknolojinin geliştirilme süreçlerinden, kullanımına kadar birçok aşamada toplumsal cinsiyet normlarının ve rollerinin yansımalarını içerir. Feminist yaklaşım, teknolojiyi üreten ve şekillendiren süreçlerin zaten erkek egemen bir alan olduğunu iddia eder. Teknolojinin tasarlanması, geliştirilmesi ve pazarlanması aşamalarında genellikle eril bakış açısı ve değerleri hâkimdir. Bu durum, teknolojinin kullanımında ve sonuçlarında cinsiyet temelli eşitsizliklere yol açabilir. Bu çalışmanın amacı, üniversite öğrencilerinin yaygın olarak kullanılan bir teknoloji olan yapay zekâyı (AI) gündelik hayatlarına nasıl dâhil ettiklerini ve kullanım pratiklerinde cinsiyet temelli farklılıkların var olup olmadığını ortaya koymaktır. Çalışma, öğrencilerin yapay zekâyı gündelik hayatlarına nasıl dâhil ettikleri, kadın ve erkek öğrenciler arasında yapay zekâ kullanımında bir farklılık olup olmadığı ve onların bu kullanım pratiklerini nasıl değerlendirdikleri sorularına yanıt arar. Çalışma kapsamında nitel bir araştırma tasarımı kullanılacak ve İstanbul Üniversitesi İletişim Fakültesinde eğitim almakta olan on kadın ve on erkek öğrencisi ile yarı yapılandırılmış sorular çerçevesinde görüşülecektir. Bu çalışmanın çıktılarının eğitimcilerin, politika yapıcıların ve teknoloji geliştiricilerinin, cinsiyet temelli farklılıkları dikkate alarak daha kapsayıcı ve eşitlikçi bir AI kullanımı sağlamak için stratejiler geliştirmelerine yardımcı olması hedeflenmiştir. Bu çalışmanın çıktılarının eğitimcilerin, politika yapıcıların ve teknoloji geliştiricilerinin, cinsiyet temelli farklılıkları dikkate alarak daha kapsayıcı ve eşitlikçi bir AI kullanımı sağlamak için stratejiler geliştirmelerine yardımcı olması hedeflenmiştir.

Anahtar Sözcükler: Teknoloji, toplumsal cinsiyet, yapay zekâ, gençler, iletişim

TECHNOLOGY AND GENDER: A STUDY ON YOUNG PEOPLE'S WAYS OF ENGAGING WITH ARTIFICIAL INTELLIGENCE AND PRACTICES OF USE

Alev ASLAN*

Abstract

Feminist theory offers an in-depth understanding of gender roles and inequalities by examining the implications of gender in technology. In this framework, feminist theorists emphasize that technology is a masculine domain and that women's access to and use of technology is a result of gender relations. From computer programming to artificial intelligence, from digital communication tools to robotics,

* Doç. Dr., İstanbul Üniversitesi, İletişim Fakültesi, Halkla İlişkiler ve Tanıtım Bölümü, Türkiye, ORCID No: 0000-0002-3055-7876 / E-posta: alev.aslan@istanbul.edu.tr

* Assoc. Dr., İstanbul University, Faculty of Communication, Public Relations and Publicity, Türkiye, ORCID No: 0000-0001-9043-0650, E-mail: alev.aslan@istanbul.edu.tr

gender-based inequalities and prejudices exist in many fields. This situation includes the reflections of gender norms and roles at many stages, from the development of technology to its use. The feminist approach claims that the processes that produce and shape technology are already a male-dominated field. The design, development and marketing of technology is often dominated by masculine perspectives and values. This can lead to gender-based inequalities in the use and outcomes of technology. However, the feminist perspective argues that women should be actively involved in these processes. This study aims to explore how university students incorporate artificial intelligence (AI), a widely used technology, into their daily lives and whether gender-based differences exist in their usage practices. The study will focus on the questions of how they incorporate AI into their daily lives, whether there is a difference in the use of AI between male and female students, and how they evaluate these usage practices. Within the scope of the study, a qualitative research design will be used and ten female and ten male students studying at Istanbul University Faculty of Communication will be interviewed through semi-structured questions. The outputs of this study are intended to help educators, policy makers and technology developers develop strategies to ensure a more inclusive and equitable use of AI, taking into account gender-based differences. The outputs of this study are intended to help educators, policy makers and technology developers to develop strategies to ensure a more inclusive and equitable use of AI, taking into account gender-based differences.

Keywords: Technology, gender, artificial intelligence, youth, communication.

SIYASET VE CEHALET İLİŞKİSİ BAĞLAMINDA CEHALET KÜLTÜRÜ KARŞISINDA ELEŞTİRİ KÜLTÜRÜ

Hakan ERDAL*

Özet

Nesnel gerçeklikler karşısında duyguların ön plana alınarak hakikatin silikleştirilmesi ve özellikle yeni medya araçlarıyla önümüze düşen ham bilgi yığınlarının sorgulamadan kabul etme eğilimi, siyasetin ana gündem maddelerinden biri haline gelmiştir. Hakikatin gizlenerek cehalet ile ikame edilmesi, bilgi çağının paradoksal bir yansıması olarak öne çıkmaktadır. Bu durum aynı zamanda tarihsel düzlemde “rasyonel akıl” kavramsallaştırmasına dayanan demokrasi tartışmaları açısından da bir kırılmayı işaret etmektedir. Epistemolojinin gölgesi olarak tanımlanan ve toplumsal güç odaklarının kendi çıkarları için bilinçli bir şekilde cehalet yaratma stratejilerini aydınlatmaya yönelik bir çerçeve sunan Agnotoloji disiplini, aynı zamanda siyaset alanına da uygulanabilir araçlar sunmaktadır. Bu araçlar, tüm krizlerine rağmen mevcut yönetimlerin varlığını sürdürdüğü ülkelerdeki durumu açıklamaya çalışan “popülizm”, “yeni despotizm” ve “kutuplaştırıcı siyaset” gibi kavramsallaştırmaları da çerçeveleyen bir bakışı kazandırmaktadır. Diğer taraftan, söz konusu disiplin, bu kavramsallaştırmalarda eksik olan hakikat ve cehalet ikiliği perspektifinden değerlendirme imkanı verebilmektedir. Literatürde cehaletin dayatıldığı her yerde özgürlüğün etkili biçimde azaldığı, insanların bilgisiz bırakılarak ya da yanlış bilgilendirilerek nesnel olgular üzerinde bile şüphe uyandırmanın çağa özel bir cehalet kültürünün ortaya çıkardığı savunulmaktadır. Toplumda var olan güç ilişkileriyle derinden bağlantılı olarak ortaya çıkan bu kültür, ekonomik, sosyo-kültürel, politik ve kurumsal bir çerçeveye oturmaktadır. Buna örnek olarak cehaleti erdeme dönüştürdüğü düşünülen Donald Trump gösterilmekte, destekçilerinin çoğunun cehaletinden utanmadığını düşündükleri Trump ile kendilerini özdeşleştirdiği ve bu durum oy verenlerin gözünde Trump’a diğer politikacıların sahteliğine tezat bir özgünlük kazandırdığı ileri sürülmektedir. Kültürel anlamda eleştirel bir konumlanmanın gerekliliğine ilişkin çıkarımlara kültür endüstrisi ve ideolojik hegemonyayı ele alan Frankfurt Okulu, kültürel üretim, tüketim ve direniş arasındaki ilişkileri ele alan İngiliz Kültürel Çalışmaları bünyesinde bulmak mümkün olsa da, gerek yeni medya araçlarının siyasete etkisi, gerekse bilginin yerine cehaletin araçsallaştırılmasına odaklanan Cehalet çalışmalarını kapsamında incelenecek eleştirel bir kültürün gerekliliği, söz konusu okulların bakışlarını da genişletecek biçimde güncel demokrasi tartışmalarına katkıda bulunabilecek yönler içermektedir. Bu bağlamda, özellikle yeni medyanın etkisiyle yayılan cehalet kültürününü üretimi ve yönetimi karşısında nasıl bir eleştirel konum alınması gerektiği önem kazanmaktadır. Siyaset ile cehalet arasındaki ilişkinin kuramsal bir yöntemle inceleneceği çalışmada, cehalet kültürü karşısında nasıl bir eleştirel kültür geliştirilebilir sorusuna yanıt aranmaktadır. Çalışma kapsamında siyasetin cehaleti nasıl araçsallaştırdığına dair bir anlayışın sağlanması ve bu durumun kültürel anlamda toplumsal yapıya olan etkilerinin belirlenmesi önemli bir yer tutmaktadır. Ayrıca, Batı akademisinde gelişmeye başlayan cehalet çalışmaları kapsamında bireylerin yeni medya ortamında üretilen ve yayılan cehalete ilişkin örnekler ışığında alınması gereken eleştirel bir konumlanmanın demokratik süreçler açısından önemi tartışmaya açılacaktır.

Anahtar Sözcükler: Cehalet kültürü, cehalet çalışmaları, agnotoloji, eleştiri kültürü, yeni medya.

---

* Doktora öğrencisi, Ankara Üniversitesi, Radyo Televizyon Sinema Bölümü, Türkiye, ORCID No: 0009-0003-7053-9685 / E-posta: hknrdl@gmail.com

CULTURE OF CRITICISM AGAINST THE CULTURE OF IGNORANCE IN THE CONTEXT OF THE RELATIONSHIP BETWEEN POLITICS AND IGNORANCE

Hakan ERDAL*

Abstract

With the proliferation of new media tools, the promotion of emotions and unquestioning acceptance of mass information has become one of the main agenda items in politics. The discipline of agnotology offers applicable tools for politics by examining strategies to deliberately create ignorance. In this context, it is important to criticize the culture of ignorance and examine the relationship between politics and ignorance. Bringing a critical perspective to the culture of ignorance spread by the influence of new media is important for democratic processes. In this study, the importance of a critical attitude towards the culture of ignorance is emphasized by examining how politics uses ignorance and the impact of this situation on social structure.

Keywords: Culture of ignorance, ignorance studies, agnotology, culture of criticism, new media.

---

* PhD Candidate, Ankara University, Department of Radio Television Cinema, Türkiye, ORCID No: 0009-0003-7053-9685 / E-mail: hknrdl@gmail.com

INSTAGRAM'DA ÖZNE FETİŞİZMİ DENEYİMİ ÜZERİNE NİTEL BİR ARAŞTIRMA

Burak POLAT*

Özet

Sosyal medya platformları kurdukları ağ ilişkileri ile küresel bir tüketim köyü inşa etmiş durumdadır. Bu platformlarda günlük hayatlarından fragmanlar paylaşan kullanıcılar bir taraftan derinlikli bağlar inşa etmek isterken diğer taraftan bağlamdan kopuk yığınla enformasyonun altında hakikiliği tartışmalı bağlara dikkatini vermektedirler. Benlik sunumu bu platformlarda aşırıya kaçarak fetişleşebilmektedir ve kullanıcılar yabancılaşabilmektedirler. Bu aşırıya kaçma durumunu Bauman (2023, s. 27) özne fetişizmi kavramı ile açıklamaktadır; özne fetişizmi tıpkı meta fetişizmi gibi yalan üzerine kuruludur der Bauman, özne olmanın bizatihi yerine bir rol olarak özneliği oynamak üzere içinde bulunduğumuz sistem tarafından yontulduğumuzu belirtir. Bireyler tüketim kültürü dahilinde haklı olarak özne oluşlarını haykırma güdüsündedirler; ancak bu güdü yanlış bilinçlenmeler ve yabancılaşma pratikleri sonucunda fetişleşebilmekte ve özne rolü narsistik bir halde oynanabilmektedir. Özne fetişizmi, modern toplumlarda bireyin kimlik ve özdeğerini tüketim nesnelere aracılığıyla tanımlamasını ve yabancılaşmasını ifade eder. Han (2022) ise Ritüellerin Yok Oluşuna Dair eserinde neoliberal iktisadi yapının ve kitle kültürünün toplumları atomize ederek bireyleştirme eğiliminin ritüelleri de yok ettiğini ve sonucunda özneliğin tarumar olduğunu anlatır. Özne deneyiminin derinliğinin kaybolması kendini dijital iletişimde de göstermektedir ve Han (2022) dijital iletişimin bireyin kendisinin konuşup kendisinin dinlendiği yankı odalarından oluştuğunu ve platformlardaki aktivitelerin bu yankıyı güçlendirdiğini ve narsisizmi tetiklediğini vurgular (s.19). Sosyal medya kümesinin küresel çapta en yaygın kullanılan elemanlarından Instagram bireylerin kendilerini görsel paylaşımlar üzerinden ifade etmeleri ve diğerleriyle ilişki kurmaları için yaygınca kullanılan bir platform olmakla birlikte kitle kültürü ve görselliğin hegemonyası üzerinden benlik sunumunu bir özne fetişizmine dönüştürebilmektedir. Instagram dahilinde bulunduğumuz tüketim kültürünün de etkisiyle yoğunluklu biçimde farklı katmanlardaki yabancılaşma deneyiminin yansımalarını barındırmaktadır. Yabancılaşma deneyimi kendini güçsüzlük hissi, anlam ve değer yitimi, kendine ve diğerlerine garileşme gibi duygulanımlar ile göstermektedir (Seeman, 1959). Platform dahilinde performans kaygısıyla özne kendine yabancılaşarak özne olma ediminden çok özne rolünü sunma edimine eğildikçe özne fetişizmi kaçınılmaz bir sonuç olmaktadır. Bu araştırma, Instagram ortamında özne fetişizminin oluşumunu ve sonuçlarını derinlemesine mülakat yöntemini kullanarak örneklendirmeyi amaçlamaktadır. Kartopu örnekleme ile belirlenen farklı arka planlardan 14 farklı aktif Instagram kullanıcısı ile gerçekleştirilen yarı-yapılandırılmış mülakatlar aracılığı ile özne fetişizmi çerçevesinde kullanımı motivasyonları, kullanım pratikleri ve narsistik kullanım adına çeşitli bulgulara erişilmiştir. Kullanıcıların hepsi belirli derecelerde kaçış deneyimi, eğlence, sosyalleşme ve kendini ifade etme maksadıyla platformu kullandıklarını belirtmişlerdir. Dikkat ekonomisinin şekillendirdiği platform tasarımının sunduğu doğrultuda kullanıcılar bildirimler aracılığıyla sözde-onaylanma duygusunun arayışına girmektedirler. Çevrimdışı ilişkilerin hakikiliği yerini çevrimiçindeki sözde-ritüellerine bırakabilmektedir ve katılımcılar çevrimiçindeki beklentilerinin karşılanmamasının çevrimdışında da sosyal ilişkilere zarar verebildiğini sunmuşlardır. Grieve ve March (2020) narsisizmin kırılğan ve büyülenmeci olarak iki ucu olduğunu belirtmektedirler; narsisizm kişinin kendini merkezleyerek kendini hem yüce görmesi hem de aşağılık görmesi olarak yaşanabilmektedir. Katılımcılar platformu bir nevi bir ego-ağı olarak kullanmakta ve özne fetişine düşerek narsisizmin iki ucunu da deneyebildiklerini sunmuşlardır. Erdoğan'ın (2013, s.231) belirttiği üzere sosyal medyanın sosyalliği sahte-sosyal, sosyalin yerine geçen sosyal ve vekaleten ilişki sağlayan sosyal gibi karakterler taşımaktadır. Araştırma aracılığıyla Instagram platformunda özne olma deneyimi yerine özne rolü deneyiminin sık sık tekrarlanabildiği örneklendirilmiştir ve sosyal medyanın sosyalliğinin hakikiliği tartışmaya açılmıştır.

* Dr. Öğretim Üyesi, Marmara Üniversitesi, İletişim Fakültesi, Gazetecilik Bölümü, Türkiye, ORCID No: 0009-0003-7053-9685 / E-posta: hknrdl@gmail.com

Anahtar Sözcükler: Özne Fetişizmi, Yabancılaşma, Eleştirel İletişim Çalışmaları, Sosyal Medya Araştırmaları, Sosyal Medyanın Narsistik Kullanımı

A QUALITATIVE STUDY ON SUBJECT-FETISHISM EXPERIENCE ON INSTAGRAM

Burak POLAT*

Abstract

Social media platforms have built a global consumption village with the network relations they establish. Users who share fragments of their daily lives on these platforms want to build deep ties on the one hand, while on the other hand, they pay attention to ties of questionable authenticity under a mass of decontextualized information. Self-presentation can be fetishized to the extreme on these platforms and users can become alienated. Bauman (2023, p. 27) explains this overdoing with the concept of subject fetishism; subject fetishism, like commodity fetishism, is based on lies, Bauman says, and we are sculpted by the system we are in to play subjectivity as a role instead of being a subject itself. Individuals are rightly motivated to deny their subjecthood within the culture of consumption; however, this motivation can be fetishized as a result of false consciousness and alienation practices, and the role of the subject can be played in a narcissistic way. Subject fetishism refers to the identification and alienation of the individual in modern societies through objects of consumption. Han (2022), in *On the Extinction of Rituals*, explains that the neo-liberal economic structure and the tendency of mass culture to atomize and individualize societies have also destroyed rituals, resulting in the destruction of subjectivity. The loss of the depth of subject experience also manifests itself in digital communication, and Han (2022) emphasizes that digital communication consists of echo chambers where the individual himself speaks and is listened to, and that the activities on the platforms strengthen this echo and trigger narcissism (p.19). Instagram, one of the most widely used elements of the social media cluster globally, is a widely used platform for individuals to express themselves through visual posts and to establish relationships with others, but it can turn the presentation of self into a subject fetishism through the hegemony of mass culture and visuality. With the influence of the consumer culture we are in, Instagram intensely reflects the experience of alienation in different layers. The experience of alienation manifests itself in feelings of powerlessness, loss of meaning and value, and strangeness to oneself and others (Seeman, 1959). Subject fetishism is an inevitable result as the subject alienates himself/herself with performance anxiety within the platform and leans towards the act of presenting the subject role rather than the act of being a subject. This research aims to exemplify the formation and consequences of subject fetishism in the Instagram environment using in-depth interview method. Through semi-structured interviews with 14 different active Instagram users from different backgrounds identified through snowball sampling, various findings were obtained in terms of motivations for use, usage practices and narcissistic use within the framework of subject fetishism. All of the users stated that they use the platform for escapism, entertainment, socializing and self-expression to some extent. In line with the platform design shaped by the attention economy, users seek a sense of pseudo-validation through notifications. The authenticity of offline relationships can give way to pseudo-rituals online, and participants presented that the failure to meet expectations online can damage social relationships offline. Grieve and March (2020) state that narcissism has two extremes as fragile and grandiose; narcissism can be experienced as self-centered and can be experienced as both exalted and inferior. Participants used the platform as a kind of ego-network and presented that they could experience

---

* Dr. Öğretim Üyesi, Marmara Üniversitesi, İletişim Fakültesi, Gazetecilik Bölümü, Türkiye, ORCID No: 0009-0003-7053-9685 / E-posta: hknrdl@gmail.com

both ends of narcissism by falling into the subject fetish. As Erdoğan (2013, p.231) states, the sociality of social media has characters such as pseudo-social, social as a substitute for social, and social as a proxy relationship. Through the research, it is exemplified that the experience of being a subject on the Instagram platform can often be repeated instead of the experience of being a subject, and the authenticity of the sociality of social media is opened to discussion.

Keywords: Subject Fetishism, Alienation, Critical Communication Studies, Social Media Research, Narcissistic Usage of Social Media

YASA ADALETİNİ SİYASET FELSEFESİYLE ARAMAK: NEFRET VE AYRIMCILIK BAŞLIKLIL CEZA MADDESİNİN ELEŞTİRİSİ

Orçun OLTULU*

Özet

Devletlerde ve toplumlarda adaletin nasıl sağlanacağı, ideal bir hukuk düzeninin nitelikleri gibi konular, çağlar boyunca siyaset felsefesinin başlıca meseleleri olmuş ve birçok düşünür bu konularla ilgili olarak çeşitli arayışlar içerisine girmiştir. Bu arayışların bir yansıması olarak da günümüzde özellikle eşitlik, özgürlük, ayrımcılık gibi insan hakları temelli evrensel nitelikteki konularla ilgili uluslararası ve ulusal çeşitli hukuki düzenlemelerde, siyaset felsefesi düşünürlerinin görüşlerinin izlerine rastlamak mümkündür. Yani aslında adalet, hukuk ve siyaset felsefesi ayrıştırılmayacak kadar iç içe geçmiş alanlardır ve bu çalışmanın hareket noktasını da bu yakın ilişki oluşturmaktadır. Siyaset felsefesinde çağlar boyunca devam etmiş bir diğer arayış da yasa adaleti arayışıdır. Bazı yasaların adil olmadığına dair görüşlerin hem Türkiye’de hem de başka ülkelerde, halen daha toplumun çeşitli kesimleri tarafından dile getirilmekte olduğu ve böylece adil bir yasa nasıl olur? sorusunun cevabının bulunmadığı düşünüldüğünde, adil yasa arayışının günümüzde de devam ettiğini söyleyebiliriz. İşte bu çalışma geçmişten bu yana süregelen yasa adaleti arayışlarına katkı sağlamak amacıyla, siyaset felsefesindeki adalet yaklaşımlarını panoramik bir şekilde sunup, yasa adaleti arayanlara yararlanabilecekleri bir alet çantası ve yöntem sunmaktadır. Sunulan alet çantası ve yöntemi somutlaştırmak üzere de adalet yaklaşımları üzerinden Türk Ceza Kanunu’nun 122. maddesinde düzenlenen nefret ve ayrımcılık başlıklı suç incelenerek, adil bir yasa olup olmadığı tartışılmaktadır. Nefret ve ayrımcılığın çağımızın en önemli sorunlarından olduğu ve bu denli önemli konularla ilgili düzenlenmiş bir ceza yasasının adil olup olmadığı hususunda birçok kişi ve grup nazarında önemli tartışmalar olduğu gözetildiğinde, yasanın problemlerini incelemek ve göstermek hem hukukçulara hem de siyaset felsefecilerine düşmektedir. Alman hukukçu Gustav Radbruch’a göre yasaların adalet istencini bilinçli olarak yadsıması durumunda hukukçulara düşen görev, bu yasaların hukukilik karakterinin bulunmadığını söyleme cesareti göstermektir. Amerikalı hukuk felsefecisi Lon L. Fuller ise, hukukun sadece biçimsel özelliklerinden hareketle tanımlanamayacağını, şayet bu şekilde yapılırsa bu durumun hukukçuların hukukun kalitesine ilişkin sorumluluklarını kenara koyması ve ayrıca hukukun meşruluğunu güç, zorlama ve iradenin egemenliğine bırakmaları anlamına geleceğini ifade etmiştir. Gerçekten de hukuk hukuktur ya da yasa yasadır şeklindeki bakış açısının bir kenara bırakılarak, yasaların adil olması için hukukçular tarafından verilecek cesaretli mücadeleyle siyaset felsefecilerinin olması gerekenleri bulma arayışlarında verecekleri cesaretli mücadele birleştiğinde, adil yasa arayışının başarıyla sonuçlanması daha muhtemel hale gelecektir. Kaldı ki nefret söyleminin ayrımcılığı, ayrımcılığın da toplumsal bölünmeyi tetikleyerek toplumsal düzeni bozduğu gerçekliği karşısında, meselenin hem hukukun hem de siyaset felsefesinin alanına girmesi kaçınılmazdır. Jeremy Waldron’un da belirttiği üzere iyi düzenlenmiş toplumlar adalet anlayışıyla yönetilen ve nefret söyleminin ortaya çıkmasına sebep olacak boyutta kin ve bölünmenin olmadığı toplumlardır. Kin ve bölünmenin olmadığı toplumların ortaya çıkmasını sağlayacak olan da siyaset felsefesi ve hukukun iç içe geçmiş iki alan olduğunun gözetilerek, bu gerçeklik doğrultusunda düzenlenecek adil nefret ve ayrımcılık yasalarıdır. Bu arka plan doğrultusunda çalışmanın ortaya çıkmasında etkili olan husus, nefret ve ayrımcılık eylemleriyle mücadele etmesi, bu eylemleri cezalandırması ve böylece toplumsal bölünmeyi engelleyip toplumsal düzeni koruması beklenen bir yasa maddesinin, bu işlevleri gerçekleştirmediği gibi bir de üstüne adil olup olmadığının çok yoğun şekilde tartışılır halde gelmesidir. Böylece çalışma kapsamında bu yasa maddesinin ele alınmasındaki amaç; nefret ve ayrımcılık, evrensel nitelikteki temel hak ve hürriyetlerin ihlali mahiyetinde ve çağımızda bir virüs gibi hızla yayılan eylemler olduğu halde, bu yasa maddesinin Türkiye’deki nefret ve ayrımcılık eylemlerini cezasız bıraktığı iddiasıyla çeşitli hukukçuların, sivil toplum örgütlerinin, insan hakları savunucularının ve yasanın muhatap aldığı kesimlerin geneli tarafından tepki ve eleştirilerin odağında olmasıdır. Kaldı ki nefret ve ayrımcılık konusuna

* Ankara Barosu’na kayıtlı Serbest Avukat, Doktora Öğrencisi, Hacettepe Üniversitesi Kamu Yönetimi Programı, ORCID No: 0000-0003-1353-8451 / E-posta: avukatorcunoltulu@gmail.com

ilişkin çeşitli sivil toplum kuruluşları tarafından yapılan saha araştırmaları verileri ve Adalet Bakanlığı tarafından her yıl yayımlanan adli istatistikler, tepki ve eleştirileri doğrular mahiyettedir. Böylece çalışmanın hipotezi, ikisi bir arada olacak şekilde hukuk ve siyaset felsefesi zemininde yapılan bir adil yasa arayışı doğrultusunda Türk Ceza Kanunu'nun 122. maddesi incelendiğinde, maddenin hem hukuki açıdan hem de siyaset felsefesindeki adalet yaklaşımlarının geneli açısından adil bir yasa maddesi olmadığıdır.

Anahtar Kelimeler: Nefret, Ayrımcılık, Siyaset felsefesi, Adalet, Yasa.

SEEKING LEGAL JUSTICE THROUGH POLITICAL PHILOSOPHY: CRITICISM OF THE CRİMİNAL LAW TITLED HATE AND DISCRIMINATION

Orçun OLTULU*

Abstract

Issues such as how to provide justice in states and societies and the qualities of an ideal legal order have been the main issues of political philosophy throughout the ages and many thinkers have entered into various searches regarding these issues. As a reflection of these pursuits, it is possible to encounter the traces of the views of political philosophy thinkers in various international and national legal regulations, especially on universal human rights-based issues such as equality, freedom and discrimination. In other words justice, law and political philosophy are fields that are so intertwined that they cannot be separated and this close relationship constitutes the starting point of this study. Another search that has continued throughout the ages in political philosophy is the search for legal justice. The opinions that some laws are unfair are still being voiced by various segments of the society both in Turkey and in other countries and thus how about a fair law? considering that the answer to the question has not been found, we can say that the search for a just law continues today. In order to contribute to the search for legal justice that has been going on since the past, this study presents the approaches to justice in political philosophy in a panoramic way and provides a toolbox and method that can be used by those seeking legal justice. In order to embody the presented toolkit and method, the crime titled hate and discrimination regulated in article 122 of the Turkish Penal Code is examined through approaches to justice and it is discussed whether it is a fair law. Considering that hatred and discrimination are among the most important problems of our age and that there are important debates among many people and groups about whether a criminal law regulated on such important issues is fair or not, it is up to both lawyers and political philosophers to examine and show the problems of the law. According to German jurist Gustav Radbruch, when laws consciously deny the will to justice, the duty of lawyers is to have the courage to say that these laws have no legal character. American legal philosopher Lon L. Fuller, on the other hand, stated that law cannot be defined only based on its formal features, and if it is done this way, this would mean that lawyers would put aside their responsibilities regarding the quality of the law and would also leave the legitimacy of the law to the sovereignty of force, coercion and will. Indeed, when the perspective that says law is law or law is law is put aside and the courageous struggle of lawyers to ensure that laws are fair is combined with the courageous struggle of political philosophers in their search for what should be, the search for a fair law will become more likely to be successful. Moreover, in the face of the reality that hate speech triggers discrimination and discrimination disrupts the social order by triggering social division, it is

---

* Ankara Barosu'na kayıtlı Serbest Avukat, Doktora Öğrencisi, Hacettepe Üniversitesi Kamu Yönetimi Programı, ORCID No: 0000-0003-1353-8451 / E-posta: avukatorcunoltulu@gmail.com

inevitable that the issue falls within the scope of both law and political philosophy. As Jeremy Waldron states, well-ordered societies are societies governed by a sense of justice and where there is no grudge or division to the extent that would cause hate speech to emerge. What will enable the emergence of societies without hatred and division are fair hatred and discrimination laws that will be drawn up in line with this reality, considering that political philosophy and law are two intertwined fields. The issue that influenced the emergence of this study against this background is that a law article that is expected to combat acts of hatred and discrimination, punish these acts, and thus prevent social division and protect social order, not only does not fulfill these functions, but also is highly debated whether it is fair or not. The purpose of considering this article of the law within the scope of the study is that; although hate and discrimination are violations of fundamental rights and freedoms of a universal nature and are acts that spread rapidly like a virus in our time, this article of the law is the focus of reaction and criticisms by various lawyers, non-governmental organizations, human rights defenders and the general sections of the law's interlocutors, claiming that hate and discrimination acts in Turkey go unpunished. Moreover, the field research data conducted by various non-governmental organizations on hate and discrimination and the forensic statistics published annually by the Ministry of Justice confirm the reaction and criticisms. Thus, the hypothesis of the study is that when the article 122 of the Turkish Penal Code is examined in line with the search for a fair law on the ground of law and political philosophy, the article is not a fair law article both in terms of law and in terms of general approaches to justice in political philosophy.

Keywords: Hate, Discrimination, Political philosophy, Justice, Law.

YENİ BİR TOPLUMSAL TAHAYYÜL İÇİN ÖNERİLER: ELEŞTİRİNİN OLANAĞI VE FELSEFENİN GÖREVİ

Ahmet EKER*

Özet

Bu bildiride “Eleştirinin varlık nedeni nedir?” sorusu, deneyimlediğimiz neoliberal tahribatın içinden çıkma imkanlarını sorunlaştırmak için temel çıkış noktasıdır. Bu soruya yanıt vermek için sunum, Max Horkheimer’in felsefe ve eleştiri anlayışı çerçevesinde yeni bir toplumsal tahayyül imkanını merkeze almaktadır. Neo-liberal fırtına tarafından felç edilmiş bir toplumsal alanda geçmiş kalıpların yıkıldığı fakat “yeni”ye ilişkin öngörülerin çalışmadığı bir tahribatı deneyimlemekteyiz. Kapitalizmin bu evresinde kârlılık, sömürü, tahakküm ile çerçevenmiş işleyişi artık iletişimde kalmayı bir obsesyon haline getirmektedir. Bu obsesyon aynı zamanda bir iletişim ve davranış barbarlığı içinde çırpınıp yaşamaya çalışmamızın da nedenidir. Bir yandan olağanüstü bilgi ve enformasyon çokluğu ile farklı bir araya gelme tarzları olanaklıyken diğer yandan yalıtılmış, atomize bireysel yaşam biçimleri ve kolektif iletişim olanağını iptal eden tahakküm biçimleri söz konusu olmaktadır. Buna neden olan işleyişin neo-liberalizmin güncel “başarısızlığı” ya da yıkımı neticesinde ortaya çıkan bir belirlenimsizlik olduğunu düşünüyorum. Bu belirlenimsizlik ise herhangi bir grup ya da güç yapısının bir diğerine üstünlük kuramaması ile sonuçlanmaktadır. Nitekim eleştiri ve felsefenin rolü böyle bir an’da belirginlik kazanmaktadır. Toplumsal tahakkümün en barbarca biçimlerine yol açan bu yıkımın sonucunda kişilerin kendi bireysel gündelik hayatına gömülüp kalması öznel yaşantılarının belirleyici unsuru haline gelmiştir. Bu noktada, Horkheimer açısından içi boşaltılmış gelenek ve inançları temsil eden Atinalı yargıçlarla bir çatışma içine giren Sokrates’in kendisi eleştiri ana işaret etmektedir. Dahası bu çerçeve, Sokrates özelinde eleştirinin de yönünü tayin etmektedir. Nitekim Sokrates’in yargılanmasının ‘bireysel vicdanla devletin, idealle gerçeğin arasında bir uçurumun belirmeye başladığı anı temsil ettiğini ifade etmek’ eleştiri ve felsefenin ortak yazgısına işaret etmektedir. Buradan hareketle şu soruyu formüle edebiliriz: Diyalog kurma olanağının tahrip edildiği yaşadığımız küresel vasatlık çağı içinde eleştirinin görevi ne olabilir? Bu soruya yanıtı yine Horkheimer düşüncesi ekseninde formüle edersek eleştirinin dili reçete dilinin dışına çıkan bir radikallik sergilemelidir. Dolayısıyla ‘felsefe, bu işleviyle insanlığın belleği ve vicdanı olacak ve insanın geleceğinin tımarhanede yöneticilerce düzenlenen eğlence saatlerine benzememesini olanaklı kılacaktır.’ Bu nedenle bildiride Horkheimer’in izinden giderek birlikte-olabilirlik ya da kolektif bir varoluş imkânı için felsefenin dilinin eleştirel bir güzergâh ve eleştirinin dilinin de bir umut siyasetiyle ilgili olması gerektiği savunulacaktır.

Anahtar Sözcükler: felsefi eleştiri, Max Horkheimer, iletişim bilimleri, kapitalizm, kriz ve belirlenimsizlik.

---

* Hacettepe Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, Sosyal Hizmetler Bölümü, (Yarı zamanlı öğretim elemanı), ORCID ID: 0000-0002-0097-2972 / E-posta: ekerahmet@hacettepe.edu.tr

PROPOSALS FOR A NEW SOCIAL IMAGINARY: THE POSSIBILITY OF CRITIQUE AND THE TASK OF PHILOSOPHY

Ahmet EKER*

Abstract

In this paper, the question “What is the purpose of critique?” serves as a fundamental starting point to problematize the possibilities of emerging from the neoliberal devastation we experience. To address this question, the presentation centres on the possibility of a new social imagination within the framework of Max Horkheimer's philosophy and criticism. We find ourselves experiencing a devastation where past patterns are shattered in a society paralyzed by the neo-liberal storm, yet predictions for the 'new' are not materializing. In this phase of capitalism, profitability, exploitation, and domination have framed its operations to an extent where remaining in communication has become an obsession. This obsession is also the reason for our struggle to survive within a barbarism of communication and behavior. While extraordinary amounts of knowledge and information, along with diverse modes of coming together, are made possible, simultaneously, forms of domination emerge that isolate and atomize individual ways of life, canceling the possibility of collective communication. I believe this operation, resulting from the current ‘failure’ or destruction of neoliberalism, is characterized by an indeterminacy. This indeterminacy leads to no one group or power structure being able to assert dominance over another. Indeed, it is at such a moment that the role of critique and philosophy becomes evident. As a consequence of this devastation, which led to the most barbaric forms of social domination, people's immersion in their individual daily lives became the determining element of their subjective lives. At this juncture, the conflict of Socrates with the Athenian judges, representing hollowed-out traditions and beliefs, as seen from Horkheimer's perspective, points to the moment of critique. Furthermore, this framework also determines the direction of critique, particularly in the case of Socrates. Stating that Socrates' trial represents 'the moment when a chasm begins to emerge between individual conscience and the state, between the ideal and the real,' indicates a shared destiny of critique and philosophy. From here, we can formulate the question: What can be the task of critique within the global mediocrity of dialogue-deprived age we live in? If we formulate the answer to this question again within the realm of Horkheimer's thought, the language of critique should exhibit a radicalism that transcends the language of prescription. Therefore, ‘philosophy, in this feature, will be the memory and conscience of humanity, and will make possible that the future of humanity does not resemble entertainment hours regulated by managers in an asylum.’ Therefore, the paper will argue, following Horkheimer's path, that the language of philosophy should be a critical path towards collectivity or collective existence, and the language of critique should also be about a politics of hope.”

Keywords: philosophical critique, Max Horkheimer, communication sciences, capitalism, crisis and nondeterminism.

---

* Hacettepe Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, Sosyal Hizmetler Bölümü, (Yarı zamanlı öğretim elemanı), ORCID ID: 0000-0002-0097-2972 / E-posta: ekerahmet@hacettepe.edu.tr

YAPAY ZEKÂ VE İNSAN YARATICILIĞININ SON ÇAĞI

Ahmet Mesut ATEŞ*

Özet

İnsanın yaratıcılığının ve zekasının en büyük göstergesi muhtemelen dil kullanma kabiliyeti ve dili kullanarak kendisine, türdeşlerine, diğer varlıklara ve nihayetinde doğaya hükmetme kabiliyeti olagelmıştır. Yirminci yüzyıldan beri süregelen ve son yıllarda meyvelerini veren makine öğrenimi ve yapay zekâ çalışmaları bir taraftan insan yaşamını kolaylaştırır da diğer bir taraftan, özellikle son yıllarda, varoluşsal bir açmazı doğurmuştur. Bedensel işçiliği indirgemek için üretilen bilgi işleme sistemlerinin üstel bir gelişim göstererek insanın en kutsal olarak gördüğü yaratıcılık (olmayı düşünme) özelliğini taklit edebilmesiyle kendini düşünen ve düşündüğünün farkında olan bir varlık (homo sapiens) olarak ayrıştıran bizlerin distopik bir anlam yokluğuna ve kimlik bunalımına girmesi kaçınılmazdır. Sanatsal olarak kavramsallaştırdığımız çalışma ve uğraşlar, büyük bir bilgi hazinesinden beslenerek kendini ve çıktılarını yeniden üretebilmede insanüstü bir kapasiteye sahipmiş gibi görünen yapay zekâ sistemleri tarafından insan müdahalesi ve varlığına ihtiyaç duyulmadan gerçekleştirilebilecek birer program parçacığı haline gelme tehdidi altındadır. Bu çalışma dilin, insan yaratıcılığında önemini tarihsel ve edebi perspektiflerden ele alarak ve dilin faydacı önemini vurgulayan bir analizle yapay zekanın insan yaratıcılığı için uzun vadede doğuracağı tehlikeleri ve bu distopik vizyonun neden insanın kendine kurduğu bir tuzak olduğunu çözümleme amacıyla başlamıştır. Sonuç olarak, çalışma insan dilinin gelişimine dair dilbilimsel temel tartışmaları, edebiyat alanından faydacılık ve sanat için sanat tartışmalarını ve bilgisayar bilimleri alanından sayısal sistemlerin temel çalışma prensiplerini ve yapay zekâ gelişmelerini baz alarak insan yaratıcılığına disiplinler arası bir tanım getirmeye çalışmıştır. Çalışma yaratıcılık olarak adlandırdığımız olgunun işlevsel olmaktan ziyade aşkın bir bilişsel kapasitenin ürünü olduğunu ve bundan dolayı da bilhassa yapay zekâ için edinilemiş faydacılık odaklı bakış açısı ile örtüşmediğini; bundan dolayı da sanatsal alanda üretken yapay zekâ ve benzeri sayısal sistemler kullanmanın uzun vadede insan üretkenliğini bir dar boğaza sürükleyeceğini savunmaktadır.

Anahtar Sözcükler: dil, yaratıcılık, edebiyat, yapay zekâ.

ARTIFICIAL INTELLIGENCE AND THE LAST AGE OF HUMAN CREATIVITY

Ahmet Mesut ATEŞ*

Abstract

The greatest indicator of human creativity and intelligence has probably been the ability to use language and the ability to dominate themselves, their fellow beings, other beings and ultimately nature by using language. Although machine learning and artificial intelligence studies, which have been going on since the twentieth century and have come to fruition in recent years, have made human life easier, they have, especially in recent years, created an existential dilemma. It is inevitable that we, who differentiate ourselves as a being (homo sapiens) who thinks and is aware of thinking, will enter into a dystopian lack

---

* Ankara Bilim Üniversitesi, Hazırlık Okulu, (Uzmanlık: İngiliz Dili ve Edebiyatı), Türkiye, ORCID: 0000-0001-9616-4832 / E-posta: ahmet.ates@ankarabilim.edu.tr

* Lecturer, (Field of Study: BA and MA in English Literature) Ankara Bilim University, Prep-School, Ankara, Turkey, ORCID No: 0000-0001-9616-4832 E-posta: ahmet.ates@ankarabilim.edu.tr

of meaning and identity crisis, as the information processing systems produced to reduce physical labour have shown an exponential development and can imitate the creativity, the ability to think which does not exist, that we, humans, see as the most sacred. The works and endeavours that we conceptualize as artistic are under the threat of becoming sets of codes that can be realized without the need for human intervention and presence by artificial intelligence systems, which seem to have a superhuman capacity to reproduce themselves and their outputs by devouring on a huge sea of information. This study started with an aim to analyse the dangers that artificial intelligence will pose for human creativity in the long term and why this dystopian vision is a trap that humans set for themselves, by considering the importance of language in human creativity from historical and literary perspectives and with an analysis that emphasizes the utilitarian importance of language. As a result, the study tried to bring an interdisciplinary definition of human creativity based on the linguistic basic theories on the development of human language, discussions concerning utilitarianism and the idea of art for art's sake from the field of arts and literature, and the basic working principles of digital systems and artificial intelligence developments from the field of computer science. The study shows that the phenomenon we call creativity is the product of a excess cognitive capacity rather than being functional, and therefore it does not coincide with the utilitarianism-oriented perspective acquired especially for artificial intelligence; and, for this reason, using generative artificial intelligence and similar digital systems in the fields of arts will push human creativity into a bottleneck in the long run.

Keywords: language, creativity, literature, artificial intelligence.

 **ANKARA BİLİM
ÜNİVERSİTESİ**

www.ankarabilim.edu.tr

Maltepe Kampüsü
Maltepe Mahallesi Şehit Gonenç Caddesi
No: 5 Çankaya Ankara

444 22 23
552 899 84 11

@AnkaraBilimUniversitesi

@ankarabilimuni